8336

Bibl. Jag.

III

De Aristotelis in hominu educatione principiis -
scr. Salomon Lefmann. Berolini '64. Reimer.

Człowiek jest zwierzę towarzyskie - po za towarzystwem tylko zwierzę żyjące może lub Bóg - Pol. I. 2. - aby został człowiekiem, niepotrzebuje obcowania z ludźmi (Eth. N. X. 8.) -

Bonu communitatis continet bona tu singulor civitatu angustiar communitatu (Pol: I. p. 1253 - III. 9) partis enim natura existit ex natura totiq, unde accipit et esse et constare e munere perfungi suo (Eth. N.)

Civitas e perfecta reg ipsa contenta civitas natura (φύσει) prior, quo domq v. familia. Singuli pertinent ad totu, cui totos se dedere debent, no ut natura sua propria bonaq sua amittant, sed ut infinite cumulateq aucti sibi reddantur. Unde reg: ut ad optimae cujqq civitatis more naturaq etia optimi cujqq civis mos naturaq dirigatur.

Hominem no posse nisi in hominu societate vere humane (εὖ) i.e bene ac pulchre (Καλῶς Kdi ἀγαθῶς) vivere neq nisi in communitate vitae quae naturae conveniat, bonu illud undiq perfectu q. per se satis esse videatur, persequendo patere.

Perfectu ente reg ipso contentu i.e. q: omnia reg quae agendo perficiuntur, videtur extremum esse, sc. beatitudo.

p. 26

Rei publicæ esse - cultura humana a pueris
dirigere neq; hactenus vera etiã matrimonia
facienda, liberis procreandis, vitæ & victus
feminæ prægnantis legibq & consulend & pro-
spiciend, ne quidquã noxii accidere possit
hominibq & nascituris & natis - legislatori igitur
i. maxime curand &, ut qua optima sibi qq-
tissima q materiã paret civibq futuris, qui neq
corpore sint infirmi & mani neq animo imbe-
cilli & obtusi -

27. Tres distinguntur in humana natura facultates:
cõ vegetativã (nutritivã) q. plantis, bestiis & hom-
inibq vna ane &, cõ æsthetikõ, sensitivã, solis bestiis
& hominibq communem, deniq; cõ dianoetikõ, cõ-
tellectivã, unicq humani generis propriã -

28. Prima humanæ ætas vii annoq spatio definit-
tur, qua solã animadvertend. erit in duas prio-
res facultates, nempe ad ea. quæ nutrimentã per-
tant & sensum perceptiones -

p. 29: de educatione sensili & corporali -
ludi permagni esse momenti existimat Arist.
Bardo mediante i varie magi -

Encyklopedie des gesamten erziehungs- u. unterrichts-wesens – herausg: von K. A. Schmid. Gotha 1859.

Por. rps. 8354

Artykuł R. Dietrich – Alumneen oder alumnate Tom. I. str. 74–88.–

Alumnat (od wyrazu alumnus) jest to zakład, w którym ubogim uczniom oprócz nauki pobierają wikt i komplet ubrania. Zwykle przebywa się w nim kurs gimn.: ale są takie zakłady wyższe, n.p. seminarya nauc.: oraz wyższe n.p. sem. duch.: W średnich wiekach były pełne alumnatów uniwersytety, reformacya, znosząc klasztory, zachowała w niektórych dawne szkoły z miejscami zakonników napełniła alumnatami (szkoły książęce saxon.: schulpforta w Rossleben, joachimsthalska w Berlinie, seminarya wirtemb.:

Powody do urządzenia nowych lub zachowania dawnych bytu

1° ubóstwo wielu uczniów

2° chłopak obrobiony mniej się wyrywa, gotuje się do walki z światem

3° wspólne ćwiczenia religijne

4° wzmocnienie łacińskie

5° nauka tam wydaje najlepsze owoce, gdy nauczyciel po za lekcyami może dopomagać, dozorować i t. d.

Różne alumnaty były zamianie urządzane – jedne bezpłatnie, drugie z płacą – do esencyi należy, aby nauka była udzielana w zakładzie, uczenie zaś na zewnątrz – takie nie potrzeba, żeby uczniów wstępujących zakładano obowiązkiem do jednego stanu n.p. duchownego. –

Wszystkie rzeczy się następujące:
Przyjmują się wszystkie w pewnym wieku (dla wielkich Książąt rosyjskich przepisano 13 lat) a pobyt trwa lat 6.
Podzielone są na klasy. W których klasach odbywa się
kurs właściwy - w mieszkaniach zaś to potrzeba
z różnych klas, aby starsi mogli dopomagać w
naukach a dozorować w prowadzeniu się młodszych.
Wszyscy wszystkie razem zbierają się na modlitwy
do stołu i rekreacyę - grają w swojem mieszkaniu, czy to w wielkich salach - czy to w małych
mieszkaniach - czytają albo w wielkich salach
(Siebiej uważa to za szkodliwe dla zdrowia) lub
w mieszkaniach małych - wstępy i potrzeby wszystkie zaspokajane są przez sługę i nauczycielów zakładu - pewna część małych wstępów zjada
do tablic na wszystkich - zabronione są rozmowy
wskazane - wychodzenie odwiedzanie lub przyjmowanie
wizyt bardzo ograniczone - do rekreacyi i nauki
służą pudełka i szafy - tablice wspólne zjadacy
we dnie i w nocy razem jeden nauczyciel ma
dozór, który się wszystkie odmienia co tydzień (hebdomadarius) - który daje wszystkie pozwolenia
oraz wymierza wszystkie kary - wszystkie należą
do rektora - przy tym ma każdy uczeń w jednym
z nauczycieli osobnego tutora, opiekuna, który
prowadzi jego klasę i zastępuje przy niem rodziców

Prócz tego podzielony na mniejsze grupy, które albo
razem prawią albo razem mieszkają - nad kazdą
razem stoi nauczyciel - starsi także dopomagają nauczy-
cielowi dyżurnemu jako inspektorzy mowy lub
zachowania - mogą nawet zadawać pewne mniejsze kary.
O pouczeniu alumnatów głosy są podzielone - w nie-
oświeconych krajach dla pewnych rzemiosł u-pi-
sanie uczniowskiego i nauczycielskiego uważają je
za potrzebne - gdy w nich nie ma dobrego ducha,
mogą być bardzo szkodliwe. -
Korzyści są następujące:
1° W alumnatach uczeń przebywa wciąż nocy
a zatem wolności rodzinnej, uczy się abnegacji
a tem samem wyrabia w sobie odporność cnoty.
Zalety Familia powinna chować swe dzieci, dziecko
wyrasta z rodziny trawi ona naturalną przez Boga
jemu przeznaczoną atmosferę a z niej płynące zalety
przykłady. Zwykle chłopcy chowani po alumnatach
mają pewną szorstkość i brak idealniejszego, estety-
czniejszego pomiotu.
Odpowiedź. Dziecko nie powinno za wszelką cenę być oddane
do publ. zakładów - powtóre nauczyciele i dyrektor:
powinni alumnatowi nadać charakter dobrze urządzo-
nej rodziny.
N.B: Trudno zrozumieć, dla czego całe wychowanie ma
spaść na kapłanów rodziny - jestem przekonany, że najczęściej
rodzice, jak w umiejętnym rozwoju, tak i moralnym
nie zdołają się wypełnić wszystkich obowiązków -

Kawiór dnieś Kratatog nie wzajemnie, że nego w Domu nie zawsze nadana nie sprawność. –
Rzeczą dom sprawki dziecko nie, że spełnia ofiarę, Ma zadość uczynienia życzeniom rodziców. –
2° W alumnacie uczeń wraz innymi się w postanowieniu, spełniając rozkazy i prawa przełożonych. Prawda że i w domu każdym jest pewien porządek i prawo. ale to zawsze zwyczaj, którego przestrzeganie utrzymuje miłość wzajemna członków rodziny. Za domem prawo jest porządkiem, surowe, trudniejsze i takiem prawu podlega człowiek przez życie całe. Za nasz czasy się postanowienia prawom, wkładanie się w dany porządek boży – to jest prawdziwy wolność. jest nam najpotrzebniejsza i najzbawienniejsza w chowaniu młodego człowieka. –
Podczas gdy pensye po rodzinach za tylko nowa edukacya życia familijnego, szkoły zaś publ: tylko część swoich zadań wypełniają: to jenne w jednym, wszystkim kierunku, alumnat całe życie i wszystkie chwile i wypadki ucznia prawem określa.
Zarzuty: 1° nie dobre, aby że surowy rygor ziemnego i niezłomnego prawa zastępuje miłosne ale pewne chowanie.
2° Pedanteya nie dziwaka rozwijać indywidualności i samodzielności

3° działanie alumnata jest więcej mechaniczne, zewnętrzne, niż wewnętrzne i moralne
4° gmer umysłu wywołuje opór, następnie postęp w przekraczaniu praw -
5° przygotowuje wyrzucanie wolności po opuszczeniu zakładu. -

Przeciwnie: Jest dzisiaj ogólny wstręt do gwałcenia praw -
1° Alumnat, chowający mnóstwo chłopców, nie może istnieć bez praw, bez kar. Zamknięcie miałby racyę, gdyby prawo było za surowe - ale dzisiaj po alumnatach wiele zwolniono z dawnej surowości. Prawda, że tam wstręt surowości, niż w szkołach zwykłych - ale nie w tem nie może rzecz. Jeżeli alumnat zabrania wszystko co prawo boże lub cywilne zabrania, lub nakazuje, co one nakazują, trudno w tem dostrzedz jakiejś odrębności - że zabraniają gorzej wkodzące. Na młodych wrażenia - palenie tytuniu, ostre napoje, granie w karty - wszędzie, że to niepożądane; wkoło wszystkim - Trudno znaleźć w przykładach i regułach alumnatach coś kolwiek, coby z wszystkich było wkodą młodzieży. -

Kary są w alumnatach niezgorsze zgoła i wstręt, niż po szkołach, ale wszystko to po stanie niewymiotodzieży ceni pewne wstrzymienia według kar do nich przywiązanych - wypędzenie jest nawet potrzebą dla

zakładu, czasem dobrodziejstwem dla młodego mnowierzy – kara jest potrzebną dla młodzieży, a nadmiar kary mniej szkodzi w młodym wieku, niż nadmiar dobroci – zwłaszcza w innych razach –

2° O pedanterji można powiedzieć, że drobnostki w alumnatach za napuszoną bardzo ważnemi chwilami i rzeczami – n.p. czystości, porządku przedmiotów, zgrzebanie się, kontrola nad wydatkami porządek suchy często niernosiny dla podwładnych ale konieczne bliższe obliczone stale jak z wychowania rolniczego.

3° Często alumnat poprzestać musi na działaniu zewnętrznem, mechanicznem – ale gdzieś na wieś dalej się iść nie może nawet po wakacjach – ogólnie mówi do rzeczy, że nie powinien wyjeżdżać wyższy wzrost – Mówiąc wtedy to samo zamiast wszystkim, który dla zewnętrznego zajęcia, nauczenia, przyzwoitego naśladowania innych lub przestrzegania prawa – kto zupełnie wyłamuje się z pod prawa, nie będzie nigdy dobrym chrześcianinem, kto je powierzchownie nawet gdy go nie rażenie lub nie podoba się, wyrobi się na moralnego człowieka – potem w alumnatach wstrzymanie świadkowie kolegów z pewnością nie wszystko – choć potrafi oznaki swoich, nauczycieli i t. d. Za potrzeba bycia się z opinią kolegów jest bardzo silną

4°. Natura ludzka zawsze się opiera, trzeba zatem z nią walczyć - a ta walka w alumnatach łatwiej i skuteczniej się prowadzi, niż w domu - chociby już dla tego, że alumnat ma prawo stałe, niezależne od kaprysu, a rodzina ma prawo zmienne, arbitralne.

5°. Zarząd ten również się tyczy uczniów, którzy między się byli w zakładach. - Żaden zakład zadnego nauczyciela nie może odpowiedzieć za wszystkie późniejsze wypadki i postępki wychowańca. -

Uwagi ogólne i wnioski:

1° Są dzieci, dla których chowanie po alumnatach jest niedogodne, są to natury głęboko, genialne, ale tak nieliczne, że ich do wyjątków zaliczyć wypada -

2° Potrzeba jest zgoda między rodzicami a dyrekcyą zakładu - inaczej na wakacyach psuje się to, co zdziałano w uczniu podczas lekcyi - co w alumnacie zakazano, powinno być zakazaniem w domu.

3°. Alumnat powinien zachować zawsze ścisłą granicę między tem, co jest złem moralnem a tylko przekroczeniem porządku - inaczej zatrze się w uczniu zmysł moralny - dawniej po zakładach ogłoszono dekalog uczniów dla uniknienia uczniów a osobno dawano przepisy porządku dziennego.

4° Zarząd powinien być surowy, bez i sprawiedliwy - nie może przedewszystkiem cienia pobłażliwości i unikać wszelkiego sprzęgostwa -

5° Trzeba starszych uczniów przygotowywać do większej samodzielności -

6° Prawa i porządek szkoły być niezmienne - ulepszenia lub zmiany trzeba wprowadzać ostrożnie - inaczej nie wyrobi się nigdy zmysł historyczny i poszanowanie tradycyi -

7° Dyrektorya i nauczyciele powinni głównie dbać o dusze uczniów - gdy intuicyi to uczy, ma ona do nich przedewszystkiem zaufanie i łatwiej i chętniej spełnia nawet najtrudniejsze obowiązki -

III. W alumnatach uczeń wstępuje w społeczeństwo, w którem musi wbić zabłysnąć i opanować stanowisko, dając i odbierając - ma on tam świat mały, który cały do niego należy, gdzie nic inne nie przeszkadza - Ztąd najlepsze wyrabia uczenia -

1° widzę naprzód, z jaką Tatrowicz spełnia i przemiata dość kiedyś dzienny porządek dzienny

2° nowo wstępujący ma wszystkie rzeczy swoje w obcowaniu z kolegami - przyzwyczaja go otrzeć przykre ich, i nie wszystkie charaktery

ną ma odpowiednie, że musi wybierać i zachować różnych przyjaciół, bronić się od potknięć, zwalczyć wszelkie niskie i niższe natury wstrętne – dowiaduje z niego, musi się bronić – pozbywa się bieżących przywar i grzechów, których w domu nie dostrzegano lub tolerowano, w młodzieńcu przeciwnie wszystko, co nie naturalne, nie dobre – zabawy tam weselne. nieprzerwane, tędy w alumnatach ich dużo panuje. wyraźna strona jest, że to ciągłe współżycie zawiera tatwo głębokie wrażenia, otwiera możność zastanawiania się – możnaby temu zaradzić, przez dawanie dużo klasztorom wolności – właściwie jest przewrócenie i mieszkanie w wielkiej liczbie.
3° zabawy i wspólne obcowanie powinny być całkowicie ułożone – takie stosunki inspektorów i nauczycieli, wybieranych spośród młodzieży –
4° W alumn: wyrabia się duch korporacyjny

IV. Alumnaty Polaków wyższym sposobem

wykształcenie wyższe, niż rodzina lub wyższe szkoła. W nich to wyrabiała się prawa samodzielna, która była podstawą naukowego chowania – lekcji było mało ale przerobiono dużo, czasem całe dnie lub tygodnie, zwłaszcza w starożytnych językach (Schulpforta – Quedlinburg) uczono się mało

przedmiotów, ale gruntownie – prywatne studja
mogą tylko kwitnąć po alumnatach – wymowa,
poezya – opierają się na tradycyi szkolnych –
zerwanie tych tradycyi było wielką wadą –
w alumn: starsi muszą instruować, co także było
rzeczą dobrą – wychowną –

Nägelsbach – program gimn: Nürnb. Wilh: w Po-
znaniu z r. 1853 mówi alumnatów i zwłaszcza
trzy zyskuje
a) dzięki alumnów mieszka i prawie w jednej
pokoiku – zellengenossenschaft –
b) ubiorek alumnów prawie w jednym pokoju
a śpi razem w drugim pokoju – stubengenossen-
schaft
c) alumnaty mniej więcej prawie w jednej
sali a 20–30 śpi w jednej sypialni –
saalgenossenschaft

Pisze o tem zwyczaju jako pewnikowo głów-
nem do zdobycia nie w sobie –

Verkehrtheit: nie powinna być wyłączenie
prywatnego przy dobrej gospodarce, pod danemi
zasadami – nauczyciele powinni mieć udział
w zabawach i rekreacyach. —

Arystoteles- artykł: w Encyklop. Schmidta 1. 236-270.- przez Schraderа.

Ar: zajmował się wiele wychowaniem, nawet o niej pisał - zaginęła jego rozprawa περὶ παιδείας, oraz inna pod zapisem περὶ εὐτεκνίας - zasady swej pedag: wyłożył w etyce nikomach: i w politykie.
O nich pisali obszerniej: Orelli, philol. beitr: aus der schweiz I. Krapp: Staatspädagogik. Schultze erziehungstheorie d. Ar: (progr: v naumb: 74)
Zasady wychowania opierają się na 2 pojęciach: cel człowieka i państwa.-
Celem ludzkiego działania jest szczęście - jej wartości dla niej samej, ona jest szczęściem ludzkim całym człowieka życiem, tak dla jednostki jak dla państwa, bo człowiek w życiu w państwie a nawet bez niego osiągnięcia tylko przez cnotę, bo ta tylko jest rozumna. Czem ludzkiem dobrem jest działanie zgodne cnoty, które dla tej harmonii zawiera w sobie zadowolenie i przyjemność. Jeżeli szczęśliwym nazywamy tego, który działa według najwyższej cnoty, to eudemonia składa się z dwóch potrzebnych czynników, doskonałej cnoty i prawdziwej wartości. Że jednak potrzebne są, choć w części, Takie dobra zewnętrzne, trzeba w życiu i chowaniu mieć wzgląd na to, co wewnętrzne, lecz nawet bez dóbr zewnętrznych, byłeby cnotę posiadał, człowiek

nie może nigdy być niemoralnym. Skoro cnota jest działaniem cnoty, o ile ta jest rozumna, niecnotą tylko w rozumie (λόγος), z wykluczeniem wszelkiej niedoskonałości, lub w pragnieniu, gdy jest przeciwnem rozumowi. Stąd dwa gatunki cnót:
dianoetyczne, mające siedzibę w rozumie
etyczne regulujące władzę pragnienia przez prawidłowe pojęcie, ὀρθὸς λόγος)
Cnota, wypływająca z rozumnej zasadniczości, jest wolnym czynem a gdy ta wolna wola lub pragnienie podlega nie zastanowieniu lub rozumowi, staje się oświeconem postanowieniem, pragnieniem rozumnem, rozumnem pragnieniem i takie jest zasada jest istotą działającego człowieka. Że zaś rozum jest czynną bodźcą w człowieku a rozsądek tem, przez co w człowieku jest człowiek doskonałą mądrością człowieka będzie w dziełach. Takim rozumnem, odpowiednim wiadomości, mocie, bo na tem zasadza się człowieka z Bożym. Stąd jasna, że cnoty dianoetyczne czyne a teoryczne jest lepsza i mądrzejsza czynności człowieka - bo rozumność jest ona takie lecz odnosząca się do rzeczy czynnych. Ten więc, co działa według rozumu, jest najmilszy Bogu.

Celem państwa jest skończona szczęśliwość, ma zatem obowiązek, powinna i wprawienia obywateli do tej najwyższej, rozumnej, teoretycznej.
Cnota nie jest darem przyrodzenia, ale też nie jest przeciwna naturze – wychowanie musi uzupełnić naturę. Cnota nie jest ani zdolnością (δύναμις) ani przyjęciem (πάθος), bo przecież nie za wolne, bez jest stałem zachowaniem się (ἕξις), zdążającem rozmyślnie do przedmiotu środka, bo nadmiar jak brak niszczą dobre zachowanie, dobry byt.
Stałość zachowania jest owocem jednostajnej czynności i tak nawyknienie wprawia obyczaj. Trzeba więc cnota jest zachowaniem się wzniosłem a przez na wykonienie ustalonem, nie sprzeciwiającem się natuze – wynika, że trzeba potrzeba warunków, byśmy stali się dobrymi ludźmi: przymioty przyrodzone, nawyknienie za obyczaj, nauczenie.
Człowiek żyje w państwie, którego obowiązkiem wychowanie dobrych obywateli, bo bez nich istnieć nie może – prawo publiczne ma takiem wzgląd powszechny, przyr. wychowanie może tu najwięcej w szczególnych wypadkach stosować ogólne przepisy.
Wychowanie należy się tylko wolnym – niewolnik zbyt na wolnem postanowieniu, nierządzą warunku cnoty, oraz na sile zastanawiania się – także płeć żeńska nie ma potrzebnych do wychowania zarobków.
Przemoc nie stwarza cnót, stąd wychowanie

głównie obyczajem i nauczeniem zajmować się powinno - może jednak uwagi przedewszystkiem nad ciałem, potem z wyjątkiem określi i wyprowadzi zasady, nareszcie wykształci rozum i wyrobi cnoty obyczajne.

Rozwoju ich Ar: nad zamierzeniem należytym płodzeniem i pierwszem Kamieniem - Kwestie nie mają być zastrzeżone przy życiu.

Do 5-o roku dzieci nie przerażaj; ale za wczasu przy zabawie i w ruchu: Teraz już i w dwóch następnych latach zacznie wpływ nauczyciela. Usuwa się od nich wszystko szkodliwe i niepożądane, ograniczając przebywanie z niewolnikami, uczy się wiary i cnoty według pojęcia cnoty. -

Od 8-14 r: a potem do 21 r. wraz przerażą nauczanie, choć nie ustaje wpływ nauczyciela. -

Państwo może tylko istnieć, gdy dzieci chowają się w zgodzie i stosownie do jego konstytucji - ponieważ wszyscy obywatele należą z kolei słudzy i rządzący, przeto wychowanie powinna mieć się państwowe a nie

O celach i środkach chowania -

W celu tym względy: 1° to co potrzebne do życia i konieczne, 2° co przyzwoite do cnót etycznych 3° co służy dążeniom teoretycznym

Nawet.

W nawet potrzeba - do życia młodzieży tyle uwagi się
poświęca, ile przystoi ludziom wolnym - będzie wtedy
nieroślą, wtedy gdy tego, wszystkiego, co wymaga
wtedy się żąda. Nawet wtedy będzie wyrzucała
przez wzgląd na ogólne wykształcenia, między zaś,
żeby w nich dojść do zupełnej biegłości, to taka
praktyka nie przystoi wolnemu.

W wstarł etycznych młodzieży będzie się wyrzucała
głównie do wstrzymania i umiarkowania --

Są potem stale środki do kształcenia się etyczne-
go i teoret: czytanie, pisanie (γεάμματα), gym-
nastyka, muzyka z rytmiką i prozą, rysowanie.
Z tych środków pierwszy i ostatni takie gdzie
potrzeb ma życia, bowiem nie trzeba, żeby cel
wolnego wychowania nie został zniechęcony.
Rysunek pomoże przy tym większej wolności
rozumienia i oceniania dzieł sztuki, bo to
należy do teorii i grube wypaczenia nas wolny (ekzegezy)
Pisanie i przedstawienie wyrażają realno-uni-
wersalne należy rozróżnić: wszystkiego, co
trzeba użyteczne i pożądane, nie przeszło
Zaprzeczenia uczyć w tych zasadach wychowania,
z innych względów ani nierozsądnych.

Muzyka służy rozrywce i zabawie, więcej jednak
do nabywania cnót - tylko tyle należy się
i instrumentów, tonów i rytmów, które doskonałe

rozwój moralny młodzieńca – drugiej tony trzyma należycie środek między nadmiernem rozrzewnieniem i miękkiem rozlewaniem –
W wielkich dziełach, jako wstęp do teorji, można także korzystać z przedstawień teatralnych, które wzruszają nasze afekta, wyrabiają nam miłą rozrzewkę.
Cnoty chrześcijańskie są najczystsze i najgodniejsze do ich ćwiczenia stwarzają czyste warunki, nawet gdy nie mają bezpośredniego związku z moralnością, jako takim. Te jednak te cnoty, zwłaszcza najczystsze z nich, miłość, wypływają z wspólnego działania rozumu i woli mogą tylko być owocem właściwego wykształcenia, które one już za obrębem pedag:

[illegible]

Macaulay: "Można dyskutować z bolesną wyrozumieć na takie zamówienie na zgrzyta, niegodne tak wielkiego męża

Tenże: B: dyskutował w swej pracowni umiał być prawdziwym, uczonym i bezinteresownym.

B: wie, że wszystkie nowe ery w rozwoju umysłowym ludzkości i że dzieło jego niewątpliwie jest prawdziwe: wiedzą one powszechnie błędów, ale potrzebują wielkich, aby wydało owoce umysłowe. Słowa mnie potrzebują stu lat, aby je udowodnić, kilka wielkich, aby je ułożyć (de augm. IX. fin.) Zrzuca z nauką pewności, powołaną w Anglii: a wzrosła nowy gmach wiedzy na zgubne wzgl. [illegible]

Pierwsza jej część jest [illegible] jego pisma i poświęcił ex libris: na [illegible] ich radzi [illegible] et to 7 Ksiąg do dzieła: et augm. scientiarum 1612 [illegible] 1605

[illegible] 2 części: N.O. scientiarum [illegible] - przewodnia dzieła: org: Instauratio to dzieło [illegible] lat 20 [illegible] 12 razy. Ks. I. pars destructiva: usuwa ujemne, nawet uprzedzające ich opinie, wzmiata kłamstwa duchowe [illegible] Ks. II. dodatnia, metodę podaje. Ale [illegible] na [illegible] formy zmian, które mają być wyjęte z zamian głębin natury i opisać na gruntowych [illegible]

Materyał [illegible] [illegible]

Zadaniem nauki, którego nikt dotąd nie znalazł
jéj celem i przeznaczeniem jest bogactwa życia ludzkiego
rozmaitemi wynalazkami i zdobyczami. Meta scientiæ vera et legitima nulla alia est, quam ut ditetur humana vita novis inventis et copiis (N.O. I. 81)
Wartość prawdy naukowej mierzy się jéj użytecznością
naukowa teoria nie ma praktyki i praktyki, nie ma
płodna i przeciwnie stoi wynalazczość – wynalazek przeciwny
nad B. na wielką, ludzkiego charakteru wagę wielkie
postępy wieku zostały dokonany przez wynalazki i na nich oparte odkrycia, bo też zatem
za tylko naukę prawdziwą, która kochać wynalazki a przez nie mnożyć panowanie człowieka
nad ziemią, nie naukę lub naukowość wiecznego, wiele nowych wynalazków, to nieodzownie zachodzi a nie podobieństwo przypadkowemi, daleko
więcej wynalazków prawdziwych. (Opp. V. 594.) Powinna
zatem nauka nauczać robienia wynalazków a
te wynalazki są niezbędne, bez obawiania się
wszystkiego, bez jego znajomości, przeto rozumienie
przyrody należy tylko wtedy za drogę obierzemy.
Dla tego trzeba uczyć t.j. wyjaśniać filozofię przyrody
uważać za wielką matkę wszystkich nauk" N.O.
I. 79. Dwa tłumaczy przyrodę, jéj przyrodę i przez.
Aby dobrze tłumaczyć przyrodę i przez nią rozumieć
nią wszystkich antagonizmów – a ci idzie wszystkie
otoczy przyjmuje kategorye a każde zrozumienie
tłumaczenie przyrody jest prawdziwem dostrzeżeniem

gdy zmysł rządzi o experymencie a ten o przedmiocie.
Aby zaś od doświadczenia dochodzić do przyczyn ogólnych
nie ma między, vere vire est per causas vivre N.O. II. 2)
nie jedna tylko droga a ta jest indukcya – ta ma
dwie części, ia: instancye positivae, gdy to same zjawisko
występuje się w różnych warunkach – inst. negativae,
gdy nie powtarza się w podobnych warunkach –
Porównanie instancyi wykazuje naprzód fakt, przez,
akcydentalny, to to wspólne to samo u B:
Miał o indukcji: przeradza maiemanie – [illegible]
ujemne tak wszystkie – że B: musiał obejmować
[illegible]
[illegible]
[illegible]

W celu zaś [illegible] dwie inne [illegible] drogi:
pamięci, analizy i syntezy – do pamięci należy
historya (empiryczna i [illegible]) do [illegible]
[illegible]
Historya – [illegible]
filozofia [illegible]
przedmiotem [illegible]
z niektórych działów: teol: przyr: filoz: przyr: antrop:
przyrodnicze [illegible]
traktujących o przyczynach [illegible]
[illegible]
[illegible]

Logika, pedagogika zajmują dotychczas [illegible]
Mówi o nich de augm. VI. 4. Obszerniej na dotarcie:
[illegible] w matematyce [illegible] – otrzymuje
jednak [illegible], bo exemplarze maxime [illegible]

minime omnium casta – ona także ma obszerniej tekst
i pedag: dwoch szkoły jezuitów oraz chrześcijańskie wiadomości, publ:
Metoda pedag: powinna od łatwiejszych rzeczy przechodzić do trudniejszych a od trudniejszych znowu do łatwiejszych
zwrócił. Także uwagę na szkolności umysłowe, osobliwie – wstrzymanych n. p. chłopców zapomnialstwo matematyki zależy także gdzie ćwiczenie.
Klix zawiera cum toto gramatyczne zapomnienia się
pedag: w ten n. j. dotychczas B. nie nadaje się
szkoły, jako źródło wewnętrznej głupoty i złości.
Tak: bóg [illegible] tak opisuje Ideę:
Ty: mówi: Aż do dni naszych nie miał realizm większego przedstawiciela nad B: który był jego zbawicielem; nie było szkoły, która ducha prawdziwie realistycznego, w pełnem życia zrozumieniu tak oryginalnie i charakt: tak trzeźwo a zarazem idealnie i z wielkim przekładem objął i wyłożył.
To nie jest jakaś pochwała – bo realizm bez Boga jest materyalizmem.
Zarzuty na B: [illegible]
1° Odrzucił dow: ontologiczny od rozumnej – de Aug. II, 3.
Za arbitrium [illegible] jest [illegible] dowodzenie [illegible]
– tem samem nie przyczynia nauk[illegible] bardziej.
F.l: B: ducha zgłębić nie potrafi
2° Rozdziela teologię i filozofię. Natur: teologia nie powinna nigdy wystawiać za granicę przyrody naturalnej tylko bóstwo, objawiające się w porządku [illegible] i nadprzyrodzonym, to, istniejący przez Chrystusa

[illegible] ex rationibus [illegible] naturalibus [illegible] quasi in philosophia movere fortasse ad atheismum, sed pleniores hausty ad religionem reducere (de A. I. 5) – powinno. rem. fid. XVI. Wiedza nie prowadzi do religii objawionej – ta opiera się na objawieniu a nie może nigdy być nauką. Scholastyce, która miłowała teologię zamienić w naukę, powiada: Da fidei quae fidei sunt – wielka mixtura theologiae in philosophi jest nieprawdą, jest pozorem unalzeistwem złego złem obronem, którego głos musi być potępiony: alto religia [illegible] de A. III. 2. N. O. 1. 89. / Mówi: Quanto mysterium alicui divinum [illegible] [illegible] [illegible]

On rzekł dzieje wrażeń zewnętrznych, indywidualnych stanowiska-
mowa je za ich pomocą - moralnością była mu zgoła
niepotrzebną. Indukcja jego potrzeba wystarczała nauce,
ale nie żywe duchu.

Cwarty [illegible] : [illegible] - pogardliwie całe
przeszłość - nie oszczędza w tym względzie filozofii:
Sob pogardliwe wyrażenie o Grekach (II.1-71)
Zgoda całej starożytności Sych. 84 -
Pogarda skeptyków.

Lud inni Bodley protestował energicznie - obrażał
się barbarzyństwa - to przeciwieństwo zgrozy.
Na Platona mieli Tarkowscy - ale nawet ideał
jest ubóstwieniem faktu - II.0. I. 65. 103.
Na to chwali Demokryta i Szkołę jego głębiej
od innych widzi, się do przyrody II. 0. I. 41.
chwali ją. Fizyka: Utwory znają przyrodę jedynie
z tej strony [illegible] Sych. 63 -
Cała mądrość przyrodzona była w przeszłości, od której pod-
upadło. Z wielkiej wiedzy [illegible] - Mitologia
jest nauką przyrody w alegorii: nauka de A. II. 1/3.
Pana, Persefona, [illegible] jest symbolem kosmicznej i politycznej mocy.
W wielkiej wojnie [illegible] się o [illegible]
wiadomości i [illegible] o Prometeuszu [illegible]
i Demokryt: wytłoczona [illegible] - Sym. 1138

W dziele de ruinentia veteris dogmatis [illegible] logicznie i realnie. Trudny zaś Tischner postępuje z mitami, jak Europa ze zwierzętami, przebrała je a potem w nie wkłada prawdę, którą mają wyrazić

D. reform unseres erziehungswesens. Nach Fich. [illegible] von Dr. Foth-Ludwigslust – Pädagogium II. jahrg. Der. 19. herausgg. von Dr. Fr. Dittes Dir. d. pädagogiums in Wien.

Autor streunt bez uwag żadnych ustęp rozprawy Spencera „o wychowaniu" – na ustępie zbolewa, że mało tuty mowy uwag. filoz. – gorąco poleca jego pisma pedag. Przyznaje, że w nich wiele nowych niewątpliwych, nieśmiertelnych myśl, ale że w nich urzędzą nieobrachowane konsekwencje wstecznego nowego myślenia, trzeba je unicz"

Le catholicisme contemporain - par Emile Burnouf. Paris 1879. Calmann Lévy 8° str. 463.

Stanowisko autora takie: Od wieku grozi katolicyzmowi nowa ewolucya, która wydaje się być ostatnią. Wszyscy umysły (?) ze kościół rzymski opiera do swej zguby: nietylko ci, którzy pragną jego upadku oraz indyferenci, lecz nawet katolicy praktykujący (?) nie dają sobie wiarygodnego zdania, jak to mogło stało się, że od instytucyi, która już trwa 18 wieków, wszyscy nie odwracają się, nawet kobiety? Czyżby miało być prawdą, że w nowożytnem społeczeństwie jest coś, co nie zgadza się z zasadami kościoła i od niego oddala? Autor chce odpowiedzieć na to pytanie. Zdaje się, jak się zdaje jemu, stanowisko bezstronne: nie chce chwalić kościoła katolickiego, już robiono tyle razy, ale nie ma takiej pretensyi, zadawia mu się, również słabego jak niepoprawnego, by przyspieszyć jego upadek. Chciałby tylko wykazać, że chorobliwy organizm można uratować jedynie na raz jakiś przez bohaterską amputacyą: lepiej aby kościół ją sam zrobił niż odwracał się, czy inni go zmuszą do tego. Autor, zdawałoby się, miłośnik i zwolennik pokoju, pragnie, żeby ta operacya odbyła się dobrowolnie, bez gwałtu.

Wszystkie główne myśli chrześcijaństwa są azyatyckiego pochodzenia. W Egipcie i całej Azyi znano Ojca Syna i Ducha Św. - zna je Filon, współczesny filozof izraelicki - Zbawiciel taki był znany - był nim już dawniej Ptolemeusz Soter dawniej jeszcze Cyrus - W Persyi i Judyach od wieków praktykowano główne sakramenta: chrzest, komunia i spowiedź mianowicie od najdawniejszych czasów przyjmują wodzie oczyszczającą siłę (1-2) prawa Mannesa zaprowadzają spowiedź - Jaskinie znane były w Judyach już za czasów Wedów - gdy Jezus z Nazaretu zaczął nauczać, wszystkie jego nauki wyuczały już wszystkie ludy wschodnie (2) Jasne stąd, że Jezus i uczniowie jego nie budowali na nowych, lecz azyatyckich

pojęciach - musieli nawet zerwać z własnym narodem (3) święty Barlaam i Józafat są to przekształcenia Buddy i jego mistrza, których pod tymi imionami znamy (mimo równoczesnych redakcji i wydań - żywot ich opisany w Lalita Vistara, ułożonym w 3ciem wieku przed Chr. Następny to dowód że Kościół miał żadne sympatye dla Buddyzmu. (6) Jeżeli zaś rysunek na grobach katol. kościoła to stąd pochodzi, że w nim przeważa rysunek jakiś ramiątki (11)

Cuda wynikają z str. 12-17. Cuda były potrzebne na owe czasy, kiedy Zbawiciel rozpoczął reformę moralną świata - bez cudów nie byłby nie zdziałał, byłby trafił może do umysłów, jak Filon. Na tejże stronie mówi, że mimo cudów nawrócił mało osób, ustawia między niższym ludem (13) To w sprzeczności z poprzednim twierdzeniem - a potem niepraworządne - lud nawracał się we wszystkich miastach - Cuda były zawsze potrzebne reformatorom, nawet Apollonjusz z Tyany je robił.

Cud był tylko środkiem, nauczanie moralne było celem - chciano przekształcić religijnie, społecznie, politycznie ówczesne państwo rzymskie (14) - ostatnie reforma polit. jest dodatkiem autora - Uczenie na górze nic nie zawiera, czego w pismach przed Chr: nie umysł lub praktyki stoików. W innej rzym: była to nowość, dla tego były potrzebne cuda, aby jej dopomódz do podbicia umysłów i serc.

Różnica między wschodnim a zachodnim Kościołem: W miarę, jak ustala się Kościół, ustawa (cuda) na wschodzie, podczas gdy na zachodzie dalej kwitnął. „Była to jedna z głębokich różnic, które powoli rozdzieliły dwa Kościoły" (15)

„Zakonnictwo wschodnie, przynajmniej chrześcijaństwo, nie zerwało z greckim światem, Grecy uprawiali dalej nauki i sztuki, nawet po r. 529 kiedy Justynian zamknął szkoły pogańskie i wygnał profesorów, to do dokonania reformy chrześc: nie wystarczało się potrzebnem wiedzieć się do wszystkich cudów, aby je przyjął naród wykształcony, który nawet nie

walczył [illegible] nie". Za to na zachodzie znalazł się Kościół wobec ludów dzikich, bez cywilizacyi, potrzebne więc były cuda, aby w ten sposób je w moralność za wprowadzić dla nich nieobznanych pojęć. Pozostały więc cuda w kościele zachodnim. W średnich wiekach moralność była wielka - cuda nie służyły jej podniesieniu, lecz wpajaniu we wiernych wielkiej opinii o sile nadmiernego duchowieństwa (16) a teraz służą jedynie na to, aby „zdemoralizować ludzi i robić je potulniejsze dla jarzma Kościelnego" (17). Ale rezultat jest przeciwny - dusze, co zbyt wrażliwe aby wierzyć w dzisiejsze cuda, odwracają się od Kościoła, przestają wierzyć nawet w cuda Zbawiciela a tak [illegible] Kościół własnemi rękami nad zburzeniem w duszach gmachu moralnego, który Jezus był w nich wystawił. (18)

Jezus według autora chciał tylko wprowadzić reformę moralną - wyjaśnia sobie rzecz, gdy wyprowadza z Palestyny, malerki się wobec gnoju, nadali gminom chrześc: Komunistyczne. Wynalazł to autor w Dziejach Apostolskich, w których „autor w naiwności swojej nie zdaje sobie sprawy z sprzeczności faktów opowiadanych i nauk wykładanych" 46. Autor tamże wynalazł, że gminy chrześc: były to „stowarzyszenia finansowe i zbożowe, ze wspólną kasą i administracyą, których członkowie za wpisowem mieli kapitał, powstały ze zapisanych dóbr i wpływy do skarbu wspólnego". Nawet w innych listach chrześcijańskich, że nie [illegible] nie kontrolował, że nie obciążał swojemi wydatkami tego skarbu. (17)

„Społeczność" pogańska ginęła przez rozwój nadmierny i wyłączny własności prywatnej, przez rozdzielanie małych majątków we wielkich. Zajęte stowarzyszenia, zaklęte przez nauki Jezusa otwarły kierunek odwrotny i dążyły do kraju przeciwległego. (Bo zaprzedawszy własność „ubóstwo składając jej cenę do kasy chrześc. trzeba [illegible] zupełnie, ona przechodziła na własność społeczności - Towarzystwo bogaciło się, ale członkowie jego nie mieli nic dla siebie, lub mieli razem swój tytuł chrześcijan, protekcyą społeczną, konsyzie moralne

i religijne z nim połączone, mimo robienia propagendy i mimo rzezi w królestwie Bożem. (47.48)

To ma wytłumaczyć zwycięstwo chrześcijan.

Apostołowie z niezwykłym zapałem podjęli się niwelacji majątków i stosunków społecznych, nie cofali się przed żadnym ustępstwem. „Wyrzekł się z majątku prywatnego bytowali wszystkiem koniecznym dobrze przystępnym do bractwa. Historya Ananiasza i Safiry daje tego dowód przestraszający. (50)

Potem opowiada tę historyą jeszcze raz, zapewne przez ignorancyą" ale nas, nie może wydać sądu o moralnej wartości postępowania Piotra zapisuje tylko, że widać stąd, „do jakiej równości, rzadz od początków chrześcijaństwa, dążyła zasada fundamentalna wspólności dóbr – 51.

„Ta reguła jest często wyrażona w N. T. a przedewszystkiem w „Dziejach" (51) „z jakiego kolwiek punktu widzenia rozważamy, znajdziemy w początkach pierwszych Kościołów chrześcijańskich coś innego, jak to w dzisiejszej formie „komunizmem". Jakiś cel wówczas robiła sekta nowożytna z wspólności dóbr, prawo równego do podziału, niwelacya stosunków". Jednakże autor dostrzega różnicy: nowożytny socyalizm jest tylko teoryą rozsądną, bez wpływu na życie inne, przyszłe. Komunizm apost: nie był celem, lecz środkiem 152.)

Co mówi autor o tajnem rozszerzaniu chrześcijaństwa jest ciekawe. Najpierw podkreśla „wielką propagendę religijną" 43 – i stara się dowieść, że gdy państwo prześladowało religią, nie tylko obowiązek bronienia jej a gdyby nawet uważał za słuszne, pozostawiło wolną swobodę propagandzie społecznej, ma się uważać za podejrzane stowarzyszenia, które się kryją a ukrywają się, gdy zaczepiają podstawy, na których się opiera. (53) Tak usprawiedliwia autor prześladowanie, którego głównem przyczyną stało się mniemanie że byli Chrześcijanie „ateuszami" tj. niewierzącymi do istniejących bogów.

Wiadomo, że chrześcijanie nie zaczepiali żadnej podstawy istniejącego porządku

Podstawy społecznego porządku są
1° religia 2° wykształcenie prawdy przyrodzone 3° rodzina 4° własność 5° sprawiedliwość
6° życie moralne jednostek. Co do wszystkich tych punktów, z wyjątkiem
pierwszego, nie może być wątpliwości, że chrześcijanie nawet wzmacniali te pod-
stawy. Podniesienie małżeństwa do godności sakramentu i nierozerwalnego
związku, wpojenie miłości w członków rodziny i służby do panów - mogło tylko
utrwalić społeczność. Jeżeli nawet poganie nazwali cnotę jednostek za
jeden z nierozbrojnych warunków do utrzymania władzy, to wiadomo, że
jeden z głównych rzeczy, po których prześladowcy poznawali chrześcijan, była
życie niepodobne, obyczaje wzorowe. -
O pierwszym punkcie dostatecznie dużo powiedzieć - ograniczymy się do krótkiej
wzmianki o potrzebie religijnych uczuć. Religia jest niezbędnie podstawą najpotrzebniejszej
rzeczy, ale tylko prawdziwa. Otóż nikt nie śmie twierdzić, że religie dawnych
pogan były prawdziwe. Mieli oni prawo bronić swej religii od ateuszów,
ponieważ ateizm wywraca najpilniejszy filar bytu społecznego a w powi-
nowactwie z nim politeizm, wiele błędy i ~~dziwactwa~~, jest siłą zachowawczą,
ponieważ zawiera w sobie odrobinę prawdy: że jest Istotą Najwyższą,
której winien rozumne stworzenie winne cześć. Ten pomysł, aczkolwiek
grubo zamazany, z religii pierwotnej, nie zgasł zupełnie w błędnych
systemach pogańskich. Mieszając chrześcijan razem za ateuszów, mogli oczywiście
bowiem sądzić, że oni są niebezpieczeństwem istniejącego porządku
ale to dawało się tylko chrześcijanom - innym głosom, np. za Domicjanowi-
dopóki żydzi, którzy już wtedy, jak dzisiaj, byli sprawcami wielkich
zamieszek, aby w mętnej wodzie łowić teraz złote rybki - wmawiali w
pogan, że są ateuszami chrześcijanie.
Fakt ten uwydatnił - dowód tego Rossi. -

Il cattolicismo contemporaneo, tak brzmi tytuł rozprawy Mojżesza Schorra w Nowa Antologia z 1° maj. 99. Polecam ją tę książkę Burnouf'a, ale jej nie zbiera. Powtarza nie jedno, co w niej zawarte, dodawszy nie jedno nowe.

On także przewiduje nieuchronny upadek Katolicyzmu, przewiduje go z bolesną w sercu (str. 119). Nazwe społeczeństwo (tak już zresztą rozkładające, rozbite, potłamane, że nie bez obawy chrztu przewidujemy wstąpienie, które nastąpiłoby po nowém Katolicyzmu zabłysku, ale nie jemu nie gotowe, by zabrało jego miejsce. W dniu, w którym siła jego ostatecznie ulotni się w dymach lub zniknie zupełnie powszechnie, w wiele wzdania, zarzucając tyle umysłów a wiele z nich gotowo wtedy przyjmie, że są na morzu wielkie wzburzenia, bez przyświecającej morskiej latarni —

str 126. „Większość rządów nie bez bojaźni spoglądają na upadek, do którego zdąża Katolicyzm; sami się do tego upadku wbrew woli przyczynili się — ale czują, że to przeznaczenie, któremu nikt się nie oprze, że to jeden z tych wypadków, który się zbliża szybko, chociaż wszyscy trudzą się aby go powstrzymać. — 126. 127: Rządy zrobiły co mogły, aby naprawić Kościół, wlać weń nowe życie, aby nauki i działanie hierarchii Kościelnej przeniknąć duchem świeckim" (127)

„Kto zastanowi się nad rozwojem reformy Kościelnej, którą usiłowały przeprowadzić rządy świeckie od czasów Józefa II i rewolucyi francuzkiej do naszych czasów, nie może bez podziwu nie dostrzedz faktu oczywistego, że zmiany zaprowadzone przez rządy w Konstytucyi Kościoła, nie osiągnęły celu, dla którego zostały podjęte". 126 —

„Kościół nie może zamknąć oczu że rządy miały złe względem niego zamiary. Szczerze i pomału przyznać, że one pragnęły wzmocnić go, powstrzymać i wzrzeczyć jego dobroczynne działanie, pozbawiając go instytucyi, które nie zgadzały się z duchem czasów a zbliżając go wielką drogą i wielkim sposobem do ducha społeczeństw nowożytnych, wśród których ma „żyć i pracować" 126 —

Uzdrowienia te jednak nie powodzą się Kościół zawsze [illegible], że go prześladują, a niekiedy dawne zakony wystąpiły w nowej formie, bardziej wojowniczo niż przedtem. –

Str. 127. o wybieraniu duchownych: „Jest ogólnem przekonaniem, że lud i duchowieństwo powinno mieć udział we wybieraniu biskupów i proboszczów; ale y dzisiejszy dzień. Lud, który kiedyś głosował [illegible] duchowieństwo, które będzie wybierało, skoro zarówno lud jak duchowieństwo przynależy przecież nie na niebie, lecz na ziemi daleko wyższa od ziemi, będąca środkiem wielkiej prawdy Katolickiej i duchownej. Dla tego jesteśmy przekonywani ze wzrost stron. Kościół nie umie, państwo nie może nadać życia nowego, formy nowej porządkowi Kościelnemu, który nie odpowiada wyż wymaganiom czasu ani potrzebom stronnictw.

Str. 127 o Cudach rad wyrzekanie się przy dawnych sposobach życia. Cud źle się zgadza dzisiejszy z pojęciem przyrody. Służył do uznania wiary i potwierdzania jéj, kiedy odpowiadał powszechnie panującemu pojęciu, że Bóg wola, Bóg wszechmocny a otaczającą nakłaniający mogły określać i zmieniać prawa i fakta; dzisiaj gdy porządek zjawisk pojmujemy jako stały, podległy prawom koniecznym, stałym, cud stoi tylko na to, aby [illegible] wiarę, nowiarstwo na przeszkodzie ludzi bardziej wykształconych. Wszystkie sekty stanęły zawdzięczają się na pomnożenie cudu, z wyjątkiem Katolicyzmu.

Str. 129. O moralnym ideale. „Jeżeli zgoła nowożytna utworzyła sobie ideał religijny, w którym żywioł moralny przeważa, ideał nowego religijnego, które zwrócone jest głównie do czynienia dobrze, dla niego Kościół wahać się czy sobie przyswoić ten ideał i go sobie głębiej? Gdzież jest racya że powinien Kościół dalej uważać swój ideał za wyższy, w którym, jak wyraża się, wszystko dobre nie za wykluczone, ale jednak głównie miejsce zajmuje relacya miłości człowieka do Boga i t. d.

str. 129. Z wyżej. nie się przy Dawnych, zresztą Płych pojęciach wywodzi autor, że Katolicyzm nie zrany się więcej. Chrześciaństwo nie zdaje się być zdolnem do wzrostu nie po za narody, do których dotąd działanie apostołów i te, które w średnich wiekach przyłączyły się w Europie: nawet z pola, które pierwszym impetem zajął w Azyi i Afryce, zdaje się, że ustąpił na zawsze. A Katolicyzm, jak nie był w możności wzrostu nie po za narody, które utworzyły cesarstwo zachodnie w tej najwyższej rozwinięciu, gdzie na Wschodzie miał tylko krótkie i niepełne panowanie, tak nie wydaje się jest zdolnym do zdobywania na powrót żadnej z owych okolic, które Luter, Kalwin, Henryk VIII mu odebrały)

Str. 130. 131 Pytanie wspaniały ustęp z Macaulay'a o niezwyciężonej wytrwałości rzymskiego papiestwa - twierdzi, że gdyby Mac: dzisiaj miał napisać te słowa, dużo by z nich zmienił - a potem może być, że M. ma rację co do przeszłości co do przyszłości zaś słowa te nie potwierdzą się, jeżeli Kościół wystawi w kierunku przyjętym od tych wieków a nawet od śred. wieków. A trudno przypuścić, aby Kościół zmienił ten kierunek - B: nie widzi sposobu, nie ma nadziei żadnej. -

4/80. De l'éducation intellectuelle morale et physique par Herbert Spencer. Traduit de l'anglais Paris. 1878. Germer Baillière. 8vo. str. 301.

Książka rozpada się na cztery rozdziały:
1° Jaka wiedza najpożyteczniejsza?
Chęć ozdoby jest dawniejszą od potrzeby ubierania się. Dzicy poddawnają się bolesnym operacyom tatuowania a nie czują się ma nimo byleby nie zatrzymała swoich malowanych ozdób. Dziki z Oregonu pracuje 15 dni, aby zarobić na kupno kobiory do malowania swego ciała (Humboldt). Jego żona nie wstydziłaby się ukazać się zupełnie nagą, ale uważa za nieprzyzwoite ukazać się bez tatuowania. W handlu z dzikimi rzeczy mają odbyt drukowane fotografie od rozpłyt ubiorów. Kapitan Speke opowiada, że podczas podróży jego towarzysze afrykańscy: drapowali się dumnie w swoje płaszcze skórzane, ale gdy padało, zdejmowali je nam podług i dzwonili zębami na deszcz, byleby nie zniszczyć draperyi. „To zwycięstwo życia pierwotnego dowodzi, że wygląd ubioru nie jest warunkiem ze względu na ozdobę" (?)

Jéj Konstytucyi wzoru go angielska przyjąć nie możemy, bo

1° stąd że w jednych krajach ludzie nie mają potrzeby odzieży a potrzeby ozdób nie wynika, aby tam takie, gdzie nagość zachodziła potrzeba odzienia, wynaleziono je dla ozdoby.

2° prawdopodobnie w wiekach pierwotnej cywilizacyi ubierano się dla wstydu i dla potrzeby, [illegible] odzienia się

3° może ozdoby pierwotnie mają znaczenie religijne?

—

„Ten sam stosunek zachodzi w dziedzinie umysłowej. Dla umysłu, jak dla ciała, gust błyskotnia poprzedził gust poważnego i. A. sądzi, że jak za wieków greckich: taiń i dziecinny powinowactwo i gimnastyka wiele w gruncie nie potrzebnych, ale dla zwalczających błyskotnic w społeczeństwie

„Jak Indyanin z Oregonu nie wychodzi ze swojej chaty, nie będąc okryty malowidłami, nie w celu przyjemnym, lecz że wstyd mu ukazać się nie tatuowanym, tak samo zdawany od wielkich ludzi aby studyowali greckie języki i łacińskie: nie dla

wartości wewnętrznej tych języków, bez aby nie były wystawiane na wielkie wypowiedzenie gdyby pokazało się, że ich nie znają". 3.

We wszystkim stopnia zamut ten tyczy się pięknej - 4-5.

Racya tego w panowaniu potrzeb społecznych nad osobistemi od wieków najdawniejszych - „Panowali, przysługi hołdy, zrobić sobie życzliwymi tych, którzy są nad nami, oto walka powszechna, w której zwijają się główne siły żywotne. Każdy przemocą podbijał innych bogactwem, wynalazkiem życia, wspaniałością ubiorów lub siłą mowy i intelligencyi; tak się tworzą gęste oka sieci tych mocnych hierarchii, utrzymujących porządek społeczny. Nie tylko piękność zwalcza marzy o podbojach, dzięki swojej walecie, wytwornym maniérom, talentom nieodzownym. Uczony, historyk, filozof, idą za swoją miłością ku gotowemu celu. Nikt z nas nie umie poprzestać na spokojnym zwolnym rozwoju swej indywidualności. Jest w nas nienasycona potrzeba zamienienia jej innym i podbicia ich pod nasze prawa. Oto co w wielu wytwórcach stanowi ernegiczny charakter

wzrost

naszej edukacyi. Nie o wartości wewnętrznej wiedzy nam chodzi, lecz o to, co przynieść najwięcej, intuicyi, zrozumień, przeżyć co da wpływ, przyczyna w życiu, co jednem słowem, więcej zaimponuje bliźniemu. Jak gdyż cały ciąg życia, główną rzeczą nie jest być, lecz wydawać się." (6.f.)

Uwagi te są prawdziwe, słuszne, ale jak często u Angl: jednostronne. Wykład w szkołach nie w tym celu dany jest, w jakim autor przypuszcza, lecz że natura nasza taka jest, z dobrej rzeczy szukamy złych wyjątków. Takich kolwiek będzie nauka wykładana w szkole, zawsze obrócimy ją w narzędzie egoistycznego wpływu, tak jak wszystko inne, co mamy. Taka natura nasza upadła.

Że zresztą uczymy w szkołach rzeczy służących do wzniecenia życia do podobania się innym, nie w tem złego skoro bez podobania się żadna prawda nie znajdzie wejścia, żaden natchnienie czy w Karyery. —

Inny dowód na ubarwność i niekompletność naszej edukacyi widzi autor w tem, że dotąd mało studyowano i wstrząsano

nietodzyczne wartości porównawczej różnych nauk. „Nie przyjęto dotąd kryterjum do tego rodzaju oceny, nawet jasno nie przeświadczono się o istnieniu takiego kryterjum" (7) (8)
Porównywano zdatności dwóch rodzajów edukacji, klasycznej i nowoczesnej, ale tylko empirycznym sposobem, bez pewnego kryterjum, zresztą zda się to kwestja jest drugorzędna, zwłaszcza wobec kwestji głównej". — 8. (9)
„Kwestja główna według nas nie jest w tem, aby wiedzieć, czy taka lub taka nauka jest korzystna, lecz jaka jest jej użyteczność względna" 9. (9)
Na tejże stronie daje ex: wiele przykładów nie przytoczonych wiadomości. Słowo wyraz łacińskie skróty, trzeba zdecydować się na to, aby nauczyć się mowy najpotrzebniejszych. 10)
Zacytuje więc ex. porównawczej oceny nauk. 11. — (11)
Miara przydatności nauk jest ich wpływ na życie. „Ale jakie mamy żyć? Dla mnie, to kwestja główna" 11. (12)
Słowo głównem zadaniem jest: Jakich zasad mamy się trzymać i jak postępować we wszystkich położeniach i okolicznościach życia". — wynika stąd, że celem edukacji

jest przygotować nas, abyśmy żyli życiem pełnem. 12.

Jedyny sposób rozumnego rządzenia, który rzetelnie odpowiada jest najlepszy, bliski wszelkiej doskonałości w jakim stopniu zbliża nas do celu pożądanego. 12.

Aby spełnić trudne to zadanie, trzeba zadbać o warunki rozwoju zdrowe rozwijające trzy potrzeby życia ludzkiego. Są to

1° czynności zmierzające wprost do zachowania jednostki (samozachowawcze)

2° inne, które zdają się potrzebne istnieją pośrednio przyczyniają się do jej zachowania -

3° czynności wychowania i uorganizowania młodzieży familii;

4° utrzymanie porządku społecznego i stosunków politycznych.

5° wypełnienie wolnych chwil - zadość uczynienie gustom i uczuciom. 13. (4)

Uwagi

ad 1° autor myśli tylko o zachowaniu doskonałem - chodzi mu o zachowanie tak w ten jak w przyszłem życiu a bliski formułka - Kompletna

ad 4° dodaje: stosunków i obowiązków religijnych. =

„Trzeba mieć przyjaźnie, że najistotniejszemi
warunkami na te, które zasługują bez-
pieczeństwo człowieka," ~~powinny~~ 14 - (15)
dodaj zastrzeżenie nowe przyjęte.
„Dbać o swoje utrzymanie, jest pierwszym
obowiązkiem człowieka, potem przychodzi
konieczność zaopatrzenia swą rodzinę;
warunki potrzebne, by zachować siebie
samego, mają wartość wyższą od poprze-
dzających nas zabezpieczyć dobrobyt rodziny 14.(15)
Obowiązki ojca rodziny mają wartość
znaczenie od obowiązków obywatela. 15'
„Pomyślność społeczeństwa opiera się na
pomyślności rodziny. Wiedza przyczyniając
się najprostszym sposobem do zasługi dru-
giej, powinna mieć pierwszeństwo nad
wiedzą, która zabezpiecza istnienie pier-
wszej". - 15' - (16)
Na piątym miejscu dopiero przychodzą
sztuki piękne. Wszystko co przyczynia
się do formowania dobrych obywateli ma
znaczenie wyższe od wszystkiego, co służy
do nabycia talentów i zaspakajania
gustów a w materyi celnik: to co kwalifi-
obywatela powinno pójść ~~przed~~ tem, co
kwalifi artyst: 16.

Uwagi: A: ma o sztukach pięknych gmba
jak Batteux pojęcie - stąd że znajdują się
w wykonalnych, starych społeczeństwach
nie wynika, żeby „głównem ich źródłem
były: uczucia społeczne i sympatya pozna-
Wiadomo, że sztuki piękne mogli powsta-
tedy swój w religii i stawały chwale bo-
żej" u wszystkich narodów, potem dopie-
w pewnej na zabawę społeczną.

—

Ideałem edukacji byłoby otrzymać kompletne
przygotowanie człowieka do życia całego.
Że stan obecny cywilizacyi naszej nie do-
zwala osiągnąć tego ideału, potrzeba
zadowolnić się przestrzeganiem stosunkowej
proporcyi między rzeczami stopniami
przygotowania do każdego z oddziałów
czynności ludzkiej. 18.

„Przedmiotem edukacji: powinno być nabywanie najkompletniej w ten sposób
wszechstronności stosunków najlepiej do
rozwoju życia osobistego i społecznego
pod wszystkimi względami a potrzebne
dotychczas takich, które najmniej przy-
czyniają się do tego rozwoju. 19
Rozróżnić warunki wewnętrzne i jakoby
wewnętrzne i konwencyonalne cudzych

nauk. 18.-

O historyi ma tamże lepsze i lichsze wyobrażenie.

O 14te dziale wiadomości, mieniających do zachowania nas samych, powiada a: że po wiosennej wyżli są nam zaberpieczone od pierwszych lat przez wrzenie instynktów przyrodzonych. - wspomnie o tem na str. 19-21. i daje dobre rady - głównem zadaniem pedagogiki: nie przeszkadzać dziecku, które samo się uczy i ćwiczy.

O utrzymaniu ciała przy dobrem zdrowiu znakomite robi uwagi 21-25. kończy słynnym wyrażeniem, że według obecnego wymagania une mort de la vie est jetée par dessus bord. 25.

Polskie życia wyrażone oknem - to okropnie, okropnie!

A mówi on tylko o zdrowiu ciała, to samo dałoby się powiedzieć o zdrowiu duszy. -

—

„Jeżeli silne zdrowie i moralna energia jemu towarzyszące są dla człowieka pierwszemi warunkami wyższego, nauka mająca za przedmiot zachowanie tego zdrowia, nie ustępuje żadnej innej. To też mam przekonanie, że kurs fizyologii

Ostatecznie kompletnie, być dał rozumienie prawd głównych tej nauki i by nas nauczył, jak stosować je w życiu codziennem, powinien być istotną częścią wychowania rozumnego. 26 –

Uwaga = Złote słowa, ale trzeba takie praktycznie te nauki a tego nie mo-żna, jedno w artykułach ramkuję tych –

—

Dwojnie odpowiada przeciwnikom 26.

—

O 2im dziale uj: wiadomościach dających chleb i utrzymanie rozpoczyna w wieku 23. Wujcy zgadzają się na wiadomości tych nauk, ale przeciw czytania, pisania i rachunków niczego lub mało uważają, co ich sprzeciwi do tego potrzebnego czasu. 27. „Lud ich za po większej części używani do produkowania, przygotowania i rozdzielania towarów. 28.

Sukces w tych przeciwnych zależy od użycia metod, zastosowanych do właściwej natury każdego towaru – zależy od nauki. Wujcy to wiedzą ale mimo to w artykułach zajęciach tej nauki nie uczą, chociaż od niej zależy uniezależnienie postępu i życia cywilizowanego. 28 –

Pierwszy autor nauki, wykazujący ich użyteczność w życiu społecznem. Zwolniony zżyt. krótką wzmiankę o logice, przechodzi matematykę – 29 – potem z angielską fabryką mechanikę i naukę o maszynach 30 –
„Skoro wolność narodu do wytrzymania konkurencyi innych narodów, zależy od czynności i wolności składających go jednostek, wynika, że stan nauki mechanicznej w niego może odmienić losy narodu" 31. – (A37)
Od matem: przechodzi do nauk molekularnych – o cieple, świetle, magnetyzmie i elektryczności – chemii, astronomii, geologii. 32–34 –
o biologii 34 – o socyologii – 36–39
„Najwięcej zaniedbanem jest w szkołach to, co nam najpotrzebniejsze w życiu. Nasze industrye zginęłyby, bez wykształcenia dedukcyjnego które nabywają ludzie jak inaczej, gdy edukacya ich ograniczona została ukończoną. A bez tego wykształcenia nagromadzonego w ciągu wieku po za nauczaniem szkolnem, te industrye nigdy nie byłyby istniały. Gdyby nie było u nas nigdy innego nauczania prócz dawnego w szkołach

publ. Anglia byłaby jenne tem, czem była
w czasach feod: Nauka nauk, wmagająca
się co dzień, o prawach kiemiących zjawi-
skami, nauka, która powinna nam pod-
bijać naturę do potrzeb naszych i dostar-
czać dotychczas dzisiaj używań, których nie-
gdyś nie mogli osięgać Królowie - tylko
w małej części należy się naszym zakła-
dom wychow = publ. Wiadomości zjawi:
te które z nas zrobiły wielki naród, te
na których opiera się nasze istnienie
narod: praktyczne były w dziwnie
i w niezmiernych stosunkach, podczas
gdy nasi patentowi nauczyciele nic
robili nic innego prócz powtarzania
formułek - que marmotter des for-
mules - &c -

—

O 3ciej części, wiadomościach potrzebnych do
wychowania dzieci i ustalenia rodziny, mówi
na str. 40. A. uważa, że ta część w całości
zupełnie jest zaniedbaną. Następne poło-
żenia przegląda, jak nasze książki szkolne,
powiedzon, że to był le cours d'études
d'un de leurs ordres monastyques, że
te były w Rzymie pour les célibataires -
A-przechodzi wiarołomie tych wiadomości, jak.

od nich zależy fizyczny i moralny przyszłości dziatwy
Tego uwagi są trafne i słuszne
bardzo wskazane i przemyślane w mowie o mo-
ralnem chowaniu dzieci pierwszego wieku
matek 43 – 46
o złem przygotowaniu matek 44 –
o złem ~~kształceniu~~ umysłowem 46–49
Tego powinno zarzucić od strony, nie od
książek 47 –
o przedwczesnem podawaniu wielkich nauk 48.
Dodałbym a: do wniosku, że
u zepsutego fiz: mor: umysł: dzieci jest
stosunkowo mniejsze a jest nim we wiel.
Kiedy mowa o tem, że wolno nie znają
nauki, która jedna mogłaby ich uświęcić
w tem dziele". 49 –
Na str. 50 godzi się napomnienie, że lepiej
dla ojca znać etologię niżeli Erbyn:
dla matki umieć zważać nad zdrowiem
dziecka, niżeli umieć czytać Dantego po włosku.
Uwagi: 1° przedmiot za delikatny, aby
w szkole mówić publicznie o tem wobec dzieci;
2° zbyt jest obszerny
3° najlepszem przygotowaniem jest wpo
jenie moralnego charakteru w młodzieży,
poczucia obowiązków, wielkiej pobożności.
4° twierdzenia a: zasługują na baczną uwagę –

5° Zgadzam się na ostatni wniosek a: jeżeli dzieci, si tous ceux qui seront un jour pères, ne doivent pas s'efforcer ardemment d'apprendre ces lois - ale imieniu tendencji, że nie wszystkiego można nauczyć się w szkole o tej materyi. -

—

str. 57: o punktach obserwatela. Do nich przygotowanie wykład historyi - o jego defektach 52 - 54 - patrz wyż powyżej 57-59
Uwagi: a: zamienia dzieje w nauki przyrodzone społeczności (55) w socyologię opisową (54) w taką zwaną historyą ośmiotomową i staroświecką -
2) podobnej metody trzymał się Jansen -
3) historya nerwów powinna być podsunięta pod historyą kościoła - o którym zresztą a: dużo wiele pisał Karè (55).

—

5a ogół obejmuje wszechnicy uprzyjemniające życie ludzkie 59 nast.
Zasada ant: że naprzód trzeba pamiętać o tem, co potrzebne a potem o przyjemném - Przypuśćmy nawet, że wiedza jest mająca taką nadzwyczajną wartość, że życie uczyniłoby zowsze, które je wydaje, powinno w całości nie być podane (ogół przecież tendencji nie

mozna) zawsze przyjąć trzeba, że zdrowa oświata
jest pierwszą rzeczą koniecznąą a wychowanie do
nie prowadzące prawdziwego zapomnienia najwyższą
rzeczą. 61 -
Mój jednak robiąc w edukacyi przeświadczenie, ubo
leweze entor: on ny néglige la plante pour
ne songer qu'à la fleur. Ośmielę się,
qui entretient la vie pour ne s'occuper
que de ce qui lui donne de l'élegance 62.
Rozumiejąc się nad niekorzystnym stanem
tutejszem, w jakim nauki potrzebne, dowcipne
zostają do nauk przyjemnych 62 -
Dowodzi gruntownie, że nauka potrzebna
jest wiekiem pięknym 63 -
najprzód rzeźbiarstwo 64
potem malarstwo 65
nawet inwencye 66. i przestrogi 67.
Kiedy artysta znaczne przewagi ma
nad. które dane ordery i różne sposoby,
którymi dzieło jego działa na umysły
widzów lub słuchaczy - a to dowodzą przy-
kład: 68 -
Zastrzega się ant: przeciw błędnemu zdaniu
mianem, jakoby zwykłe stawanie artystów
za pierwsze nauki - artystów, przeciw którym się bę-
dzie wrodzony dar nie uwalnia artysty od
potrzeby ćwiczenia się na rzeczywistych wiedzy po-

L'intuition est beaucoup, mais elle n'est pas tout - Ce n'est que lorsque le génie s'allie à la science qu'on peut parvenir au plus haut résultat : Jo.

Ale nauka także potrzebna, nie tylko do wydawania ksiąg i wynalazków, ale także dla ich prawidłowego użycia.

La représentation ne peut être appréciée d'une façon complète que lorsque les choses représentées sont connues d'une façon complète aussi Jo -

Nauka nie tylko jest podstawą sztuki pięknych, lecz sama jest także poezją.

Wyobraźnia, że wyłącznie reflektuje przyszłość, tak jak gra tonące umysł zdarzenia reflektuje, dowodzi że fałszywie

Kurz nie na porównanie poezji ani też uprawia nauki nie czyni nas niedołężnymi do innych imaginacyj, do innych piękna.

Au contraire, la science ouvre au savant des royaumes de poésie là où l'ignorant ne voit rien -

przykłady : Hugh Miller — Lewes - Goethe [illegible] Jo o poezji nauki -

Il est en vérité triste de voir combien les hommes s'occupent de trivialités et sont indifférents aux plus magnifiques

phénomènes ; combien ils ont peu connu de connaître l'architecture des cieux, mais s'occupent de méprisables controverses sur les intrigues amoureuses de Marie, reine d'Ecosse. Combien ils s'attachent à corriger savamment une ode grecque et passent sans y songer devant ce grand poème épique que le doigt de Dieu a écrit sur les couches de la terre - 73

Przechodzi do pytania, jaka jest wartość względna wspomnianych rodzajów wiedzy dla ćwiczenia ducha, władz umysłowych. Odpowiada że nauce te wiadomości jest najściślejszą do wprawy ducha, która jest dla niego najpotrzebniejszą - 74.

Przykłady: dziki nie myśli gimnastyki nabywa zręczności i wprawy myślenia: na polowaniu - to samo o innych myślących, rachmistrzach i t. d.

L'education qui est le plus utile au point de vue de la direction, est aussi la plus utile au point de vue de la discipline. 75 - (74)

Mówiąc że języki służą do ćwiczenia pamięci - a: słowa, że nomenklatura przynosi: nauki ścisłe odpowiadają temu celowi - 75 (74)

Botanika rozróżnia 320.000 rodz: i gatun: roślin, zoologja około 2. milionów form zwierzęcych – cała anatomia około tysiąca: ma cała zapragnąć pamięci najsprzyjsze Wyrosły nauki nad językiem w ćwiczeniu pamięci ograniczyć a: w tem, że tam te prace terminol: inną wyrażają stosunki konieczne, stałe a te dowolne, przypadkowe – bo wyższej fizol: i analizy chem: zasmyrają nie mogą po szkołach
Tandis que l'étude des langues familiarise l'esprit avec les rapports internationels, l'étude des sciences le familiarise avec les rapports rationnels. Tandis que l'une n'exerce que la mémoire, l'autre exerce à la fois la mémoire et l'intelligence. (78)
(78).

—

Inna ujemność ~~języków~~ nauki nad językiem w ćwiczeniu umysłu jest wyrabianie sądu. Faraday: brakiem najprzeciwniejszym w naturze jest niedostateczność sądu. „La société en général n'ignore pas seulement ce qui concerne l'éducation du jugement, elle ignore aussi son ignorance. A przyczyna tego niedostateczne wyrobienia

naukowa - 78 -

Sąd dobry tylko wtedy godnym się staje, gdy znamy relacyą zjawisk nas otaczających. Znajomość sensu wyrazów, choćby najodleglejszą nie zawsze nas dokładnie obznajmia z rzeczami. 78 -

Nauka wyrabia także karność moralną. Studyum języków wyrabia tylko ćwiczenie pamięci. Philologia nie pouczy mnie : l'état constant de son esprit est celui de la soumission à l'enseignement dogmatique, et le résultat de cette habitude, c'est la tendance à accepter sans examen tout ce qu'il trouve établi. 79. (78)

Z uwagami przy: Które zwykle nazywa się mą pewnością : elle fait continuellement appel à la raison individuelle ... de la devoir cet esprit d'indépendance qui est un des précieux éléments du caractère ---- potem elle développe la persévérance et la sincérité - 79 -

Tyndall : Il faut y apporter, avec un travail patient, un humble et

consciencieux acquiescement à tout ce que la nature nous révèle. La première condition du succès, c'est une honnête bonne volonté à accepter la vérité, à abandonner toute idée préconçue, si chère qu'elle nous puisse être, qui serait reconnue être en contradiction avec elle. Croyez-moi, il se passe bien de nobles faits de renoncement à soi-même, à l'insu du monde, dans le cœur d'un véritable adepte de la science, quand il pourrait dans le secret de son laboratoire le cours de ses expériences. &c -

—

Karéiria nautka, ktorou nazyvajú edukovanú dejú umyslovú kultúru religiú:
Sans doute, la science est hostile aux superstitions qui ont cours dans le monde sous le nom de religion; mais elle ne l'est pas à la religion essentielle que ces superstitions ne font que nous dérober. Sans doute aussi une partie de la science courante est imprégnée de l'esprit d'irréligion; mais cet esprit n'existe pas dans la vraie science, dans celle

qui pénètre au-dessous de surfaces. 80-(79)
Huxley : La vraie science et la vraie religion sont deux sœurs jumelles qu'on ne peut séparer sans causer la mort de l'une et de l'autre. La science grandit dans la mesure où elle est religieuse, la religion fleurit dans la mesure où elle enfonce ses bases dans les profondeurs de la science. Les grandes œuvres accomplies par les philosophes ont été moins le fruit de leur intelligence que de la direction imprimée à cette intelligence par un esprit éminemment religieux. La vérité s'est donnée à leur patience, à leur amour, à leur simplicité, à leur dévouement, bien plus qu'à leur génie. 81.(80)

⇒

Dunczi autor is vie nautha me jest religiuna, lecz prawicie nauki jest nieweliq : bo nieznieny autora gdy jego książki nie wytamuj 81.
ce n'est pas la science, mais bien l'indifférence pour la science qui est irréligieuse - 82.
Cato wieck nawoy nie chwali (Hugo ?)
stowemi lecz czynemi 82

nauka jest taka

Prawdziwa (religijna), to wyraźna głębokie
cześć dla praw Natury przyrody.
Au lieu des récompenses et des châtiments
dont parlent les symboles traditionnels
et que les hommes espèrent vainement
obtenir ou éviter en dépit de leur
Désobéissance, le savant découvre qu'
il y a des récompenses et des châ-
timents qui découlent de la constitu-
tion ordonnée des choses et que
les mauvais résultats de la dé-
sobéissance sont inévitables. Il dé-
couvre que les lois auxquelles nous
devons nous soumettre sont à la
fois inexorables et bienfaisantes. Il
voit qu'en nous y conformant, la
marche des choses tend toujours vers
une plus grande perfection, vers un
plus grand bonheur; alors il in-
siste sans cesse sur l'observation
de ces lois, il s'indigne quand on les
transgresse, et c'est ainsi qu'en affer-
mant les principes éternels des choses
et la nécessité de leur obéir, il se
montre essentiellement religieux. 83.

Inną cechą religii: nauki jest, że ona jedna może nam dać słuszne pojęcie o tem, co jest istotą, i o naszym stosunku do tajemnic bytu. Pokarmy nam wszystko, co wiedzieć można, pokarmy nam granice, po za które więcej wiedzieć nie można ... 83.

„Sfera, gdy wobec tradycyi i prawd ludzkich, ma może postawę jakiś, ta postawa jest pokorna wobec nieprzeniknionej, zakrywającej Absolut. Jej duma i pokora są obie za wielkie. 83

„Prawdziwy uczony jest jedynym wielkiem, który wie, o ile górnie (nad wiedzą ludzką, lecz nad wielkiem pojęciem ludzkiem, powszechna siła, której objawami są Przyroda, Życie, Myślenie — 84.

Resultat: Tako edukacja umysłowa, moralna, religijna: studyum zjawisk nas otaczających jest niezmiernie ważne nad studyum praw: Słowa: 81. 82

Wreszcie on: że wiedza z tradycyą ma przystęp do wyższych zakresów: nauki: (jednakże to) stosunku wzajemnego oddziaływania zjawisk i ich powiązania wzajemnego emen-

inne czasy nowe z pod najgłębszych zabobonów; wrócił to (bez) nauki. Jeśli nie byśmy Ktosiowi ani fetyszom lub składali byśmy krwawe hekatomby, by sobie tarczawem uczynić bóstwa piekielne, a przecież ta nauka, która w miejsce pojęć obniżających ukarnych nam kultu wielkości stworzenia, ta ~~nauka~~ nauka wzniosła jest w naszych Księgach teol: a wzorem wyklinanej z wysokości amba.

87 —

Piękne porównanie, aż nieturalne nauki z kopernikiem 87.

—

W rozpoczęciu fatalnie radzi ? ?
en: wed: wicki

ad II rozd. (str. 89 nast.) „o wychowaniu umysłowem".

Jest konieczny związek między systemami edukacyjnymi, które z kolei po sobie następują a stanem społecznym, z którymi istniały razem. 89.

Dowiódł tego aż do 92 str.

„Linia równowagi" jest między zmianami umysłowymi a stanowczą opinią, do której wyrobiły — między tym światem był jednego zdania w religii, polityce, edukacji — potem „jakoś i ta zgoda przeszła zniknęła tę zgodność

33.

zdań w religii, polityce, edukacji a na jej miejscu postawiła różnice wymagające 92 Jest to dążność do afirmowania swej indywidualności która we wszystkich dziedzinach życia oporu: stwarzała nierówne szkoły i zdania. 92.

To mnóstwo celów, przynajmniej w edukacji jest dobrą rzeczą, bo przygotowuje ustalenie różnego rodzaju wyników: a idealna rada uwzględnienie przez podział pracy – 93.

Wszystkim już mieli prawdziwą metodę, bardzo ułatwiającą bardzo wzbogacenie się zdań byłoby złem; ale ich metody prawdy jeszcze pozostają do zbadania, zbadowanie badawczych ludzkich i nieżywych, pchających swoje powstawanie w różnorodne kierunki stanowią do zgromadzenia jej sposób dojrzały, aniżeli wynalezienia by można 93.

Jednostronne błędy i jednostronne prawdy robią połączone i w nich przetarte prowadzą bliżej do prawdy zupełnej. 94.

W trzech działach, przez które ujmuje przedmiot – zgadzania się między, różnice badawcze i zgadzania się między – ujmuje 2a działa prowadzą 3a. Nie tylko w nauce jest nadzieja, lecz także w przyszłości 94.

Zostawiamy w chwili przejścia, z której zwrócimy dobra – 94 –

Czuć już się daje wielki postęp w edukacji. Zwrócenie przez wieki rozwój ciała być jedynym przedmiotem edukacji: potem nastąpił wieku, pod wpływ których mamy wzgląd tylko na wyrazie Ducha "95". Potem restauracja ze roboty dwa błędy robić gimnazjum, przekonano się, że one tworzą dwa przeciwieństwa tej samej prawdy. Dzisiaj mamy przekonanie, że ciało i duch powinny być przedmiotem tej samej troski a jednostronność ludzka: powinna być rozwijane w całości w sprzeczności że pierwsza korzyścią, jaką edukacja może przynieść ze roboty do życia, jest ta, by zwierzę w nim było silne. 26. Potem mówi o zastąpieniu metod pamięciowych przez refleksyjne, zwłaszcza w nauczaniu języków 26-27

o metodzie, która z nią się łączy, zdaje się nie mylić za pomocą ogólników, lecz faktem ze pomocą zasad jest teraz postępować, bo tylko prowadzi do znajomości empirii: i daje przód widzieć bezwarunkowo 28. Przedstawić umysłowi uczyć wypadki badania nie poprzedzając go przez badanie same, uczniowie dzisiaj za metodę również

35

denerwującą jak niesłuszną.
Wielkie prawdy, aby stały się wielkością i siłą
kierującą, powinny być zdobywane 98
Bien qui vient aisément s'en va de même 98 (zupełnie)
Wynikiem tej metody zaniechano uczenia
gram: młodych chłopców 99.
Piękny ustęp z książki p. Wyse 99 Jego argumenta
„Słowem, jak gram: nie dała wynalezio trzymano się dawniej.
ną po języku, tak powinna być po nim
nauczoną – 100
piękne uwagi o ćwiczeniu zmysłów 100
suma taka: od siły spostrzegania zależy
sukces w każdej nauce.
Inna różnica nowej metody od dawnej jest
podawanie prawd pod formą doświadczalną 107.
Zawsze dobre uwagi o nauczaniu matem:
i metrolo:
Uwaga Ma ant: w tem rzecz, że trzeba
pokazać dziecku zmysłowo, co się dowo-
dzi, i dać mu przekonanie zmysłowego.–

W wyjaśnieniu nauki widzi on: inną
różnicę nowej met: od dawnej – stanie
się jego uwagi, nieustające zakończenie:
Ascetyzm życia z edek: jak nikła ze
życia a przedmiot uczuciowy przeciwstaw
polit: rzeczywa stawia się ze wszystkim

przedmiotem prawdaw: Kolegiów i nauczek. Powinna być uczka uwzgłaszona, ale powinna być także przemyślana nie bez uczy nie ma wytwarzania - bez uczy dążenia do zupełnej opieszałości w naukach - uwaga ant: co wstęp do tego lub do uczy nauk: studyów dowiedzi się przedmiotu ich albo jest za mierny albo w niemiarnej podawany formie - to uczy gmerzy jednostronnie - to uczy wstęp chwilowy pochodzi z wstrzymienia, bezistwa i d.d. Innego tendencji, że w uczeniu każde dziecko ma potrzeby do wytrenia, pisania i d. d. —

a)

Strona a: Hypozycji uczej met: na 104- ogólnym jest charakterem jest uczar nieświadome stosowanie się do przepisów pozytywnych Tego chwili Pestalozzi

Manuel: la méthode de la nature est l'archétype des méthodes

Wyżej: le principe vital de l'enseignement, c'est d'apprendre à l'élève à s'instruire lui-même comme il peut - 105 -

37.

Uwaga: metoda, którą należy p. Sp: była dawniej praktykowana w językach - on zamilcza o tem, bo nie lubi języka: w edukacyi - metoda powtarzania wszystkiego była dawniej w użyciu praktyk: w użyciu międzynarodowy.
Przyznaje a: że w zasadzie zawsze stósowano nauczanie do rozwoju władz w uczniu - 106 - ale w zwyczaju wstępowano tej zbawiennej zasady
Odpowiada na zarzut: Na czego nie zostanie dzieci robić samych w nauce, do to Konieczna, ostatnia Konsekwencja: metoda, która dać jak najwięcej wtrącić się do rozwoju natury 108–110

—

System Pestalozzi wydał małe owoce, a często nie wydał żadnych, bo potrzeba do niego nauczycieli nadzwyczaj wykształconych i uzdolnionych - między nauczyciel lepiej robić dawnej z metodą dawną. L'enseignement vraiment rationnel ne peut être donné que par un vrai philosophe. 112 – Jeżeli tak, to pono

nigdy nie dowiedzą się dobrych nauczycieli
ram au: dodaje: il faut un degré de
jugement, d'invention, de sympathie, de
puissance d'analyse qu'on n'y apportera
jamais tant que la carrière de
l'enseignement ne sera pas tenue en
plus haute estime -112--

Trafne uwagi o niedostatkach urobionych
ramego Pestalozzi - 112-113
jednakże metoda jego w głównych rysach
może być przydatną, choć będzie
w szczegółach i w aplikacyi -

—

uznanie Pest: i on nam przyniósł
dużo błędów - zanim dziś mamy przed-
stawiać dawnym trybem - nareszcie
psychologia zbyt mało postąpiła
abyśmy mogli już w szczegółach
uniezmiennie ten system - nie mamy
bowiem rozwoju [illegible] wiedzy
w człowieku 114 - 115

Mimo to można ustalić kilka zasad
przewodnich, według których, nawet
bez gotowego systemu psychologii dojść

przyrodzie go otaczającej można się zbliżyć
do wypracowanego ideału wychowy:
1° Trzeba postępować od pojedyńczych rzeczy
do złożonych, od jednostkowych do powszechnych
Tak w duchu rozwój małe władz działa
a potem coraz szersze przybywa, tak
nauczenie powinno zawsze obejmować
mało przedmiotów a potem dodawać
nowe. 116 –
2° rozwój ducha odbywa się od nie-
określonego stanu do określonego
jak wszystkie rozwoje. Pierwsze wy-
obrażenia, pierwsze pojęcia są nieokre-
ślone, tak jak pierwsze próby języka,
pierwsze poruszenia. Nie można pojęć
określonych wymagać od ducha nie
rozwiniętego. 117
3° od dotychczasowych rzeczy należy postę-
pować do odległych – 119
4° Wychowanie dziecka powinno odbywać
się jak wychowanie ludzkości – rozpoczęć
się nauki w jednostce powinno pojęć
tęż rzeczą drugą, co rozpoczęć się nauki
w całej całej – zastanów Aug. Comte
że to prawo odkrył i wytłóczył –

Inna wersja

a)

b)

Nie wszystkiem jasno mówił ani przy ostatniej konklawji:
pour trouver la bonne méthode d'éducation, il faut consulter la marche qu'a suivie la civilisation
122

5° od empiru: trzeba postępować do rozumowych wniosków - il faut procéder de l'empirique au rationnel
122
6° trzeba pielęgnować rozwój samodzielny, le développement spontané
123 - O dziecku mówi się: że trzeba mu pozwalać jak najmniej a kazać mu wszystko jak najwięcej - 123 -
Bardzo tę drogę polecam.
Le besoin qu'a l'enfant qu'on lui dise tout, vient de notre stupidité non de la sienne - 125
Nous mettons devant ses yeux des faits beaucoup trop complexes pour lui et qui par conséquent l'ennuient
125

41.

Z° ta metoda jest najlepsza, która dla
młodzieży jest najprzyjemniejsza - 126-127

—

Na str. 128 przechodzi na: do prakty:
stosowania rzeczy wymienionych.
Pewien rodzaj chowania jest w kolebce
nie zasypia - im więcej, im staranniej
dobieramy dla niemowlęcia wrażeń
optycz: i akust: tem więcej skorzysta
ocean cut: trafnie wyprawia 131
O przyzwyczajaniu nerwy 132 nast.
bardzo trafne uwagi. —
Jeden rzad o leczeniu de choses 136 —
O artykulacyjnie we wychowaniu ustro
nie wyraźna 137 —
O rysunku 141
o kolorycznej 142
la jouissance prochaine de peindre
doit être la récompense du travail
de l'exquisse 143
o geometryi 149
Tyndall o nauczaniu matem. 154 —
Przykład przewagi [illegible] stosowania nowej metody: w nauce
Dge, że wszystko główne [illegible]

warunkom

1° aby efekt: był powtorzeniem w dro-
bnych wymiarach zjawiska;
2° żeby była samodzielność, o ile to
być może;
3° żeby jej towarzyszyła przyjemność
str. 138 -

Samodzielność i przyjemność studyum
odejść nie kamieniem probierz: na
który sprowadzamy, czy prawo przy-
zostało uchwalone - 159 -
O korzyściach tej metody - 160 -
bardzo trafne uwagi -

20/2 81. La nuova Dell' educazione nelle scuole italiane
come antitesi alla pedagogia ortodossa
per Pietro Siciliani. Bologna 1879. Zanichelli - 8vo str. VII. 214.

A. dzieli małoksiążkę pedag: na trzy części:
histor: teor. i zastósowaną czyli indukc:
Dedukc: i aplikowaną (12.13)
Rozd. I - Pedag: histor: (15-43)
Jest to właściwie historya pojęć pedag:
Historya ta jest niezbędnem wstępem do
teoryi i do aplikacyi. U Anglików
bardzo zaniedbana, u Niemców trakto-
wana bogato ale subjektywnie. A.
dzieli hist. ped: na 3 epoki: 1ma
stanowią wzory czasu, który przebiegł
z chwile; wschod: greckorzym. chrześc:
Wystarczyłoby do zdania o pojęciach
pedag: w danej epoce jest wartość
jednostki w danym czasie i społeczeń-
stwie; ogólne importancya czynników la persona
umana di fronte alla famiglia, da
una parte, e di fronte allo stato, dall'
altra (21)
W pierwszej epoce, nie wspomina żydów (?)
wychow. jest przeważnie religijne: teokrat
Jednostka pochłonięta w organizm. społecz:

Byt powszechn powszechnej: w innej miejscowości nie znali stowarzyszeń.

a ten cale życie odbiera w głowę, która jest primum movens. Na wsiach, nie istnieje osoba ludzka - nie mamy tam ludzi włościan, a obywateli. (22)

Idea Hegla przegląd histor: (1)
Druga epoka: wychowanie jest przeważnie polit. i narodowe. W Grec. i Rzym. jednostka obywat. ale przez państwo. Państwo jest ogromną osobą, ma znaczenie tylko mamy osoba jednostki, ale jej nadaje wartości państwo. (23)
Rezultat: w obu epokach cel pedag: nie za jednostką - wychowują się wszyscy w imię władzy lub w imię narodu.
In oriente si educa in nome dell'autorità, in Roma e Grecia si educa in nome della nazionalità. (24)
3. epoka chce: przynosi ideę nowej ludzkiej osobistości - la vera personalità umana - un soggetto che sia re e sacerdote di se medesimo (27)
wychow. daje się w imię ludzkości
intesa questa parola dapprima secondo le ispirazioni del cristianesimo rivelato e poi via via

secondo le divinazioni più o meno riposte
d'un cristianesimo più o meno naturale
o razionale o libertino che s'abbia a dire. (28)
Che: in rispetto a prendo inizio pogan:
ale ne tchnie treti nowy (29)
l'intonazione fa cangiar la musica
senza mutarne gl'istrumenti (29)
4. Anne ii. daleij nij wsmija - naturalnie
bez interventu supernove . o którym a: że
diventerebbe affatto inutile, ridevole,
puerile (29)
La prima naturalna, powolana w Anne
chnen: jest (un) rivorso d'un corso - w
którym portowata nie go rac dnigi tak
czysti: wchodu. jak greckorzym.
Wyrabia nij czysto pojecie świetliste
dell'umanità dell'individuo - ale
napiród na sposób wchodni: educazion
tutto religiosa, teocratica, scolastica,
monastica -
poten na sposób greckorzym: il ri
nascimento - la grande età eroica
della storia italiana che è insieme
demolizione del medioevo e costruz-
zione d'un nuovo edifizio - educa-
zione municipale, cavalleresca, politica,
nazionale, commerciale -

Jaime Kontrady k:

Jaime Kontrad: empirko te byto
w siedu wiekach —

narcisi crazy nowizytne - wskutek dlugi nankow: i bedań histor: w. XVI. i XVII
w tyle reform: i odnowień: polit: społ:
i religij: rozwoju ku indywidualizm
(30 – 32)

edukacja individualna, liberalna
fundata na le norme della ragione;
edukacja che, qual fine pedagogico
immediato, si interessa prefiggere
la formazione del carattere etico –
l'umanità che s'incarna, che si
coltiva, che si rispecchia nella
coscienza individuale personeggiata.
Talmente, che ogni individuo, ente
vivente animale – uomo, si presenta non
più come un istrumento della società
teocratica; non più come cittadino
asservito alla città; si rende come
ente fine supremo strumento di
quel grande organismo etico qual
si è lo stato moderno - (32)

vol. str. 79

Lykeum ma, że wyjście to
niewola w jaskini

a nie ma dopowiedzi

X —

dyscypliny: nowizny: nie na rel
ginny ta formacja ideał charakteru
a realizacja pracy [illegible] nowizny
nie nie bez

Vtóra nie umie utrzyć planu, nadaj:
senza proporsi un modello vivente e
superiore, un tipo concreto, ma insieme
ideale e sopranaturale; impossibile
imaginare un efficace opera edu-
cativa senza venire in atto una
serie d'espedienti sopranaturali
-battesimo, cresima, confessione,
eucaristia e cose di simil fatta (34)

Ober wrom, edrak nieprawdz.
wychow: ale w ni mus yi
przyrodz: i nadprzyrodz:
wzajemny w ni (Christ.
Ch. sobie w przeciwie, wiarg.
uczestnic w, etc. ie, by nauczy:
ze w wyl wiecie i wzgledem

5. Inji poten a poglad ma nowoj pedag
liber. Vtóra we Fran caregue ud
Montaigne altry przeciw Jerust: Jans.
potem Jerbuzj. do ostate: Kreen w J.J.
Rousseau u z drugiej strony po przer
socyalist: i Sensymon: w teoryi
Aug. Comte.

W Niemn nowa Pestalozzi, Herben
spokrewn z Fren: pedag. liber:
wnesn hasto Emila: naturale fare alla
natura - stanie nowej drogiego necessita
di educare e di essere in armonia
con la natura - (35-37

Poten o pedag: liber: w Niem: 37 38/ta, edrak nie wiemy z chmeri:
Edag. angiel: Locke Spencer, Bain
o: herbert: Hughes Tom: w.
amerykanie: -

a) Rozwój idei pedag: odbywa się równolegle z pojęciem osoby i jej stosunku do rodziny, państwa i organiz. społec. (str. 41)

b) Idea pedag: dwóch nurtów od jasnej ortodoxyi a nadziei się jedynie pewną normą filoz: nauk. (str. 42)

c) Historya pedag: idei jako i sposobów myślenia: i urządzeń polit: i społeczn: ci rozumie się per se stessa inevitabilmente e quasi per la necessità d'un invincibile fato istorico alla scienza educativa propriamente detta: alla pedagogia positiva, sperimentale, indipendente. (43)

Rozd. II. Pedagogia teoretyczna (45-79)

O nauce dedukcyjnej pojmowej: mówi a. że na dalekie od przyczyn (48)

Cisi pro dissi che la teoria educativa nullisi quasi in modo naturale e spontaneo dalla sua storia, poiché ha nella storia medesima le sue prime e più fonde radici (48)

Di fatti, se dal processo istorico per chi sappia seguirlo nella sua totalità e complessità organica

rampolla in modo necessario e come un portato evolutivo spontaneo della storia il capitalissimo concetto della dignità umana e della personalità ne viene che questo necessario concetto, in quanto è coscienza della coscienza stessa riflessa, ne deve essere l'idea madre, l'idea cardinale senza cui invano si tenterebbe elevare ad una dottrina scientifica dell'educazione

ontologie e mitologie cattoliche e non cattoliche (?)

ontologia

è a rigorosamente filosofia speciale di pedagogia fatti tali

Sociologia fatti organismi: manifestazioni - non distrugge anzi è in essi presupposta per dogma - in negativo meccanismo, dis organismo - in positivo presuppone di diritti, in ogni fatto organismo ogni fatto meccanismo. (?!)

Psicologia medica: a) segue sempre l'andamento e le sorti della sociologia (52)

Se è vero che la società è un organismo ne segue che bisognerà considerare l'individuo come un soggetto essenzialmente relativo. Dunque vuol essere studiato in attinenza col gruppo, in relazione alla società, di fatti

Fatti e fatti tutto più grandi: materiali fatti spaziali: negativi, formali fatti diritti in negativi - grandezza

ad convivio, nel senso stesso del convivio (52)
W następn: pewnej: przyznaje a: że jedno:
i społeczn: wzajem się dopełniają (53)
Pedag: studyująca działalność duszy
z pewnej, określonej strony – l'animale
uomo in quanto diventa uomo col
mezzo del magistero educativo –
tylko by ciesną i bezwiedną, nie duszę
być organ: w organizmie
La pedagogia dunque, è un organo
indispensabile della sociologia umana:
ecco la prima condizione della scienza
educativa (54)
nie może być nauką niezależną w
pojęciu ścisłym. (55)
bo jest pochodną, derivata, według
Stn: Mill –

Jeżeli cel jedno: nie być organu:
pomoc społeczną: zagrania ustawo-
wodawcze – jak w pedag: greck:

Pedag: bierze od nauk potrzebne me-
tody i zasady, stanie sobie za cel
osobne działanie społeczne: na jedno:
(56)

opuścił teologią –

3. Źródeł pedag: teoret. wymiana
rzeczy: fizyol: antropol: psychol:
logi: prawo, religijne: 56)
(Rozumowanie powtórzone w szkicu tych
samych Da pedag. 57 –
wola jest głównym ~~objektywnym~~, woli w

przez dla pedag. (61) ale nie powinna być
oddzielona od instrukcji

Jest wola zamienia się we wolność prawną i moralną, inna nas prawo i etyka
Zasada pedag: teor: jest pojęcie prawa a celem pedag. ogólne: pojęcie moral: (63)

wola staje się wolną przez podłanie się pod zakon Boży - Bez Boga dwa te pojęcia żadnego nie mają walor

4) Powstania pokrótce dla niego może wynienia. wzaki stanowi Kroniczny podstawę pedag: (64-66)

Zdanie Locke'go: Il fine dell'istruzione è quello di mettere ciascun uomo in istato di compiere i doveri della sua posizione: il fine dell'educazione è quello di saperglo inspirare la volontà costante di compierli (66)

Bardzo dobre -

5. Systemy i teorye pedag: dają się sprowadzić do 3 grup (66-72)
Zasady podziału następ:
a) pojęcie woli i natury moralnej człowieka.
b) sposób pojmowania stosunku jedności (jedności pierwiastków) w człowieku
c) [illegible]
Stoimy na stanowisku, że [illegible]
dla pedag.: wpływ woli na wolę -
wzrost, a za wzór: demokratyczny indywidualizm (68)

Typy syst: wychow:
1° ortodossa, cattolica o protestante
2° -mercenica, implicante l'assoluta negazione della responsabilità etica
3° psicologica - la quale mentre combatte e nega recisamente la prima, non intende negar la seconda, ma correggerla e compierla con un ben-inteso metodo psicologico educativo
Vi sono due gruppi di natury dogmat: a ratem antiliberali, metafisiche, antiscientifiche (70)
Pedag - pravoriena - nikoly jesui: vuol dominare e posseder l'anima dell'uomo, assoggettendone tutte quante le funzioni psichiche ad un fine particolare, con espedienti speciali ed extranaturali - Essa dunque esce dalla natura: contradice alla natura (70)
Mechan. pedag: casi intende educere per educare o meglio per istruire. Che wychow: wymyślić idealne do celu wychowniczego przez znajomość natury ale zaniedbuje fenom. psychi:

Herbarts pedag. psychol: jako nauka
posiadała wychodzi od faktu a faktem
jest ta wizja luminosa della perso-
nalità - mira ad un fine, che è il fine
morale per eccellenza. Dla tego jest
natur: i rozumna, naukowa, przyst.
i moralna - Ma ma rel podw:
Il fine materiale è lo sviluppo com-
pinto, armonico, equilibrato di tutte
le funzioni biologiche e psichiche;
e qui siamo col pedagogista herbartiano.
Ma, ha egli torto - il pedagogista
ortodosso quando si vuol prefiggere
anco uno scopo formale? No, certo.
Il suo torto comincia quando a
raggiunger questo scopo morale,
vuol travalicare i confini della
morale positiva, sociale, naturale. (72)

Fakt osoby wzięta: przeciw. do
faktu osoby herbartyk: - ideał
(?) inwazja osobności: byt nie
może.

6. Występuje mocno pozicyom Comte'a
i Spencera, twierdzącym, że proces
psychow: modelują się na proces. histor. (72-78)
L'ontogenia pedagogica, agli occhi
de' fondatori del positivismo e dell'
evoluzionismo herbartico dovrebb'
esser nè più nè meno che una
riproduzione rapida della filogenia pedagogica (83)

A: nessuna teoria è erronea sotto certo rispetto e può riuscire anzi esiziale nel campo della pedagogia applicata (74)

Na str. 74-76 - zbija teorije Thorndaj Spen: u praktike ih mnogime neguje- Stumpf vidi uzroke, zè psych: Compt jât cela biôlog: a Spenc: cela mechanic: stad pôt progt: pôt metaf: Potem vrednuje on:

a/ la force della trasmissione ereditaria

b/ carattere naturale / temperamento /

c/ carattere etico, o kôjim se pozida. zè jest takvè effetto della trasmissione ereditaria 77)

Rozd. iii. Della pedagogia applicata

(str. 87 — 120)

Tigune stvara Leibniz na vele:
Je me chargerai de changer le monde si je pouvais changer l'éducation des générations naissantes.

(1. Natural education - Nature is master: ... : ... — 85)

2. Pedag. applik: Kardyo [illegible] Wszystko
Pięcale del magistero educativo, [illegible]
pedagogia più efficace e ragionate
onde a porchissimi al mondo è dato
godere, sarebbe questo: che a ciascun
discente fosse preposto un docente
alla volta 87

3. Una scuola we wychowaniu — 94
[illegible] rozwijana w trzech stopniach:
a) w rodzinie
b) w szkole
c) w społeczeństwie:
W 1ej stopniu pedagogia dell'infanzia
czyli to wychowanie należy do rodziny
" 2gi stopniu pedagogia della puerizia
e della gioventu — to [illegible]
państwo, szkoły, nauczyciel
" 3ci stopniu pedagogia della virilità
czyli autodidattica — self-culture
ma Koronnie 2 pierwsze — ale bez
Kościoła jest niepodobne (

4. Przejście od familii do państwa
jest za pośrednictwem (giuoco), szkoły,
zgrody przedszkolne — 26
gdzie się, że w tych szkółkach modlą się 95 [illegible] powinno [illegible] o katechizmie —

5. Scuole elementari — 103.

Una : costituisce il nodo, il massimo nodo della pubblica e della privata educazione

Cenny niektóre szkoły dzienne:

a) powszechne

b) obowiązkowa

c) płatna przez [illegible]

d) nadzorcza szczególna przez wyższych ? tych przez dwa bardzo ważne

1° Konieczność dyplomu w nauce:

2° " programu

Katechizm powinien być uświęcony (100), Kościół nie może dozwolić, żeby przez

do szkoły -

venga nessuno ad una prova universale una verità detta e creduta dommatica in forza d'una volontà estranea invece che è nella mente e nell'animo di chi la insegna; ma deve farsi vedere, con ragioni solide, se codesto diritto possa venire dalla famiglia, il padre e fin anco la madre (101)

[illegible] (102)

Państwo ma obowiązek wykluczyć katech: religi: i zamknąć każdą szkołę nie swoją - a ma obowiązek nauczyć jej katech: moral:

Ho detto che il delitto - denunciarlo dal punto di natura e dal diritto pubblico - di escludere dalla scuola persona di istruzione religioso e perciò la facoltà di sopprimere ogni scuola non organizzata laicamente; esso medesimo ha il diritto, anzi il delitto imprescindibile d'imporre un insegnamento morale (102)

Jon katech: ma obejmował 3 punkta: dovere, virtù, amore - i tre concetti fondamentali co' quali e ne' quali s'interna l'ideale etico mondano ed umano. (102)

Nauka ta ma byś wolna: religia wartana to za spekulacyjna — (102)

b. co do [illegible] i ich element: (103 - 111) - constituzione didattica - powstaje naprzód kwestya programu. Jon jest zawsze państwa - in quanto lo stato è una potestà superiore, estranea indifferente ad ogni sistema religioso

A. jednak bere się
z metafiz:

z metafizico 104 –

zastósowanie raz jeszcze: powinno być
w ogóle jaknajmniej wiara nauczyciela –
Jak postawiona Kwestya wogóle względem
drugich ma: drugą o wolności nauczania.
A. rozróżnienie a) wolności nauczania
b) wolności nauczycielskiej

Co do pierwszej ma każdy obywatel
prawo nauczania ale pod kontrolą
państwa, która ta kontrola jest
konieczną dla ochrony jednostek które
nie dałby się wolnego myślenia –

albo państwo wykona
tę kontrolę, nie znając
żadnych zasad metafiz:
ani religii:

Seminer: i praktycznie dla nauczyc: elem:
przeprowadzone przez ludzi nieznających
sono un evidente controsenso e una
offesa allo stato – 106

Co do wolności nauczycielskiej a: taka
stawia zasadę: w szkole elem:
nauczyc: jak najmniej wolno, w
gimn: jak najwięcej – bo qui è
lontano ogni pericolo di preoccu-
pare la mente dei giovani 109

Najpierwsza niepewność:

Dowód zaś bardzo zabawny:

mało dowodzi: ma an:

Państwo nastręcza o wszystkiem w
nauczaniu – bo ono jest jedno, pod-
czas gdy Kościoły są tysiące a
nieszczęście, który jest przeszły

[illegible]

—

[illegible]

Il mondo moderno è fiducia nella vita, perchè la vita è male e bene di un tempo; è fiducia nella scienza scientifica perchè è sempre [illegible]

al pensiero e alla verità relativa -116-

Liep ten powinność, że ma: jest wspaniałą i nie ma prawdy bezwzględnej:

-

znamienna wiadomość mój pokój -120-
mówi on:

że celem pod: jest wolność w myśl
utylitarnym - bez niej l'individuo non
potrebbe, da animale, assurgere a dignità d'uomo - 117

utylitarna zasada jest zasadą: cała
umano, pur rampollando dal mondo
zoologico - 118

Jednakże widzi: stoi tak wypadkowa nad
jaźnią wszechświata, że w pełni uszanuje
ją do tego stopnia Pascala:
Si l'homme se vante, je l'abaisse;
si l'homme s'abaisse, je le vante.
Człowiek nie zna on: że jego podług:
jest ona dokładnie niewłaściwa, ona dokładnie
równie daleka od ogniska religijnego
jak i od ogniska metafizycznego - utylitarny
pogląd jest zupełnie bezwzględnie liberalny
a nie może być uważany za wroga
przeciwnika - bezwzględnie eksperymentalnego.

118.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] najbardziej autorytatywną 119
cytuje tamże Platona i Spencera:
ale to samo powiedział gruntowniej Dupanloup

wyrd. W. o metodzie w szkole wyższych
studyów pedag: — 152
1°- o potrzebie [illegible]stosowania metody przy:
do samej szkoły - póki ma tylko wykładem
nauka: na wiele się nie przyda — 124
Dobra uwaga o wspólnem pracowaniu
nauczyciela z uczniem 125
Na czem polega ten nauczyciela: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

2) praktyki te tym środki — 132
3) o przyszłej pracy: w szkole [illegible]:
[illegible] — 135
w przyszłej życiu: metoda skuteczna
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 137 -
4) o wpływie szczególnie tej metody
pozytywnej: w studyach pedag. — 145.

63.

Dyplomnik osobny = 165.

Ciekawy artyk. o edukacji nauczyc. elem.
[illegible] na Kursie pedag. uniw.
L'autorità scolastica – può e deve saper
attivare soprattutto l'insegnamento
elementare nelle sue nuove sedi
giuridiche universitarie e quivi, diremmo meglio educazione
quasi, rigenerarlo così nell'animo
come nel pensiero, cioè nel sentimento
e nella coscienza della vita moderna
civile, sociale e religiosa - 163

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] - 168.

[illegible] [illegible] [illegible] pedag. pu
[illegible] - 176.
L'insegnamento nel corso universi
tario dovrebbe essere diremmo quasi,
l'ideale coll'insegnamento; dovrebbe
dare l'intonazione all'attività e tutto
quanto è nuovo della più elevata
alla più comune vita. - 69
È tolto [illegible] [illegible] [illegible]

Który Karali Cesarzi wszystkich przodkow: oprocz
z Kurs. etyki: oprocz z antropo: oprocz
ich rozkazu swojej roboty w ranyt
z innemi wszystkimi. 1/2

Jak mamo dzieci na zimowisko
wyprawiyc to do ucznia, który
ma odmiane na nos wyrosnie. 1/4

---

5. Imie i miejsce.

Die philosophie der geschichte - Darstellung und Kritik der versuche zu einem aufbaue derselben von R. Rocholl - Göttingen 1878. Vandenhoeck et Ruprecht. 8vo. 398.
Wydział filoz. uniw. getyngskiego wypisał konkurs na temat: przedstawić wytworzenie idei od starożytności poprzednio zrobiono w filozofii dziejów - Było to r. 1874. Autor dobrze przygotowany, obdarzony talentem stylu i umiejętnością streszczania odniósł nagrodę.
Na wstępie (str. V-X) mówi o poprzednikach, t. j. Marselli, Flint, Rougemont
Książkę samą podzielił na 3 części:
Pierwsza część aż do początku Dziejów do odrodzenia się nauk i rozpada na 2 działy:
a) Świat starożytny pogański i żydowski (1-20)
b) świat chrześciański od św. Pawła do Bossueta, str. 20 261
Druga część od odrodzenia się nauk do nowych czasów znowu na dwa działy:
a) Włochy (Pico Mirandoli - Vico)
Anglia od Bakona do Adama Smith } łącznie z Francuzami razem
Francya od Bodina do Russa } str. 89 - 109
b) Niemcy od Leibnitza do Hegla i Krausa str. 109 - 149.
od Hamanna, Jana Müllera do Bunsena i Rougemont 149-184
Francya od Cousina do Laurent - 184 - 201
Włochy od Very i Spaventy do Mamiani 201 - 206 -
Trzecia część nareszcie obejmuje 3 działy
a) Francya. Włochy: Condorcet - Taine
Pagano - Ferrari 206 - 221
De Maistre - Barrau
Rosmini Juan de Vitry } 221 - 225
b) Anglia i Ameryka. Stuart Mill, Buckle Draper 226 - 275
Gibbon - M'Cosh
Holandya de Groot - van d' Hoeven } 275 - 289
c) Niemcy: Schopenhauer - v. Hellwald 289 - 304
Vachler Rosenkranz Fischer 304 - 372
Zakończenie od 373 399.

Pierwsza epoka (od początku dziejów do Bossueta) nazywa a-priorowaniem dziejów teolog: Z mistrza radzą o dziele, które dla tego jedynie ma wartość, że przez niego i dla niego stworzone. Rozmaitości zjawisk nie istnieje dla siebie (ani tylko w Bóstwie i dla Bóstwa (?)
Trzy formy teologj: przyjmowania nowy. Albo naród odnosi wszystko do siebie, albo też dzieje rozważa siebie w związku z innemi narodami, lub nareszcie uważa siebie i inne narody jako części podrzędne całości, jako narzędzia wyższych myśli i celów. A. nareszcie te trzy sposoby zapatrywania się: teryjonalnem, pragmatycznem, teleologicznem.

Pierwsza forma na Wschodzie, druga w świecie klasycznym, trzecia powstaje z chrześcijaństwem. A. pierwsze 2 formy wzbiera w jednym wzd. (1-20), bo dają się podciągnąć pod formę wspólną, wyższą, a tą jest koło. (10)

Świat wschodni zbywa a. krótko na 4 stronicach (10-17); nie mógł o nim wiele powiedzieć bo dziejopisarzów nie było wtedy. Są rozmaite państwowe, przy dynastyi, którzy naród uważa się za naród środkowy i gotów uwielbiać się w chińskiem samozadowoleniu. Brak mu pojęcia ludzkości po za nim, rozwija obok niego. Nie umie wznieść się ponad rzeczy, nie umie ich porównywać." (10) Brak gwiazd i astrologia wpływały piętno swoje na dziejach każdego ludu. Wszystko obraca się we wielkiem kole.

Rozmaitość i ukształtowanie brzegów morza środz: stromy, żyzne wzgórza stanowią między nimi nieustanne zawsze pragmatyzowanie ale Bogowie stoją wrogo na wielu dziejów. A. przytoczył pięć wieków według Herodota. A Homera także Bogowie mieszają się do dziejów, tak samo u Herodota, Xenofonta, Pindara, Eschyla, Sandrii i zemsta bogów wpływają na bieg wypadków. Ludzie stoją zawsze na drugim planie. Trzeci: tłumaczy fakta dziej: z natury ludzkiej, która zawsze ta sama według tych samych praw się rozwija. Stąd przypatrzy będzie podobną do przeszłości, bo natura ludzka zawsze ta sama. Ona jest jakoby Konieczność, wiążąca między roby najrozmaitsze wypadki. Ale po za wszystkiem stoją zawsze bogowie. Oto mąż grecki: dziejop: Niebo psychologicznie tłumaczy powstawanie trzech form państw, według przewagi, dzierż w trzech władz duszy. Rządy przechodzą jeden w drugi, timokratya w oligarchią, ta w demokracyą a ta znowu w tyraństwo. Są to myśli mogące przynieść do filozofii dziejów, ale Niat: więcej o to nie pokusił się: „My Grecy, którzy mieszkamy od wielki Tanis do stupów Herkulesa (trzy) tylko małą część ziemi, na której, niby mrówki lub żaby dokoła sadzawki, osiedliliśmy się dokoła morza." Wszystkie inne ludy były barbarzyńskiem. Arrypt: wspomina o wpływie klimatu na rozwój narodów, może nawet fundament wiedzy społecznej, ale o rozwoju histor: nic nie wie. Rzymianie także na to się nie zdobyli. A: ratuje się przez dumę przy narodzie żyd: „zagadka narodów" (19). Żydzi wydają mu się apotheozyką, wcieleniem mesyanizmu. „Dziwne zjawisko, którego wytłumaczyć nie można za pomocą danych środków dziejopisarskich. Naród ten stoi, jakoby jedyny cmentarz i trzeźwy wśród narodów pijanych, zatruwających się. U niego rozerwane pęta, o których wątpi był cały świat pogański wraz ze swojem myśleniem histor: Teleolo: pojmowanie występuje w nim. Wzrok Mesyanizmu nie zatrzymuje się przy mesyaszu, sięga po za niego aż do końca świata, przy którym idea zbawienia, osiągnięta się przez dzieje, odniesie zupełne zwycięstwo. Sfery mocarstwie Daniela pozostały na długie wieki przykrem zasadniczym dziejopisarstwa. Następują po sobie asyryjska, perska, grecko-aleksandr: wreszcie rzymska. Ta potwora, dopóki jej nie zwali mistyka: Kamyczek, spadający z góry."

A. nie ma ochoty spierać się z Renanem, tłumaczącym ciemiężtwo żydów: naród przez

instynkt monoteistyczny, będący „oznaką niższego stopnia duchowego rozwoju. A. portana, że poglądy proroków są cudowne i świat cały obejmujące. „Z tego, co mają narody ziemi, tłumaczyć ich nie można." (20)

Druga część epoki pierwszej obejmuje dziejów filozofią chrześc. od ś. Pawła do Bossueta. „Świat starożytny zatoczył pełne koło, zaczął i skończył pogaństwem i jedną całością. Ukazany za zasadę [illegible] jednego narodu: wybranego, a nowe [illegible] ludzkości bramę dziejów od strony religijnej... Teraz dopiero można rozumieć nią filozoficzny pogląd na dzieje świata. Teraz dopiero staje się możebną filozofią dziejów ludzkości. Słowo teraz wypowiedziane, które według Maxa Müllera nigdy nie wyszło z ust Sokratesa ni Platona ni Arystotelesa, słowo: ludzkość. (20) Dosyć obszernie i odpowiednim uprzedzeniem [illegible] św. Pawła (21-23) i krótka [illegible] Ks. Alexandr. Klemensowi Aleksandryjskiemu, Ks. Tertulianowi, Ks. Cyprianowi i Hieronimowi (24-25); Augustyna św. nie dosyć cenię (27-29), choć przyznaję, że jego „miasto Boga" jest pierwszą, wielką, naukową próbą, by chrześc. pogląd na świat wobec Kluczem do rozwiązania tajemnicy bez planu fatalistycznego morza narodów. Niektóre zarzuty są słuszne (Przekroje a. średnie wieki (30-33), w których nie rozumiał dostatecznie św. Tomasza. Uwagi nad Bossuetem są trafne (34.35)

Zarzucam autorowi: 1° nie dostateczne wyczerpanie przedmiotu. Prawda jest, że miał przed sobą materyał olbrzymi, który artystycznie ugrupował w książce nie bardzo grubej. Mało przestrzeni, wyznaczonej pojedynczym autorom, niewiadomo, gdy [illegible] sprawiedliwie jest wymierzona. Ale zarazem zbyt [illegible] nad nazwiskami, [illegible] nazwiskami ze szkoły dawniejszych. Mehrjungam [illegible] (367-374) a św. Augustyna tylko na 4 stronach (25-29). [illegible] na tylko pół stronicy (32) a Buckle całemi (247-251)

2° Nie dostatecznie zgłębił znaczenie chrześc. filozofii dziejów. Czytając jego [illegible] zarzuty o św. Pawle, o pierwszem zjawieniu się idei chrześc. narzucić ostatni wniosek, do którego dochodzi przy końcu dzieła (377-380), że żaden zarzut przeciw chrześc. generalnie odbijają ludzkiego się nie ostał, myślałbym, że za Konieczne chrześc. filozofii dziejów, przynajmniej w głównych punktach, nam za prawdziwą. O przekleństwach Fryd. Schlegla powiada, że myśl główna przyrównania bożego podobieństwa w dziejach, jest nienaukowe filozoficzny. Na niej zbiera się rozwój dziejów. Takie mniemanie jest: i dalej [illegible] [illegible] [illegible]

1884. Max Müller Einleitung in die vergleichende Religionswissenschaft. Die vorliegen in Jahre 1870 an der Royal Institution in London gehalten [illegible] über falsche analogien" und „über philosophie der mythologie". Strassb. ft Trübner pp. V 321 in-8°

Wstęp. III: mowi po ich ukazaniu się w Londynie i wydaniu go po raz pierwszy, potem przełożył na niemiecki

Wykład I str. 1-93. (mowa o kat. ucz.

str. 1 czy tolerancja ma wzgląd i granice, które nie wolno jakiejś religii (indyjskiej str 5) która zabrania odstawienie nóg jakiemuś stworzeniu: ale zabrania takie wyjątki, o których dotąd i d. J. Aut. chce zbadać wszystkie nauki religii, ich rolę i nieznawiść do zabobonu (str. 7) ale dla nich religia nawet wtedy, gdy nie wiemy czemu", gdzie i zwierzęta dla czci.

str. 8: Chcemy dowiedzieć się, co to jest religia? jaki ma ona fundament w duchu ludzkim? skąd pochodzi? rozwoju? Aby odpowiedzieć na te pyt: mamy wtedy wydobyć się ze stanu: nad zabobonu nad religią, którą uważamy za prawdziwą." (Aut. zamierza wyjaśnić się z poprzednich poglądów) [illegible] religia: żadna nie powstała, skoro [illegible] (?)

str. 10-13 przykłady przytoczone z różnych [illegible]

str. 14. Kto jedną religią za [illegible] nie zna aut. zarzuca, co jest prawdą o pierwszych. ale to zdanie zupełnie błędne, jeżeli odnosi się do religii. prawdziwej: w takiej wyjaśniała pozostawienie [illegible] stosunku duszy do Boga i jedności [illegible] [illegible] Świadectwo historii: pokazuje się [illegible] na aut. racja, że mogą [illegible] religii lub zabobonu zabobon: wyjaśnia przyczyny i walkę religii prawdziwej. Religii nie [illegible] albo z [illegible] ustawicznie [illegible] albo w innej: ogólnej mowy bez względu na jej objawy historyczne: W mowie o religii wyjaśnia się [illegible] w innych się [illegible] duchowej: która dorosłe [illegible] chrześcijańskie: nie wątpi [illegible] w najdoskonalszej formie [illegible] [illegible] [illegible]

zwłaszcza zależną od form aprior. poznania; ale zależna tych form stósunku do nowej rzeczywistości. To jest myśl Achill. filoz: Kant.[18] Filozofia poznania kończy zgubnie wszystkim. trzeźwą władzę. Duchowe pomocne: Wielkiej: nie tylko w życiu. między ludźmi wszystkie. duch. życia.

(19) Pojęcie. Konkretne. historyczne. religii: zajmuje się teol. porównawcza. a wyjaśnienie. warunków religii wielkiej, dzisiaj. się niedobrze: zajmuje się teologia teoret. Droga dopiero wtedy stanie się możebną, gdy wszelkie przygotowawcze: histor: za pomocą pięciu: (20) Mimo to zajmowano się wielką drogą nie pięciu – Znaczenie. Jasne i wielkie religii: pomoc praca. religii: mogłoby być dobrze. wyjaśnia.)

(20) Ten indyjski: Akbar (1542–1605) zapragnął na drodze swej wszystkie. różne. religii: i kazał tłumaczyć ich święte księgi. dlatego mamy je obecnie w dokładniejszych. a przez tego religię: zgromadzenie. miejscu: i podróżna.

(25) Trzeba najpierw pomocą pięciu. konkretne nam religii

(25–27) ...ostatnie. Chrześcijaństwo: pomocą Chrystusa: nowe dokładne od pierwszych składników systemu religii:

o przemianie. wiedzie. i odnowienie – o badaniach.

(27) Że życia Bud. nie zmiała potrzeba zgrozy. jego uczniów lub przygód po jego śmierci zgrozy: a entuzjazm. mnichów przemocy. nad innymi Chrześcijanami[28] Hat: mówi o „ojcach" zebranych na soborze. bud: i linie Króla Aśoki do nich o nich pism: czynów. i herezji: Rządy mieniały się do zaniedbania ...

(29) Księgi które: chociaż najpierwsze zawierają mistrzowskie najwznioślejsze. mądrości: nie powinny być uważane za dokum. histor. ale wzięte od ewangelii ziemi. Buddy. pochodzące Chrześcijaństwo: mówi o mistyce: religii: Trzeba linie: które: chociaż: były podobne najpierwszym. Chrześcijaństwo:)
Wiele fałszywych odczytań. (Oldenberg: indyjski: „żurwoda" est, wodna: chociaż Walter dał się złapać na nim. i uważał za najpierwszy: dar: bogów. pnie. wielkiej Jałowej. (Oldenberg. über Sprache u. Text. 131. 371)

(30) Jakie, na które dane „Buddy", chociaż jest podobnem, gorącym pomnikiem zmysłowym, chociaż wtedy ze względu wielkich Buddów. pisane na wolności pomiędzy: Buddy. znaczą: czas: sanskr: że wszystko się ich jest zgodne. i z pewnością: trybunału w Chandragupta został oskarżony od innego indyjskiego: nauczyciela. przyjaciela"

(31) Sprawozdanie. z pomocą na pisemnej. Buddy. w porównaniu o wyjaśnienie indyjskiej: religii. nauczyciela

(32) Tak zwana „Religionswissenschaft" jest pewnego rodzaju w religii w niepewności:

33) Hat: protestanckie. pomocne wynalezienia. wielkiej religii. pozostałe i indyjskie w faktycznie wyparcia. wyłącznie. pobudzenie. lub jego uczniach. co z jakiej teologii wiemy nie podobnego nie otrzymywał nic Oldenberg nic Kassel nic Burnouf. „że religia chrześcijańska nie przyszła do nas od semitów że jej źródła nie biblia czy Kościół. że Chrystus jest nosiciel: Ognia „Agni" – nie inkarnacja. bóstwa pomocnego ognia d. j. ruchu, życia, myślenia. że Trójca Świętych. jest trojakiej wcielonej słońca ognia i wiatru i t. d. jeżeli to mówi Kaegi, to nie on sławny Burnouf, który nie zostawił nic życia nic następcy.

(35) Między pomocą jest religia pogan: jako „plan bożej edukacji lub dyrekcji"
różnicy bądź, istotna wielka różnica między żydem. i chrześcijaninem: religią, choć przyznaję, że mają wiele wspólnego –(36) Wenn wir es einmal so weit gebracht haben, um die der jüd: religion

eine vorbereitg f. d. weltumfassende religion Christi zu erkennen, so wird es uns viel leichter werden, in d. irrgängen anderer religionen einen verständlichen plan zu entdecken; lange wanderjahre in d. wüste, die aber stets ein ziel hatten d. gelobte land." – Słowa te dowodzą, że aut. zupełnie katol. teol. nie zna

(36) Die ansicht, d. d. heidn. religionen nur verderbnisse d. alttestamentl. religion seien, eine ansicht, d. zu ihrer zt von angesehenen u. wahrhaft gelehrten schriftstellern vertheidigt wurde, ist jetzt ebenso vollkommen berechtigt, als d. ansicht dss. griech. u. latein. verderbnisse d. hebr. seien. – To znowu błędne zap. we odróżnieniu religii patrzy: od mojżeszowej. –

(37) Auch d. ansicht, dss d. ersten väter d. menschl. hauptstamms: eine ursprüngl. übernatürl. offenbarung zu theil geworden u. dss d. römer u. wahrheit welche unsere aufmerksamkeit beim durchsuchen d. heidn. tempel auf sich ziehen, vereinzelte überbleibsel jener heil. erbschaft d. ganzen menschheit darstellen – gleichsam d. ruinen, d. von d. weg u. in d. steinigste feldwüste schon erlich jetzt viele anhänger finden, jedenfalls nicht mehr als d. theorie, dss im anfang eine fertige u. vollendete ursprache d. menschheit existirte, d. sich erst später in d. zahllosen sprachen u. dialecte auf erden zersplitterte. –
Wszystkie to we słowie: i we historyi.

(38) Na wielu przykład: Plato [illegible] że konkretnym sprawom w nim często wyrażono (wąż kuszenie, djabeł, anioł, stup sprawiedliwy) co lepsze nowożytni wyrażają przez abstrakcye (pokusa zła, natchnienie, miłość Boża)

(39) widzi przeto aby stare słowa odstąpić nowemi i stare wyjść takie nowemi. Ubolewa, że ludzkości tego nie chce nauczyć nic „weil ihr d. wort heiliger ist, als d. geist."

(40) Wiarygodność języka miał epoche mitol: (widzę dowody) Dla niego jeden hebr. miał być wyjęty?
(40 41 o dwoch relacyach stworzenia świata w Genesie – drugie o utworzeniu kobiety z żebra mężczyzny filozofy: mniemano brak „chwili z mojej kości" a potem uosobiono tekstu.
Aut wyraźnie zaprzecza, że księgi m. są natchnione.

(44–48) Utworzenie świata według Diodora – t. miał przekłady swoje przed Geo. Smithem

(49.) Aby odgadnąć pierwotne stanowisko pewnych, trzeba zapomnieć się o dzisiejszym języku, w którym one powstały –

49. długi ustęp o gram: porówn. języków południowej Afryki na poparcie swego zdania, że pierwotne imiona (nazwiska) właściwe Aryanom, Semitom, ludom północ. Afryki i Hottentotom (geschlechtbezeichnende sprachen) i zupełnie nieznane kafrom, Negrosom, Pol. negrenom (geschlechtslose spr.) wynosem wpływ ogromny na pojęcie mitol. religii.

(50–56) o religii zulusów – wiary Boga – podobna z tamtą (utlanga d. j. z jednego, pierwotnego źródła) – fabl. tłumaczenie legendy – porówn. pewnych greck. plemion

(57) o Deucalion. itd.

(59) nawet najniedorzeczniejsze, zdaniem [illegible] mają głębokie.

(61) Wszystkie [illegible] tak u Indoi, jak gdzie indziej –
Takie naturalizm: obrzędy nie z objawienia, nie [illegible] rzeczy jego.

Das Buch Esther – von Dr. Cassel – 1 abth. Berlin 78. Rothberger XXIV. 304. 8°. M/6. – Lit. Centr. 52. 1878.

Autor komentuje – bardzo chwalony za to, że korzystał z talmudu i innych starożytnych źródeł do objaśnienia swoich.

Schrader. Keilinschriften u. geschichtsforschung. Giessen 78. Ricker M/15
Jest to w części odpowiedź na zarzuty Gutschmid'a z r. 76. (Lit. Centr. 52-1878
Trzeba radzić, że główne twierdzenia Gutschmid'a nie zostały zbite, chociaż w szczegółach tu i owdzie ma Schr. rację i niejedno z dawniejszych twierdzeń zwalił. Tak n. p. że Kummuch = Kommagene, Angarrum – Ankara, o egzegezie, o tożsamości Chul i Thoglathpileser – przeprowadzonem zrobił, chociaż dowiódł, że Sirlai = Israelita.

1° Gutschmid zarzuca, że czytanie grup klinowych bardzo dowolne. Jest wiele grup jest jasny, ale wymowa niepewna – niepewniejsza zwłaszcza w samogłoskach, niżeli w spółgłoskach. Ménant, Le syllabaire assyrien 1873 daje następujące formy: Ussimarda, Uramirda, Uramarda, Ahuramarda, Ahumuramda, Uramarda – wyrażając tem nasz wyraz perski Auramarda. Trzy pierwsze zaś tym samym niepewnie najpotrzebniejsza. Zdaje się, że dla assyrologów obojętna jest rzeczą, czy wyraz kończy się na a, e, i, u – W takich wzmiankach nie można mówić ani o gramatyce ani o naukowej etymologii. Zresztą pewną [illegible] assyrologowie umieją odróżniać grupy akadyjskie od assyr: Halevy i po nim Gutschmid twierdzą, że to pewnik bardzo problematyczna – W odpowiedzi Schr: odwołuje się na wypr. z r. 75 – gdzie sprowadzeń bardzo ciemnego Winckler'a, że akadyjskie grupy były do użytku i nie do wymawiania, ale przytacza etymologie, które obudziły wielkiego zaufania.

2° Gutschmid z rzeczą twierdzi, że wyprawa Xerxesa do Egiptu assyrii dowiodła, bardzo niepewne – zdaje się Schrader wyprzedza odpowiedź, ale tylko pozornie bo w istocie w r. 76 [illegible] Schr: a w Esterze, że [illegible] Księgi tak pewne bardzo zastrzeżenia. Klonowski [illegible] Benfey'a Benfey'a Klonowski w Księdze nazwisk jasne. Benfey, w [illegible] [illegible] w Herder's Leser

4° Gniewa się długie Gutschmid że argumentowanie zawsze przeciw długiej zasłudze a ich odkrycia mają być ultima ratio – dopiero na to, że paralelizmy żydowskich psalmów jest spotkaniem podobnych myśli – mystika egipska odkrycia, przemiany w liście, powiązanie w pieśni, pliniè z greckimi lub hebr: dokumentami – powiada że po greckiemu Schröder nie wolno mieć – a po hebr: wszystko przeciwnie –

5to Moralne zalicie stawy Schr: do r. 76 uchodził za Thwing lub Colomba tej wiadki teraz potkawszy się, że do odkryć Greenfield'a i Klinkowa George Smith'a i Oppert nic nie dodał a nicht gegen z nich wypuszcza – w gruncie, wynika nic nie mówiąc o autorach, przeciw: Ewald: wyp. Hupfelda i Ewalda – wyrzucało to wielkie zbliżenie w. Niemcach Resultat: Schröder nie pewna zastrzega się, że w Niemczech pewny na wiele rozmiary wprowadzi studyum apokryf: ale tych wątpliwości o swojej słabie, że jest wiele zgodnie z Gutschmid nie pewny, że argumentacja na wielkiej pewności, ale tych w niej dwie błędy, przeciwne w Niemczech – mówi Gutschmid nie jest orientalistą, dowiedział się w niemiu wielkiej mnogości publikacji które chrześcijańscy kompilatorzy [illegible] – w 16 Schröder potwierdzony został tego nie pewnie: (Liber Coadr. 57 – rok 78) bo wiele czasu, jaki orientalista zalicza się do książki, i wreszcie do dobrej rubryki i kogo nie zrobiono, w pewne a nie pewne

The book of Tobit: A chaldee text from a unique MS in the Bodleian Library ... edited by A. Neubauer. Oxford 78. London Macmillan et Co.

Św. Hiero: tłumaczył Kn. Tob: z chald: na łacinę – W r. 77 Bibl: Bodlejana kupiła od Księgarza w Halberstädt Fischel Hirsch zbiór Mendrasży, rozbudowany z Orient: manuskr: 2 151 w: litery greckie – rabin: – 5 numer w tym zbiorze jest text chald: (oddany niemiecki) Kn. Tob: – Zgadza się w ... ale w tem że od 1,1 – 3,6 a Tob: mowa w 3ej osobie – może być, że Św. Hiero: miał przed sobą text podobny – wielkie różnice wzięli stąd początek, że Neubauer przypuszcza że wydedukował Hale – Zdaje się jednak że 3ia osoba na jest pierwotnej redakcji opowieści, że zatem text chald: nie jest wydawniczy pierwotnej Greek: text, Hale i Hebrew Manuscript, wydany po raz pierwszy 1516 a nie 1570, mają aż do 3,6 osobę 1ą – Tytuł nie przeszły pierwotnie nie wiadomo gdzie – Neubauer i Bickell twierdzą, że był napisany po hebr: przy innych wersjach hebr

Dr. Jacobson, Versuch einer Psychologie des Talmud. Hamburg 78. Holtzschmidt
die unvollendete
Clemens, psychologie der Hebraer, Delitzsch, system der bibl. psychol: 2 aufl.
Leipz. 61. Stroth Hager, d. religions philosophie des Talmud in ihren historischen Zusammenh.
Wähner, Antijüdisches Theaterum. Göttingen 1743. Pacht de emditione, judaica
Göttingen. 1772. Hirsch, aus dem rabbin. Schulleben. Frankfurt a/M 71

Zeichler, Blüthendiagramme. 2 Thl. d. apetalen u. chorpetalen Dicotyled.
Leipz. 78. Engelmann. VIII. 575., gr 8°. M 14
St. Strassburger, über befruchtg u. zelltheilg. Jena 78. Dalis. 08
gr. 8° M 7.

Wünsche / Liter. Centralblatt. n. 22. 1878. Wünsche

W oddzielnych czasach żydzi w niem. i Syrom. jęz. i lud. Nord d. verwertet materyały. Za dziwne. niewątpliwie mało dotąd poruszano w tym kierunku: Lightfoot, Schöttgen, Wetstein kilka cytatów w nowszych czasach - potem Delitzsch, Nork, Siegfried - w końcu Wünsche Referent zresztą str. 65. Kittel erfasse „das persönliche d. Nächstenliebe in seinem vollen Umfange u. seiner ganzen Tiefe"

- 78: bezcist.

94. 108. 121. } mało ceni chrześcijaństwo i jego zas. dla

Dzieła opisu nowy, a często nie poprawne. -

Justina philosophi i t. d. (Liter. Centr. 1878. n. 25) Justini opp. ed. Otto.

Dr. v. Otto we Wiedniu od r. 72 wydaje zbiorowe: apologetów i niewie rzędnie wiele mamie w naszym wieku. Zasługi jego: 1° gruntowne porównywanie rękopismów, za nim pewne od dawniejszych ustalenie tekstu; 2° komentarz krytyczno-exeg. 3° prolegg. o rękopismach, wydaniach i t. d. 4° przekład łac. Zmierzć to wyd. ma jenne wielne zalety. Za to pierwsze dwa działy 1° tomu wielkiego dzieła: Corpus apologetarum christianorum saec. II. Wzięto się bowiem autorowi wielki Kolacyą rękopisu Claromontańskiego do apologii i dyalogu i pisu tego rękopisu Watykań: Dotąd nie wydanego, zawierającego część 1ą apolo:

Faber, 1° die grundgedanken d. alten chines. rationalismus
2° d. naturalismus bei den alten chinesen

Liter: Centr: n. 1. 1878 -
zob. także 1877. n. 46.

H. Schreiber, Osabb. D. principien d. Judenthums verglichen mit denen Schreiber
der christenthums zur abwehr d. neueren judenfeindl. angriffe.
Leipz: 77. Baumgärtner. X. 252. 8°. - Liter. Centr. n. 2. 1878.
Przeczka autor (VII) 1° ze przedmiotowo i gruntownie odepchnie zarzuty, robione żydowstwu, zwłaszcza zaś moralności Talmudu;

2° że etyka talm: a zwłaszcza część o obowiązkach wytwory sprzeczności, przywileje. „Niektórzy pouczeń mędrców nazwali zakazem, niezrównie się bronić". Mimo tych przykrości książka napełniona wyciągami pięknych chrześcijańskich; zob. wyżej o przekładowaniach żydów w sąd. wekach; zob. str. 70 (2gi) o miłości. zob. str. 120, że moralne nauki Chrystusa nie mogą wytrzymać porównania z talmudem.

2W pierwszej części (napisy niektórych rozd. nie mają wspólnego z treścią) odpiera zarzuty, głównie przez Rohlinga podniesione. (Na inne n.p. że wolno zabijać obce nasze nie żydów, że nie obowiązuje; tak samo na antysemityzm chrześcijan do żydów.) Dla przykładu z tego talmudu nie przeczy się jej zasadom moralności wzorowanej, przykłady karanie na górze, przytaczają się miejsca podobne z talmudu, lub zanęty „wygnanie z żydowski" (153–252, bo całe to Karanie wyłączone jest z ustępów talmudu" (10. 14. 15. 109) To samo twierdzili jeni Geiger, Weiss (gesch. d. Pjud. Trad. [illegible] hebr.) i Solowejczyk – i to z zadowalającą gruntownością – ale dodaje mało tylko ustępów z talm: z rzeczy do naszej Ch: lub nawet po za nie – nie wiele cytaty należą do pierwszych II–IV. stul. Można więc z większą rzetelnością powiedzieć, że talmud powstał pod wpływem ewangelii. Cytuje (str. 81) tr: Berakhoth 17a: inni przykłady nie jest podobny do terazniejszego, bo w tamtym nie będą jeni ani jeni, nie będą potrzebni wzajemnie się ... lecz sprawiedliwi z Koronami na głowach siedzą [illegible] w widoku Boskiej wspaniałości – dodaje autor, że o takim przemówieniu nieślychanie, odmiennej od całego zwrotu myśli i w innym tekst: tylko [illegible] – i porównuje Mathea: 22.30. Apost: 4,4. 1 Petr. 5.4. Przytoczony zaś ustęp z talm: pochodzi od Rab'a, który † 243 po Chr.

Takie rzeczy się autor: że jeni N. jest: nie odstali się pokusie do twierdzenia R: Chija bar Abba: żaden umarły, prócz twego boga, nie widział się do życia po śmierci – porów: 1 Cor. 2,9 i Jes. 64,3. Cytuje autor bez przykładu, w dziwnie chaotycznej, bylebym dowiódł, że w Now. Test. nie ma nic nowego.

I tak: Nauka o Trójcy zczyta z talmudzkich pism (80) dowodzi na to: Sohar – w tymże celu cytuje Talkut Rubeni, Talkut chadasch, o którym (str. 147) sam mówi: Takie księgi pełne kabalistycznych głupstw nie zasługują na chwałę refutacyi.

Grecki pierwor: nie jest chorą nauką Pisma św – bo jeni jest

Schreiber

(Schreiber) u Rabinów = dowodzą tego „melikfass" i Koment. do
powst. Bechai b. Asher (koń. 13 w.) Menachem Rekanati
(pocz. 14 wiek.) Isaak [illegible] (koń. 15. pocz. 16. wiek.) Sefer Gil-
gulem [illegible] Chajjim Vital † 1620) – to Baba bathra 17a
zupełnie to innego zawiera.
Hillela nad miarę miękka miara przejścia (127)
str. II. aby mieć coś właściwego robić, dziedzictwo jasnowidzenia,
z jaką wodą żyd. religia: pomieszało z nowotworami, tajemni-
czemi, pogańskiemi dziećmi
str. IV. religia (potępienie) której główna zasada jest tolerancya
i poszanowanie
str. 8: Jezus, który nawzajem powiedziany, chciał tylko
rozszerzyć nauki Hillela
[illegible]: religia, pod której egidą tyle setki tysięcy Aryan,
Albi[illegible]ów – pomimo zmienionego przejścia
str. 14. [illegible] nie mogły nawzajem zgadzać się na to, że bezbożny żyd:
[illegible] nie mogły, nie inny 16 lub 17 lat mający,
– 18. Naaman wiedział, że istnienie żydowskiej należeli
do najlepszych w armii perskiej
– 21. Rozproszenie jest misją, dziwna ich dziejów –
– 27. Ofiarą i rytuał były konieczne dla pogan.
– 28. Abraham zniósł ofiarowanie ludzi, zastąpiony zwie-
rzęciem,
– 80. Wyznanie Jezusa było takie: Słuchaj Izraelu, nasz
nasz Bóg jeden jest.
– 171: Galilea była zawsze najżyzniejszą częścią całego
bowiem państwa.
– 134. Jak mało znaczenia miał ten Kiermasz, o którym Josephus
o niej nie wspomina nawet (może z nazwy o niej nie wspomina)
Dużo wyjęte z Winer'a Realwörterbuch zdania
gdzie mowa o Chrześcijanach proselitów.
Cytaty z Josefa Flav. wszystkie fałszywe – zdjęcia,
że go nie czytał wcale.
i bogowie i bogini greckie nazywali swoje małżeństwa
według upodobania, dowodzi (205) z Lasaulx, die götter
griechenlands – Ovid. Met. 9 (449)

Schreiber należy do żydów reformowanych, którzy bardzo się
różnią od Mojżesza i Talmudu. Brzmi przeto nie całego
żydostwa, lecz małej cząstki, o której nawet wiele tygodni
że wcale nie ~~powinni~~ należy darzyć się żydami. Cóż innego
powiedzą na (25) ii Kard. Odowski jest Kapłanem i ani
do jakiéj kolwiek Konferencji należy - lub do str. 31 opisuje
to do zwol. IV. str. 85 gdzie dawne pojęcie Mesyasza za-
stało zupełnie zatarte.

Styl Dzieje Narodowy, obszerny. Liczba błędów
druku: przeważnie wielka mniej więcej.

Warto by zebrać drobnostki: dwie piękne cząstki z dzieje
Biblii: oto wszystko, co można by wydobyć z tej książki.

O australijskich językach

...rent książki Ridley'a: Kámilarói and other austra... languages) – w Liter. Centr.-bl. r. 38. n. 2. pisze:
...że ... pewnemi nie nie należało sprzeczać, pod względem gramatyki bynajmniej nie na dzisiaj, choć mało ma przymiotników i zaimek wydają się własności tych podobnych, nie ... wiele. Skąd przypuszczenie Bleek'a wiele ma za sobą, że australczycy za to wszystkie lub ogromne tworzą dramidarów. –

Arystotelesa Poetyka w tłómaczeniu polskiem z objaśnieniami wyd. Stan. Sedlecki. Kraków 87. (46. z Sprawozd. gimn. st. Anny) str. 53 – 8 VI –

Do wzd. 15 gdy: Arypt. czyt: nareszcie. Odpis. w Sicylii, jakiś przykład. charakt. niewiadomych i nieznych. z cisto. rzeczy wydaniem. – wb. Listem: mowa: „autorów wcale nie znamy", do wzd. zaś 26 zdań. nie dod. mam: choć słowa Arypt: poniekadziej sledmiś... prawdopodobna chóry zaczęły, jeśli grają „Scyllę" wymaga: jednak: pewn. objaśnienia:

Wiel. rzeka: że Studniczka: był niema: Mittheilgen aus d. Sammlg. der Papyrus Erzherzog Rainer. Wien 87. W zeszy. 3ci i 4ty (11. stycz. 87, jest wydra. ihen. Gomperz'a: Eine vermeintl. Tragödie d. Europ. u. d. Kunstform d. Dithyramb. G. wśród papyrusów, zebran: przez ergkr. Ra: a nekeyk: odkryć: odkry: mały urywek: (zob. 84 nest.) z które. dowiad. się, że Scylla była dithyr: śpiewan: przez chór, i że autor: tego dithyr: jak wiele inn: przez: tak: uczyn. z legend o Odyss: był utwór. przez Timotheusa z Mil. Wiadomo: że wyjaś. tak. co Arypt. mówi w wzd. 26 – wid. bow. z nieb, że i po powstan: drag... i Kumed: które, jak wiadomo. i wcześ. się z pieśn. Dithyram: ten wzór: przez. wzd. był wydawca: i że fletnis: autora: śpiewa: chóru, mianowicie zwrotu wyjaś: tego: się z nimi: chóru. bo w tym razie (w właśc. wydaniu jako nieźle. Arypt:) zaczęły: prawdopodobnie chóru ze na: widzenie. że Odyssea ustrzegła zgub. – Odkry: to odpis: zarzuc. brak tych, które Scylle miały za drag. Europ: jak. Welcker, Vahlen, Bergk, Ueberweg – lub za długie. wzgl. (jak. mniej więcej przypuszcza. wszyscy. wydawc. poezy.

Trudno się zgodzić. na prośbę: dokonywanie: przez obudzenie. litości. i trwogi: widzów.

i zrownowazy. mimo tego rodza." Przeto ten slowo defin. bedzie nie zupeł-
nie: zwiezle: dwa wyrazy. mowiac w artykl: oznacz: nie krzyst. przez: wymow:
pomiesza: i° „tego rodza:" zemie: „takich" lub „takowych". Ponieu. wyraz. grec:
τοιούτων πάθημάτων może oznacz: tego rodza: lub tego podobu: mowi: kto:
wymow: potrzeb: artyk: τῶν przed τοιούτων „zeb: artykl: ostrzed, że tu: mowi
o dwoch mowi: lito. i przed. o ktoz. tylko mowa. Czytelu: nie przypusc: do nizsze.
myslen. moze sie ta mowa: wydaw: nieuczonych: dobrzeyo: ale kto jest biegle: obacz.
z stan: kwest: nie „ze za przykład. Lessinge wzbusz: Komentatu: ani do Bern.
zmysl: obrzuce. owe τοιούτων przez „dieser und dergleichen" zemie. przem.
przez „solcher" Tere. zat: Lessing ale zrozum: mieli: nie tamte: na artyk:
stroze. obacz: sie nalezi: ze pols. czytel. kaz. jasn: kaze przekroczy do przed.
tej zem: niedokładnie: i mienia: ze wszystk. mozeb: mowi: ktore daly. sie pod-
wazy: pod lito. lub pod slowa: wtedy. w rzecz: drugie: oczywiste: (Kádtkeos)
Ale ten wyraz „o ktoz: wzięty: od dr Less: zda litera: a ktora pierw. Bernay
wyrzuc: nieco: wszyst. artykl: zmian: nie do podrzucenia: drug. niedokład. w tym
zem. wstęp: Autor: biegle: Kádtkeos przy „utkwieu. i zrownowazeu. „zam.
„oczyszczenie. Może było lepiej rzecz: „oczyszcza" a w przypis: objaśn.
zmyslu: sposobu; Zam. tego tłum: że niepodob. oddział. dokład. jak. zaczyn.
przyimkiem do nie. Czy Jedn. Bern. wykaz: że stawiał: filoz: nieopłat.
wzniesie. zamek. krzyst: i że sens wyraz jest jasny, bo zapożycza: z praktyk. lek.
gdy. nie słusznie oddział. Nie wyda. mi się potrzeb: zeby ci przez dwa wyrazy
opis: tenu: zupeł. jasn. a gdyb. to nie. było potrzeb: „utkwienie" mieli zbyt ogr.
gdyż krzyst: nie mówi o utkwien. jak powstał: mowi, lecz o wyrobieniu: bywa
mowi, gdy jeden: ma w stanie utkwion. drzemiący: lub „jak mówi, dyspozycyę.

Bern: Rzym: Endledung

Comte Paul Vasili. La Société de Rome. 5ième éd. Paris 87.

Nouvelle Revue. t. 8vo pp. 596.

Autor aforyzm. inyglizm. dla Włoch, chociaż je odrzuca od pogardy: pruss: austr. od prajar: odrzucił: Ma słuszność Włoch. że bardzo. naciesz. ludzi. jeżeli: mnie. że nie mnie: jakby Ros: nie jest dalej zarzuc. i okrut. jak Anglicy. Ros. w Konstantyn: to nazwisko: grozi: dla nowo. władz: nie tedy dziwn. że tego eventual. bardzo. nie boją się Karol.

Pięknie list. o Królu, Królowej: najbliżsi. otoczy: Królo. famil. Królew. i dwo: Petru: d'anekdot: niebar: zaw. dworsp: a uniform. bard. powierzchn.: Niektóre. anekdot. [illegible] ciekawy. dzieje wielkiej. o krwi: c.p. że lub: niemożl. drog. Kamień: i dlatego je nadzw: wiele. prawie: że krwi bardzo. ozwied. odbiorcow. ob. wypad: dy tyl. spłaca: odbiorcy [illegible] wszyscy o czyn.

List 6t o papież: pod: ochron. i protekc. ng: prawdz. że formalnie to portr: Karykatura: jako wielką miłość tyl: wyjść z pod pod. nie (lub wcale) wielką: Mowka: Wypad co autor mówi o polit: dobroci. względ. Włoch, jakoby w grun: zgoda. tyl. pod wzgl. odbiegw: wiązał. Konwed. wdzięczność: wypad. to wiązał: i zmienia: przypomina: że papież: bardzo. kocha Włochy: i że te zła natura: podsyca: jego [illegible] i w [illegible] powrocie. wiedz: ale dla tego nie potrzeba. zrobić wiele. wiecz. i nie wcale: porozumienie. o zmianę. stanu papież: gdy turecki. za wiele. wiecz: potrzeb: dla Francji. Włoch. o tem wątpić. że Włoch: czyn wiel: konny: potrzeb: opłacić. na nie z pogardą. z Watyk.

a jeré. nie umie: sme: pozost. się z Watyk.: to Dr. bz: dobr. woli.
Co onto: przytacza jako dowód inquisitio. Wiesb, że musiały przyjeg:
do zgromadz. dla nauk, dyby w one: Mostke: za dek. ustaw. może
Jeré: dobre, jak zupełnie przy administr. duchow. przyjeci: powie. się:
warto: a tenz zgromadz. w rank. ustawy, więc: przyjeg: dopiero nie
jest to certe. ngdy ani w nie zgromadz. ustaw. dek. artu. Kościo. Że
nie tyle ustaw. ale może, Kościo. również za certe. powziąć. nie bzie
nie może, inszyjsz za potrzeb: Kościo. wtenczas. w stosunk. zmian zgrom.
a w wiecznej kraj. bzie. się mogą z przyczyn. rozwod. do kult. religij.
katol. które w siedzib. powsz. za więk. zgrom. nie za przeciw
się uznać. Wypowiedzenie przyjęcia: ent: się z uznaj. stosun. ustaw.
polity. Leon. XIII zapew. w zgod. z nauk: dawnej: papież: i z kraj
Św. Stol: Ile zmian stosun. ustaw. mogą stanow. uznaj. nie wiadom.
ostate. List papież: do rektor. stan. Kard. Rampolli wyraz. zdję
to twierdz.

Max Nordau: Entartung. Bd I Berlin 1892. Duncker. pp. VIII. 374.
Bd. II. Berlin 1893. Ibid. pp. 506.

Tom I przypis. Cezaremu Lombrozo, prof. w Turynii = uczyw. go drog. mistrzem, bez którego prac nie byłb. napis. swoj. książ. Morel pierw. po nim Lomb. wprowadz. do nauk. pojęc. degener. który. podob. tłum. ucisza. wiele. proble. w kryminalisty; polity; ~~ekonomii~~; Sem Nord. pierw. uno: tę podkład. nowej metod. do dziedz. sztu. i piśmiennictwa. „Wyrodni ale za zew: zbrodnia: gamratemi (Prostitutki), anarchist. lub wyraj. wariat. Czas. za pisarz. lub artyst. Ale ci objawiaj. te same dusko. a uczyni. ci wielcy. ryty, co ułomko. tej sam. rodzin. antropol. który znane niedbo. popeł. zadawala. nożem kuchtobój. lub naboj. dynamit-zamach. pist. lub pędz. Nicktóry z takich wyrodk. w literatu. muzy. i malarst. dużo w ostat. lat. do uczuwaj. popularno. i wychwal. za przez linię. wielbi. swoi. jako twór. nowej sztu, prawd. przyrz. sztuki.

Aut. sztuk. przeciw tym prad. występu. bo nab. niemiar. wiele złego — a dla ciek. obraz. się przykr. skut. ale biorą. je znać. na ciek. Tom I rozp. się na dwie księ: Fin-de-siècle i Mistycyzm.
Ks. I na cztery rozd: 1° Völkerdämmerung; 2° Symptome; 3° Diagnose; 4° Aetiologie —
1° Völkerdämmerung Zmierzch narodów. Wyraz fin-de-siècle wymyślo. w Pary. aby zaczyn. pew. stan umysł. który uczuwanych. istnieją. w Pary., widzow. uczuc. w inn. krajo. Wyr. głupi bo wiele

nie jest żywą into. Któraś. nie. swoje lata młode. lub stare; zresz. wiek 19 4 kwi. się do dnia: a wiosnowej. murzyńskim. za w pierw. dziesiąt. swej. 14° stule; żyd. zei w sam. środk. swej. 5 3/4 ° stul. Najd. dzień 150.000 mow. ludz. wspomn. swój pobyt na zie. a ci który. urodz. się w 1900 nie bed. więc zgrzybie. od tych, który. przyd. na świat w 1901. Ant. tłum. dosłow. ten spos. mówie: We Fren. mówi się u-p: biedny przyjacie; widzę w cię stało! Strasznem cały majątek. Po Fren. w wiecu. niemcu: lubi litow. się nad winy; ich gdzb. jego niemcu. było niemczu. dla wszystk.. Pomnai mówi: fin de race (p. 4)

Mimo głupie. stow. stan umysł. istnieją. a Panuj. uczuć. zi się giń. i gaśnie. Fin-de-siècle jest sprzeczą. a zarazą. Kargow. Star. wiara półno. mieści. w środ. nau. straszli. o zmro. bojów W nau. dniach budzi się w umysł. wyż. rozumie. głuche obawa jakiejś zmro: narod. w który. umysł. stoi. i grozy. powoli dojrzeją, a wśród przyro. obumierzej. ludzi. giną wraz z tem, co założ. i stwor." (p. 5)

Pięk. tłum. ent. że to uczu. nie nie wspólu. z pani. r. 1000 bo wted. młod. rasy chciał. żyć potęż. a bały się że zgn. zabrak. Ten jest to bezsilne wzgard chorli, który. wśród zachwiale kwitną. mieszu. dależ żyjąc. przyro. umy. się po kawał. mieść." (6)

Wyr. mężcz. a przykł. który. negrowcy, za dosrzp. uważ. kwiat fin-de-siècle - ale takie fizy. zmar. były - na ipark. umysł. tych przykład. jedno myśl: zgwał. z przekaz. Karno. która w dzien. jest wyuczo. (9) W wiek. chorak. to grzyb. różnią objaw. - ale w

gran. zawr. to konieć porząd. świetow. który przez tysiąc. lat zedrwał. bogi; powstrzymy. bezbożno; i we wszyst. kwestyi. przywol. dowiesz. piękn. owocu.

Dob. i ta uwaga: „Porząd. jakie dot. panow. wiód duch umarł lub zosta wygnan. jako Królo. zdetronizo. o ile nad. władzą powrota. i zamazywa. wstęp. tymczas. panuj. interreg. z wszystk. zgrozą. we: pomieszan. wiedz, bezradno. tłumu pozbawia swoich przywódz. zamowo. moralnych, zjawia się fałszyw. prawo; powstaw. zuchwa. ale tępu okrutnieją. dyktatur czasku. Z tego wynikaw. wielkich rzeczy, które przyjść mają a nikt nie wątpi, od który strony ich wyjście się ma lub nam one bodą wróżą. W chaos. myśli wyjściowej. się, że wtem. wyjaśni, jaki to będz. porząd. który nastan. po wierzchu. Poeta, mający na obmieniu lub dumaniu. odpad. lub przyszłej. przyszłości wprowadz. na Domy. w jakim kierun. będz. moralne. wyrosłe się dalej. Bo będz. jakie moralne. co piękne? Co jakie będziemy wiedz. w co wierzyli, kwestyę zapal. się mogą wyw.? Tak. tysiącwiekie. pytan. wyw. się z ust tłumu a przeciwnie. kwestia. otwier. buduje i wyjaśnia, że na golow. odpad; przeciwl. biały. lub wyraź nagle wiary. lub prawy; (kolory. zamy. prawdo. lub zapomn. widać, że wstrzymuj. wiary wyłomy. nie przyszedł. lub wyraz. dam wielk. ku niem. tworzy się zbiegowisk; ludz. który na oko. mogą się zmienić, wielkie w jego dziel. niby w wyroku. Tytuł odpadu wyjął jako i tłumaczy je a nie bend. na rzecz. in bend. bezwyst. dam wzr. przyszłe. widzi się zgrzeb. dla bicia. a chwa. obrzucie. małpy i tępu chrześcij. i nam miętu. bywaj. wytkięd. (10–11)

Również trafn. co mówi cyt. na str. 11 i 12 o umiejętn. tych

Resztę moich uwag i streszcz. powyższ. zob. w Kronice literackiej Przegl. Pol. z r. 93 zesz. lipcowy.

—

Feuilles détachées, faisant suite aux souvenirs d'enfance et de jeunesse - par Ernest Renan. Paris 92. Calman Lévy 3e édit. - in - 8° pp. XXXIV. 446.

W przedm. opow. aut. jak powst. ta książ; ma być uzupeł. do jego „wspom." Najprzód dzięk. przyj. Calman'a Levy, który um. przed wyd. książ. a także dla brat. jego Mich. który dawniej um.

Ubole. (p. X), że milczą. niepok. się. „Ale krótk. dnie; bez żadn. pozyt. uczyn. rob. tak bard. głow. aby dojść do zamia. bież. na bież. rzecz. Bawię się, pomimo mierz. 20 lat, ale także pracuj. Jest. nic nie widzi. pesm. w metaf. w zamian fizyk. chem. astron. geol. hist. roz. pęta. złudzeń. Ile to rzeczy uważ. będz. za 40 lub 50 lat, które ja uzyj. uważ. nie będę. Ile prakt. użyteczn. rozmaz! Jaki będz. rozwój umysłow. rzesz. Wiel. II., Ciż stan. się z konstytucj. narodow. europ.? Jaki obrót weźmie kwest. społeczn.? Czy użyj. co z ruch. socyalist. który wzrósł. tak się nazyw.? Jaki będz. bliski los papier.? Nieste. umysł zamiast co zobacz. z tego wszystk. chyb. że się domyślę a uczuję. że zegar. jako fakta spełnio.!

p. XIV. Dowiedz. się ciężk. czas. Wartość. moral. obniż. się, to pewna; próżniactwo. praca zniknie, widzi. jest nadchodz. dzień, w którym umysł. zależ. od jak. spółki (où tout sera rendu, gené); gdz. egoizm uporządkuje zastąpi miłość. próżniactwo. Wiek nasz stworz. coraz doskonal. narzęd. materyal; a nie sprostr. się, że funkcyono. tych narzęd. przepa. (polega) pew. stop. moralne. zamiast. abnega. Będą straszn. wojny. Dość rzeczy.

które dotychcz. ostały się wobec upad. zracon. Wojsko i Król, zostawa wkrót. powra. ogółu. powrót. Ale mniejsza o to; zarobby ludzkie. za wieków. Dzieła wpisany. Dopełnią się bez wyjątku. źródła nil żyw. która zaw. wydoby. się na wierzch. Żwira. wiedza będz. i na dal zadziwia. nas swemi rewelacyja. Któr. postaw. nieskończo. przestrzeni i czasu na miejsc. krea. rzeczy. nędznego, który dzisiaj. nie zaspok. nasz. wyobraź. dziecka.

p. XV. Potrzeba wierzyć. świadomo. która nas męczy, czy jest prawda illa? Nie, nie! W tak. mater. ścisłe ujęciu. za nim. niezapatrzy. ich, [illegible]. tą. affirma... Religia taka. jest prawdą w wiekach. Gdy Bóg będz. zupeł., będz. sprawiedl. — Aut. wyższ. cnoty obowiązu! —

p. XVI. Nie ma dowo. że istn. w świecie jakieś zwado. środku; jakaś duszą wszechświata. Wolno twier. że od tysiące wiek. nie było czysto. tego. Nie dostrzega: w życiu. żadn. znaku czyne, któryb. był wpływu. woli i zastanowienia. Ale tysiąc. wiek. nie są nic. w nieskończo. To co nazywa. długą jest bard. krótk. względ do innej mia. wielko. i t. d.

p. XVII. To co nazywa. czas. nieskończo. jest może chwilą w porów. dziwnych cudów. Nie wiemy, oto wszyst. co wolno powiedz. jasnego o tem, co jest po za skończo. Nie przeczymy, nie. nie twierdzimy, między nadzie. Zachowaj. miejsce przy pogreb. dla wiary. i kadzid. Niezawis. obniżę. moral. a więc umysło. następi. b. w dniu, w który religia. zniknął. z tego świata. Możemy obejść się bez religii, ponieważ inni ją przed nami zamia. nas. Ci którzy nie wierzą. za pomocą. przez masę mniej lub więcej wierzącą, ale w dniu, w który ona nie miałaby więcej zapa; nasz. odważni zrobi b. mięsko do ataku i t. d.

p. XVIII. Najzab. ustęp. gdz. nie kaz. dysputy o ilo. ani o form. relig. „przestańmy na tem, aby jéj nie zaprzeczyć zachowaniu katego. niezbędnego możno. marzeń. Nie trzeb. żeb. mieli relig. rzekomo objawionych, przeciąg. za sobą zniknięcie. wszelkiéj religii." Następ. pot. anekdo. o Rotszyl.

Można stwierdz. zdumienie się, że ustaw. do 20° ro. życia niby pobożn. tak mało zwrócen. jest o relig. w tym. ja sami jako możno. marzeń. Zapewn. wielu chrześc. (jak inni zresztą) lub. marzą. ale zwykle relig. jak. dotąd zjawi. się na ziemi, relig. chrześc. najmn. jest marzycielst. Spraw. się temu, 1° defin. Boga, który jest aktem purym; 2° naśladow. Chrystu. Który nam kaz. nosić dźwig. krzyż za sobą; 3° powsz. obowiąz. stawan. się podob. do Boga, które tu powsz. nie daje się odtąd. od relig-ien.

Głupie za uwa. auto. na str. XXI i nast. gdz. bardzo niezgrab. tłomi się od zarzu. jakob. rzekom. teor. wżywan. a pot. lęka się oskarżenia, które będz. Kościół rzucał na jego pamięć. „Będą miał biogr. moją a także moją legen. Moją legen.? ... Znajdą trochę pism Kościel. mógłb. ja nakreśl. z góry. Legendy niepozyj. Kościo. wszędo. za wszyst. dane w téj sam. form. Koniec przypis. Juda. w dziej. apost. (crepuit medio) jest ich podstaw. Koniec. Co do jedn. części dzieła. skończę w ten sposób, wydaj. złożon. z Arym. i Woltér. Mój Boże, jaki ja będę szczęśl.! Będą mnie coraz więcej, aż będą Kościo. gdy się uznaj. zgubion. skoń. na złości, będz. klaskał jak pięć wielek." (XXII)

Pot. (ibid.) przypu. że za 500 lat, w książ. potwierdz. przez Kościo. będz. się czyt. że dost. milion od p. Rotsz. za życ. Jezu. a dwa.

8336 Parabol. Salom. viii. 22-31.

W następie tych zamyślań nad przedwiatowe dzieje Tworzycy Dziewicy, jak od-wiecznie istnienie w myśli Najwyższej Trójcy. Komentarz do tej tabli daje M. Maria d'Agréda i la Cité mistyczne part. I. liv. I Chap. V - Tome I 36. Traduction Crosset. Paris 1857)

Dominus possedit me in initio viarum suarum - Nie ma ani wcześniejszych dróg ani dróg Bożych, a Jego Boskość nie potrzebowała ich; ale je wytyczyła, zanim wszystkie stworzenia zdolne do poznania Jego zaistniały i zaczęły Go poznawać. W swoim wieczności, zanim stworzył cokolwiek poza sobą, kiedy chciał wytyczyć ścieżki i drogi w swoim Boskim umyśle, aby komunikować swoją Boskość i aby zacząć wszystkie rzeczy, postanowił najpierw stworzyć człowieczeństwo Słowa, które powiedziało: Ja jestem drogą, którą inni powinni podążać do mojego Ojca. (Jan XIV.6) I z tym dekretem połączony został ten dotyczący Jego najświętszej Matki, przez którą Jego Boskość miała przyjść na świat, stając się Bogiem i człowiekiem...

Antequam quidquam faveret a principio... Ab aeterno ordinata sum et ex antiquis - Jakie rzeczy starożytne istniały w tej wieczności Boga (którą widzimy teraz w naszej wyobraźni jako bezkresną) zanim coś zostało stworzone? Jest oczywiste, że Trzy Osoby Boskie, zanim chciały nam dać poznać, że Ich Boskość istniała od wieczności, a wraz z nią wszystkie rzeczy, które są prawdziwie starożytne, to znaczy Trójca Przenajświętsza (bo wszystko inne, co ma początek, jest nowoczesne), została zamówiona; a ta starożytna Trójca poprzedziła stworzenie i przed tym, jak przyszłość została wyobrażona. Środek tej hipostatycznej unii znajdował się między dwoma skrajnościami przez najświętszą i najświętszą

Marie ; et l'une et l'autre furent uniquement ordonnées immédiatement après Dieu et avant toutes les autres créatures. Et ce fut la plus admirable ordonnance qui se soit faite et qui se fera jamais. La première et la plus admirable image de l'entendement de Dieu, après la génération éternelle, fut celle de J.-Chr. et immédiatement après, celle de sa Mère. —

antequam terra fieret. Nondum erant abyssi et ego jam concepta eram — Cette terre fut celle du premier Adam ; avant que sa formation se décrétât et que les abîmes des idées au dehors se formassent dans l'entendement divin, J.-Chr. et sa Mère étaient désignés et formés. Les idées sont appelées abîmes, parce qu'entre l'être increé de Dieu et les créatures il y a une distance infinie ; cette distance se mesure, à notre manière de concevoir, quand les créatures furent seulement désignées et formées et ces abîmes d'une distance immense furent aussi pour lors en leur façon formés.

necdum fontes aquarum eruperant — Les images ou les idées des créatures n'étaient pas encore sorties de leur origine et de leur principe ; parce que les fontaines de la Divinité n'auraient pas regorgé par la bonté et par la miséricorde comme par leurs canaux —

necdum montes gravi mole constiterant — Parce que Dieu n'avait pas décrété alors la création des hauts monts des patriarches, des prophètes, des apôtres et des martyrs, ni les autres saints de la plus grande perfection ; ni le décret d'une si grande révolution ne s'était pas établi par l'importance de son poids et de sa égalité même par la forte et douce manière que Dieu observe dans ses conseils et dans ses plus grandes oeuvres. — . .

Le Fils et la Mère précédèrent tous les chœurs des anges -- comparez ps. VIII - minuisti eum paullo minus ab angelis. Tous devaient reconnaître qu'il y a un homme et Dieu tout ensemble qui est par-dessus tous les hommes et tous les anges ... Après l'homme (ps. VIII 6) fut couronné d'honneur et de gloire, et constitué au-dessus de toutes les œuvres de la puissance du Seigneur, ce fut parce que son chef Dieu et homme lui mérita cette couronne et cette que les anges reçurent ensuite -- il est à remarquer que les mêmes anges furent aussi l'ouvrage de ses mains -- ainsi David fit mention De tout ... il devait y avoir quelque homme qui fût supérieur et constitué au-dessus des mêmes anges ... cette supériorité était par l'être de la grâce, -

ante vitam ego parturiebar signifie bien plus que d'être conçue : parce que ce terme être conçue se rapporte à l'entendement divin de la très-sainte Trinité - mais être née se rapporte à la volonté qui détermina cet important ouvrage ; afin qu'il fût efficacement exécuté la très-sainte Trinité détermina dans son divin conseil, et comme l'exécutant premièrement en elle-même, cette merveilleuse opération de l'union hypostatique, et de l'être de la très-sainte Vierge. Et c'est pour cela qu'elle dit en ce chapitre avoir été premièrement conçue, et ensuite engendrée ou née ; parce que l'une fut en premier lieu conçue et après elle fut déterminée et résolue. -

Et nous pouvons nous imaginer, selon notre manière de concevoir, qu'il manquait quasi quelque chose à la tranquillité de Dieu, jusqu'à ce qu'il fût arrivé aux créatures dans lesquelles et avec lesquelles il devait prendre ses délices en faisant part de sa divinité et de ses perfections. -

Marie d'Agreda, la cité mystique
Part I - Liv. I ch. 4.
Traduction Croset, Paris 1857.
Tome I p. 365.

[illegible] : Parmy ces istuenie prid posteiem uiae
[illegible] in u Prob. Sacramona VIII. 22-31

Dominus possedit me in initio viarum suarum -

Il sera temps demain : Insensé ce temps dont tu abuses
devient la rose, et demain ce sera l'éternité ! -

cité chez Dubois, 6 Saint prêtre. Paris 1858
p. 55

Quelqu'un est régénéré en J. Chr. le voilà devenu
une nouvelle créature : tout ce qui était du vieil
homme est passé pour lui ; il marche dans la
nouveauté de vie

St Paul.

Bonelli 1

Institutiones logico-metaphysicæ Aloysii Bonelli ed. V. Romæ 1862 tomi 2

Metaphysicæ particularis dissertationes ex Al: Bonelli institutionibus depromptæ ad usum exercitationis in lectionibus dialecticæ methodo inquisitivo et quæst. facilo stylo. Romæ 1864.

Distinguit Bo: existentiam corporis relativam et absolutam; intelligitur nomine corporis mundani materialis tantum objecta nobis per suam apparentiam quæ videndo ab eo ipsi sentiunt; non vero ea apparere nemo ne negabit quidem anti idealist. Subsistere ponit, ja veritas mundi corporei nullam amplius disputationem patietur. I. 220.

Ita vero de relativa existentia primis hisce per saltum qualitates secundarias corporis; ipsæ non nisi mot. actione lucis diei, aëris maximæ partim naturæ. ib. 222

Juxta theorias ibi: eæ qualitates secundariæ possunt reduci ad impulsionem et repulsionem et nomine corporis nō intelligetur nisi aliquid solidum extensum, mobile divisibile, grave. Ergo corporibus in sensu relativo qualitates illæ secundariæ verum tribuendæ sunt, non ita theorias ibi admittunt nihil aliud esse nisi diversas modificationes qualitatis primariæ, I. 223.

Corpus vocabulo significat quidquid solidum, extensum, mobile, grave et nobis per sensus per representationem constante, in forma, reperiatur. Quidquid illud sit, certe existit et aliquid reale est sub orbo appellationis nomen; non i. q. nō ē. reale et existens, nihil sit, ideoque corpus non ponit. I. 223.

Si vero quæratur de existentia corporis absoluta s. metaph. ea inquisitio nimis alta et ima. Pro eā quærendā aut

[illegible] essentiâ [illegible] investigatione nō animus attendere, nō rei essentiæ extra conceptū hum. [illegible] intrinseci spectandæ sunt"

"sint quæ nō ultra corporis conservat existentia altera, præcisionem a nostro perceptione haerg/ à- [illegible] considerare a rerum [illegible] existentiâ antè dictâ quantas enim [illegible] quales nec hōles alg/ etiā annihilatis rēa perissent, corpora (ex unitis mundi constant) censeri deberent aliquid adhuc esse e quid foret? [illegible] 224

Vis sentiuq; ubiq; corpore, quatenq; a nobis percipiuntur, at no possunq; essentia geometrica [illegible] hæc visiones in nobis producit ab entibq; quæ absolute loquendo subsistunt & sunt multiplicia, nec in [illegible] omnibus q. ab aliena res, nō corpora ita existimandi. Nō enim ōia de quibq; certi sūmq; constant ex relationib; accidentis. Unde licet hæc ēa res nobis [illegible] argumenta [illegible] existentiæ, quæ [illegible]

[illegible] 226.

Licet certa proditio absolute existentia corporis in sole concedenda. Qui enim assert vacuū causaq; materialem existentiæ [illegible] sibi [illegible] nisi id q. resultat ex facta proportione [illegible] uniformi - id. 228.

corpus qualitates secundarias etiā sensibiles variari possunt [illegible] nō variatis oīb; [illegible] dari a distinctione inter conceptū corporis relativū & absol: Corpus sensu contrario [illegible] dicitur quatenq; a nobis percipitur.

Si vero agatur de rerum absol. & metaphys: dari nō po corporibq; inesse colore albedq; qualitates sensibiles de rerum natura: albedo nō [illegible] in lacte nec calor in igne ibi tanta inesse agnoscenda a nobis sensationibus [illegible] in nobis ipsis in motu partiū. Calor, sonq;, odor,

vigs. fiunt i. q. sentiuntq, nostras sensationes, nō vero
objectas qualitates, præcisione facta a nostra perceptibili
natura. ". 230

I'e autor concludit errare peripateticos, qui dicunt,
qualitates inhærere substantiæ corporeæ. –

Vna inter qualitates primarias auctor extensionē ponit.
In sensu relativo vē corpus extensum ē, ut sine extensione
corporis negneat, nec corpus prout a nobis percipitur
nihil e nisi colōa extensio – ib. 231.

Extensio igitur notio fundamentalis in corporibus prout
sunt perceptionu nostr. objecta (ideas) reducuntur
figura, motio, distantiæ motq. nec nisi geometria
e phænomenis a natura extensionis pendent. " Tamē
ista notio mere relativa, q. elegant explicantur
p. 234

Si quæramq, quid sit extensio corpus in sensu absol:
importunis autem hanc quæstionem e pura ignorantia.
Videmq, ni extensionis phænomena, remotq, unde
quid sit in re i. ex quo hæc resultent notis
exhibetur Diximq, de facto inesse multa esse
entia inter se diversa quibq mundq sit materialis
componitur e de facto pariter existere unumq in
istis ex complexio e mea esse, ici plurū entiu ag-
gregatū, quæ circumstant partes corporq e materia me-
tientes. " Dicere ergo tantū possumq in sensu absol:
q. corpora in se habent quandā dispositionē ex
qua nobis inde visio apparere debet. " 233.

extensio ne unde definitur a Leibnitio, ni. ordo simul-
taneoq.

Nō obstat ratio extensionis si ne aliquid obtinere
possit multiplicitate partiū e eaq ni attendendi

[illegible] extensionē [illegible] qualitate distincta [illegible] multiplicitate
[illegible] impulsiva elementorū materialiū. 234

Definiebat ergo corpus pluriū entiū aggregatiō quæ in certē agunt & conjunctē actionē super alia exercent. Nolio itaq; metaph: corpus stabat tota in multiplicitate vocis. - 234.

Præter extensionē quā dicit cāde in multiplicitē corpus ab ea disjungit figurā aut meta- ennumerat gravitate, impenetrabilitatē

De origine ideaꝝ. II. 143. —

Ideæ cēs. quæ per sensū externos v. g. interni sensū acquiruntur sunt concretæ & particulares - ideæ vero abstr: & generales efformantur a mente, postquā in singulāribus aliquas notas communes percepit eas contemplatur veluti species aut genericas, quā sc: cōtig aliquā speciei v. generis individuis convenire agnovit.
Fit tamē hoc exceptio
In mente nostra adsunt quædā notiones abstractæ necessariæ - veluti axiomata math: etc:
atqui ista quæ sensū proponunt contingentia sunt ergo cognitiones necessariæ nō a meris sensationibus derivari possunt:

p. 149
Quantūvis emoliri conemur realistarū sententiā, semper ea includit formas v. essentias genericas aut specificas in individuis realiter existentes & a mente hum. distincte percepti. Hæ nentiquā approbari pō a recentioribus philos: qui pō Baconē Verulamiū Lockium jure tenent res essentias a nobis nō percipi, sed sunt nūa aliquæ eæ proprietates, sensū potiq; in sensu relativo quā in absol: Sensus ex. gr. corpora

Borelli 1

aliquid esse, et quid intrinsece et essentialiter corpus constituat ignorem, in hac ignorantia nostra intueatur tantum eas proprietates materiae quae nobis apparent et postea quaedam apparent nobis. quia quaedam in obscuro latent. Quare nihil improbatu magis scholae Newtoni et Lockii quia rationem a priori quibus quasi cognita esset nos realiter existentia naturae eas proprietates per corollaria deducunt, in contra ex sola observatione a posteriori, possumus certiores fieri de aliqua nos proprietate naturae, lege Regulae ergo in ma enunciatione nostrum realitas sententiae eius substituenda enunciatione conceptualismi quae asserit quia esse mentis nostrae conceptus.

p. 15 v. Quare nos realismo independentem conceptualismo ita tamen ut quae isti conceptus dicuntur non arbitrarii sed cum fundamento reali et necessarii adesse in ista vide.

Historya powszechna Koni przez Mar.ta Ign. Czapskiego.
Poznań 1874. Żupański – 3 Tomy –

W I Tomie str. 123 – 130 ogen. autor. Dwa Dział. X. Hip.: Kiggs
i sentencje. odkad pochodzą.

powsz. Dzieje, obrazy, wynalazki, powszechne. mowy, wolty

str. 112 – 114 piękn. uwag: nad fryz. Parte.

113: Koni są w stanie do ludzi bard. małe, wielko. koniec nie powsz.
wyso koni piersi obok stopnie. głowie. a nogi jeźdźca na koniu
zdają. po mię. kolan wsiadania

głowy ich nierzadko wielk; mają oczy wielk; zagięcie szyji krótk.
i muskularne; ogon. dobrze położ; piersi wielk; nogi mocne,
silne, i ostrożnie ustawione, tylnie krótkie a zadek
ogona dokonała. U angielsk. przew. koni fryga grzywa jest
w wszystkich stronach; a ogon długi igra z wiatrem. Jeźdźcę
siedz. obłap. a pozad. ich pewna, wyższa. Rasy koni
na fryzie przedstawionych są: stęp i galop, wierzchnie,
galop, ich krótki; wielki. z nich idą na wschodzie, a mniej
tak to jest z nimi: zwłaszcza wyścigi, bydź zwany w nowszych
wiek. i bard. rzadko. u Grek.

Koni obłap jeździmy, do którego wyżej wspomnianemi nie były i tam nie mogły [illegible]
Libus był wyżej wyżej. wyżej. z dzisiejszych stanowisk. Jak jest na innych
przew. nie istnieją. u ludu wschod. Jakoż mają 100 z góry koni

(3. maja 401)

Bitwa pod Kunaxa. miasta. wsi. Grek. z wsi. jedno przy. pow. do rzy. Nie maj. do ran. brz. wsi. do Sfer. skąd przyb. ~~wyjść nie~~ zawrad otoczeni niepryjaciół, bez żad. strzy.; przekl. się wol. Królew. i pod ordy. Cissa. który. nad. ich wszyst. bezpie. do wybie: jeźdź: mnie: pięciu wzł: Menopo. i Tygr. wkol. się rozr. ko. do rzy.

z lżej. ordy:

Menopa pow. objęła obóz gre. Z wsi. i przednieszy. setki. którzy wkol. się do Cis. na wiosnę. wrócić na pow.; dyst. jedn. przybie. rzy. ran. z wszdo. że wsp. zabili. W wyniku. oka kaz. zbi. zgroz. położeń. Pod Kunaxa. 3 rzyszły. (3 maja. 401) ale wiecz. Cyru. z wiosny. wyp. ich na dzień; wkolem od Sfer: skąd wyszły: jakie 16000 stad. z zastu
~~przyszli przybyli~~ pełny z; ~~war. pełny~~ z Król. ~~aby~~ pod nadzo. Tissaf. ~~Który mieli nam. wkół~~ ~~bezpiecz. pow.~~ zaraz. powi. Trenli w przyszły Menopa; pod. Tygr; pod. namiesz. w gór. rze: zatrzy. się nad brzeg. Zab. (Zapełza, gdy zatrzy. ich zdrad. Tissaf:

Gdy nas zapew; mald Kto. stra: skarbów; kaz. wyru. gdy. się kraj. ale nikt nie spod z tylko. ze wsi. który. nie. nie wyjść. w dzień. Tyl. Xen. Ateń. na chci. zawar. pomir. Wkol. ani. się jemu ze pod. idzie w dom. wsi. a zam. potem go otocz. Zrzu. się przestraszo. i bie. zacza. setki. aby z nimi uciekł. się, jak wybra. z niebezpiecz.

---

z Pollux na Rzymie
Kun. Nomina
Balbus i Xen. Ages.
w Wene: ... na Cis. na Jilam. S. Mar.
na przy. nie nad. ani jedne. w Kunaxa.

Tymczasem Cyr nasze. zwycięz. ale wsi. jazdy, kied. Chrystos mówił, że Król odwrócił. w chwil. wtedy kied. stan. wozy przeciw. na krzyż. a nie gdy stanął po kolei obie kawa albo obie prawe raz. Król Mar. Aur. Cis. Artax.

Gospodarstwo jezdeckie, rozsądne y myśliwskie z dozwolenia N.N. Szlachcica Polskiego napisane Roku Pańskiego 1600. A teraz wtóre z dozwoleniem starszych do Druku podane. W Poznaniu 1690.

Wiersz. 48 Kart wielkich. o hodowaniu koni i jeździe, przeplatane wierszem wierszów. przysłów o nazwaniu rzeczy. dosyć ostat. 10 Kart. o ćwiczeniu strzelca ale krótko przestrzega o niemiłej i potrzebnej przygodzie. na ostatn. Kart. wiersz. benedyktyńskie o wielkiej polowaniu i o psach.

(Cyganiki) Myślistwo Stare. W którym się opisuje sposób dostawania wielkiego Ptaka. Klemu przydane jest opisanie nazwisk ptasząt y jakiego który pióra. (38 K. wielkich)

Wiersz. alfab: — przy każdej nazwisku, opisuje jego cechy. a prozą krótka wiersz i wiersz. benedyktyńskie. jak to dosyć.

Obrzemięcie wiersz. tyl. przy Głuszcu, Dropiu, Cietrzewiu, Czyrzu, Drzemlice, Grzywaczu, Jastrzębiu, Jerzabku, Kanie, Kanpalicy, Perdrix Przepiórce, Rarogu i Sokole = przy nim polowaniu sokolimi — Gęsi nie wiem wiersz: i niektóre (vel amore) = potrzeby i leczenie —

Skrypka To Jest o Koniach Księgi. W Krakowie. W Drukarniey Łukasza Kupiszza J. K. M. Typogr. Roku Pańskiego 1647 — z pilnie. [illegible]

Rozpa. ~~pana~~ ogara. sena
~~pana~~ opasana. Grek. z wozu. i retu, ktoś. pow. nie wyd.
do Tissaf. nikt mi powi. tyt. jed. z żołn. ktoś. in towarz. prosto
rzęp. krainy z ~~okręg. wieś~~. ze wsi. zjeg. Potoś. ich byd. wiejsk. ~~stado~~ zjew.
Pnew ob. mie: swoją Lab (Kapelan) ~~pro~~ pro lew. zbroi: podsz. tyt.
po prow. twi swoj ob. ksiąz. osm. tyrsaf: ktoś. mieć ich z polece:
krolewsk. wspomnieć do Dom a tw. w ~~stanięcie~~ ~~wiadomość~~ wiadomo. ~~pomoc~~. ~~zaj~~ ~~zajęcie~~.
IV punkt. linii do ręp. wod ~~wyrwy~~ ~~prosty~~ prosty: ktoś
i tamt: jak.. w.voo stoi( )
ale wielk. nekt, ludzi. ciemności. bat ~~zjeno~~ w prowie. wzięty
wyj: ~~zajęcie~~ niemożeb. ~~Kij~~ ~~odwrót~~ / drzy

Pszczoła. św. Mieszkowi – Kentell. Sadzeniem św.
1ª Ks: o metu. Konik:
e rzeczy, słowa. we wkp. o powiat. Konik. a ktoś. ludz.
wynalezki jarzy
2ª Ks. o ujeżdżaniu koni
3ª Ks. o wędzidłach i munsztukach – z munstr. ujeć
4ª o chorob. koni. i. leczeniu –
str. 133 mała ilość.

Dargun Archiv für öffentl. Recht d. 3. 4.

Dühring, Cursus der philosophie als strenger wissen- O filozofii
schaftl. weltanschauung u. lebensgestaltung. Leipzig 1875.
Str. 2. Philosophie ist d. entwicklung d. höchsten form
d. bewusstseins von welt u. leben.
Dziwnie ciemne wyrażenie. Znowu dałoby się na polski
język tak przełożyć:
Filozofia jest to rozwijanie najdoskonalszej formy świado-
mości o świecie i życiu.
Chciał autor zapewne powiedzieć:
Filozofia jest to świadomość o świecie i życiu wzniesiona
do najwyższej swej formy.
Zdaje się, że Niemiec najprostszą rzecz najmniej prostym
i najtrudniejszym sposobem.
Świadomość o świecie i życiu świadomość w sobie, byłaby
więc filozofia świadomością o świecie w najwyższej, d.
najdoskonalszej formie.
Różne są formy świadomości o tymże świecie. Która
z nich najwyższa.
Odpowiada autor, że o tem sama tylko filozofia stanowi
(str. 6) ale nie dowodzi, w czem jej wyższość od innych
świadomości, bo i ona nazwie tylko z faktów i nauk ścisłych.
Na str. 5: wznosi się autor Kompletny materyalizm —
Zastrzega się na uwagę (str. 3) że autor domaga się od filozofii
nie tylko teoryi, lecz i praktyki, ona ma być nauką
i rzetelnością, pojęciem świata i ustrojem życia
zawiązaną w sobie spekulacyą i praktycznie działającą potęgą.

Str. 8: Objaśnia autor dzieła: swój, że filozofia
zawiera zasady wszelkiej wiedzy i wszystkiego
sposobu wszelkiego wiedzenia i wollenia. –

Die einfachen od. bis jetzt als einfach voraus-
zusetzenden bestandtheile, aus denen sich das
mannigfaltige wissen u. wollen zusammensetzen
läßt. –

Fouillée, critique etc p. 314:

Freih. der Will; das absol. Gute, die absol. Pflicht sind drei Hypoth. sind nicht nur jede für sich unhaltbr. und. ken. nit und wenig zu gleich. Zeit vertheid. u. annehm. Jede Lehre welche alle drei Ideen zugl. annimmt ist in der Ang. konsth. ein unhaltb. Eindrehini. der sich nur dad. ein. gewiss. Schein von Wahrh. verschaffen kann, daß er sich von der. drei Idee. in ein. unbestim. Sinne entfernt.

Ein. absol. Freiheit muss ihre Autono. verlier sobald sie [illegible] einmal sich ein höchst. Gut haben will, den. Zweck für sie höchst. [illegible] ist. Das höch. Gut kann nicht eine absol. u. kategor. Pflicht erzeug. sobald es nur als Endziel und nicht als ~~Mittel~~ Mittel (zum Zweck) erscheint; auch die Idee ein. natürl. Gutes kann nicht absol. sein, denn sie ist ein höchst. Grade problem. und zerlegt sich in einzel. Bestandthei. von Glück. Man kann also nicht die wahre Freiheit mit dem natürl. Gut vereinigt das natürl. Gut mit ein. moral. Pflicht. Man begreift ferner nicht, wie der Mensch sich ein Selbstzweck sein kann und doch den natürl. Gute unterzuordn. und wie das Gute sein. Willens absol. sein kann u. doch hypoth. u. s. w.

Fouillée : p. 286 ms? Critique etc.

Anmerkungen

V. 39.

Guizot, Mémoires pour servir à l'
Histoire de mon temps. Paris 1860
T. III. p. 125–126.

Miał w tych czasach: wielk. stosunek z Ang.
Comte Nie znał go przedt. a now. nie o nim
nic słysz. Słyszano z nim czas jak. Zgd. aby
Mu nie w Collège de France utrudn. Kated.
hist. gener: nauk fizy. i medycz. i zdy
Guiz. przekon. o jej konieczn. wykład. nie ścisk.
i pomiesz. spos. wzię pogląd na stos. na
społeczeń. czynniki. religię. filoz. hist. Był to
ostry sprzeciw. między głębo. przekon: poświęc:
swoi. ideom, skromne. na poziomie swoi w gran.
bojaźni a. dumne. i Który umarł nie mogąc się
tych przeszkód. aby słuchacz. czyt. now. dla duch.
potrz. i dla zgruntowania. Indywidualn. Stosunek-go, nie
bez trudu. wstrzym. się od wyrzuc. głośn. gorzk:
że umysł taki dzieł: był do tego stopn. ograni:
że nie dostrzeg: istot: ani donosiu: czyn. które się
zdarzno: lub dzieł. które powstrzeg: i że charak. taki

beniteresso. nie dał mi odrazu wtenczas moralnego obrazu o niemoralnych faktach mogących idei tego charakteru w jéj interessé nie mają pas aventi par ses propres sentiments moraux malgré lui, de l'immorale fausseté de ses idées. (p. 126) Jest to potwór. materya: matematyka. Nie miłowa. nauk. dyskutow. z p. Comte; jego umysłu. jego poznań. i jego zasług. obudzi. we mnie dla mnie. rzecz. który mi chronić do miłości: (réfugié dans le silence) Pisał mi Kwiat. po dniu Mu. list aby mi powrócił. rzecz. zadecydował. Który. wstrzymał. wydawa. mi jemu nierada. Da nam. i Da spokoju. Gdyby nam. był nowa. w W. W. W. nam. jà wstrzymał. nie był tego dopuszczał. ani chwil. pomyślał: aby jemu jà oddać. — (127)

List Comte'a, o którym wspomniałem: Jamais oublierai. p. 383-388. Jest on z 30 marca 33.

Exemplo : pierwo . hawia .

Cyta ſzcze . kaſy . ſwia . ſzedſ . ſzaj : na oko ſzie . ſpoſ . Ulaſy :
. ſzeſzi . ſzy dzieſw : ſzi ſzaj : Gdy ſzi ſzaſ . ſzed ſob : negſt ,
ſzmeſzon : ſz ſzeſzno . ſzi . ſzeſzi ſzeſzi . pieſy , z ſzyſz . ſzz .
dzieſ . ſzieſzo . i ſzedſzy ſz : ſzaſ . . . ſz ſzi . byſi ſzo ,
ſzaſzdſzo : Cyſ . ſzi . ſzaſ : z ſzeſz ſo ſzeſzi . ſzi ſzaj . ſzedz .
ſzyſ . ſz ſz ſz ſzi . Ale ſzyſt . kſzo . ſzi ſzale . Ale
ſzi ſzo . Exemplo : ~~ſzeſzy~~ : Cieſzy ſzaſz . ſzedſzz . ſob :
ſzedy pieſzo : ſ kſzo . ſzieſzd . ſz dzi ſzeſz . ſzaj :
ſzi ſzedſ . ſz ſzaſzdſzy . ~~ſzyſ . ſzaſ . ſ .~~ Krzyżak 2241 .
Exemplo . ſzedſy , Kſzo ſo ſzyſzeſzoſz . ſzie . ſzpoſzy : Kſzo
ſzedſz . ſzyſzyſzy . ſzoſzz . ſzz . ſzaſzſzz : ſ ſzſo . ſzaſzſzd .
ſ ſz ſzo ſzoſ ſzoſzz . ſzedſ . ſ ſzaſzd : ſzedſ ſzeſzſz :
ſzeſz ſzie ſzedz : ſzy ſzaſzj : ſzedſ . ſzo . ſ ſzſzſzſzſz .
ſ ſzaſz ſzſzſzedſ . ſzſzſz ſzi : ſ ſzſzſzo . ſob . ſzſzo
ſzie . ſzaſ : ſzo . ſ ſzi . ſzd . ſzie . ſzu . Exſ . Tobi
Nadzwal . ſzeſzſzſzſ . ſzy ſzſzſzſzo . ſob . ſzſ ſzab
ſzaſzk : ſzzſzſ ſzaſz . ſzi . ſ ſzie . Cyſzſ ſzaſzo , ſo
ſzeſzſzſ ſz ſzz Pſzſzſ . ſzi . ſ . . ſzz . ſzſzſzſzſzi .
ſzaſzſzſzi :

Spencer observed [illegible] at end. piano:

Lange I. 176.

M. dwa: ~~filoz~~ log. środ.

I. 179.

Trend. Ocz: fund. log. M.

Lange II. 16 – 30

O przyk. M. ac porad. empir: Maden.

18-19 - L: przeciw M.

II. 46 - 48 -

M - o przyczyn:

II. 116 – 118.

M. ale Hume: Whewell'a

I. 397.

M. o czasie. i przykł: (Log. VII. 4.)

przeciw L.

II. 476.

M. o relig

II. 484.

M. o relig: (czyt. z wolu.)

II - V

L - o relig. M.

Lubbock. Die vorgesch. Zt erläut. durch die Ueberreste der Alterth.
u. d. Sitten u. Gebr. der jetzigen Wilden = 2 Bde Jena 74

Id. d. Entstehg der Civilis. u. der Urzust. der Menschengesch.
erläut. durch d. innere u. aeussere Leb. der Wilden Jena 75

=

p. 178 : D. Religionsbegr. der niederen Rassen stehen in enger
Verbindg mit dem Zust. in den der Mensch durch d. Schlaf
u. hauptsächl. durch den Traum versetzt wird: ... d. Wilde
pflegt den Tod für einen Art Schlummer zu halten wenn
der Leib eines Schlummernden ist anscheinend leblos, aus dieser
Thatsache zieht ein Wilder begreifl. Weise die Schlussfolgerung,
dass d. Seele den Körper verlassen habe. Das Auftreten
der Träume, die er für wirkl. Erlebnisse hält, u. denen
er eine Realty zuschreibt, die wir kaum begreifen können,
bestärken ihn in diesem Wahne. Während der Schlaf
scheint der Geist seine Wohnung zu verlassen u. da wird im
Traum andere Orte, ja sogar andere Welten aufsuchen,
u. gleichsam ein Doppelleben führen, so ist es erklärlich, dass

2/3 d. hr. Jan. Myśl. w Wiśn. =
zrbił rozchł. pien. Dnia 4-go 5-go nie mam
wesz w kuch. spacie = nie ~~mam~~ zerb. =
=
4/3 d. M. Nowicki. = przyjd. sprzątd.
ze szmia. filo. [illegible]
4/3 d. X. Prof. Morawski = Dziek.
mię wiłe. ich zaraz to sprzątd. odwiedz
Lwo =

3. Promiscuität

§. 278 = Lubbock = von d. Dogrib-Indian: Die Männ. kämpfen mit einand um d. Besitz d. Frauen, ganz wie d. Hirsche

Beweise § 279 = Sparman = bei d. Buschm. besteht d. Ehe bloss in d. Einwilligung beid. Thle u. Vollzieh. d. Ehe =

Keating = Chippewesen heb. kein Hochzeitscerem.

Hall darselb. von d. Eskimos

Bankroft von d. Aleuten – Breit v. d. Araouaks – Tennent v. d. Veddah (!)

Sogar dort wo man eine Cerem. vorfind. besteht sie gewöhn in Beginn d. gemeinsch. Leb. entweder. gezwung. od freiwill.

= Bei d. Navajos schliessen sich beid. Thle nebeneinander u. eine gemeinsch. eine Speci. Duld dies Fakt allein sind sie verehlicht: Spec. vergl diese Cerem. mit d. confarreatio bei d. Röm. u. führt dann weiter fort: diese Ansicht nach welch. d. wegen. Heirathscerem. einfach ein wirkl. Beginn d. zusammenwohn. war, resp. ein. frühe: Abrede man, wo d. gemeinsch. Leb. ohne irgendwelch. Cerem. begann.

Spl. beruft sich dann auf d. Leichtigkt. d. Ehescheid. bei ganz wild. Stämmen.

endlich auf ganz unmoral: Handlung,
u. ganz unmoral. Verhalten.

§ 282: d. elend. Veddah, der. sozial. Form. am wenigst. entwickelt sind, geh. Verbind. ein nicht. einmal. dauerhaft nach Bailey: d. Ehescheid. ist bei ihnen unbek. Ist hört ein. Veddah sag: d. Tod allein scheidet d. Mann von sein. Frau. Sp: In d. ganzen Hinsicht gibt es ein. ganz. Unterschied zwischen ihnen u. ihr. Nachb d. Singhalesen. welch. ihn in sozial. and. Beziehungen überlegen sind

d. Polyandr. findet sich nur bei d. Tscherkessen und auch auf Ceylon, Malabar, in Thib. – bei Völk d. verhältnissm. weit patriarch. sind andererseits findet sich d. Polygyn. sowohl bei Wild. als auch bei einzelnen Völk.

Michelet l'oiseau.

Witaj wędrowny z wielkiem wiatrem rena. Autopowiada, jak chowbe ziny zmuszała go do wy. przędzenia nic wiès; jak ten powiedział natury, wnęgolnie w okolicach Nantes. —

Różnież mieszkał we Włoszech.

Tel l'animal et tel l'homme. La robre rè de mes lézards, pour qui une mouche étoit un ample banquet, ne différoit en rien de celle de la povera gente de la côte. (XLVI.)

Féconde est toujours l'Italie. Elle le fut pour moi par son dénûment et sa pauvreté. L'âpreté du chauve Apennin, cette famélique côte Ligurienne, éveillèrent par le contraste, la pensée de la nature plus que n'avait fait la richesse luxuriante de notre France occidentale. Les animaux me mangèrent; j'en sentis l'absence. Au silencieux feuillage des sombres jardins d'orangers, je demandais l'oiseau des bois. Je sentis pour la première fois que la vie humaine devient sérieuse, dès que l'homme n'a plus entouré de la grande variété des êtres innocents, dont le mouvement, les voix et les jeux sont comme le sourire de la création

(XLVII)

Najmniej uwierzyłoby jest powtórzyć ptaszkę.
Il mourrait s'il n'était aimé.
Aimé ? Toute mère aime, de l'Océan jusqu'aux étoiles. Mais je veux dire soigné, entouré d'amour infini, enveloppé de la chaleur, du magnétisme maternel. (4)

Ne parlez pas d'instinct aveugle. On verra par des faits combien cet instinct se modifie selon les circonstances, en d'autres termes, combien cette raison commencée diffère peu en nature de la haute raison humaine. (6)

O ptaku niedzwiedziu na jajach.
Charmant spectacle, mais plus sublime encore. Soyons modeste ici. Chez nous la mère aime ce qui remue dans son sein, ce qu'elle touche tient, enveloppe d'une possession certaine; elle aime la réalité sûre, agitée et mouvante qui répond à ses mouvements. Mais celle-ci aime l'avenir et l'inconnu; son coeur bat solitaire et rien ne lui répond encore. Elle n'en aime pas moins, et se devoue et souffre elle souffrirait jusqu'à la mort par vous vers et sa foi. (7)

Natura matka narzyca la mère universelle (14)
zob. zakrè : zupełnie ex mamelles de la nature (15)

Emile Jacques Gérés, zoologie ou philosophie de l'intelligence humaine. 2 vol. Paris 1862. Durand.

I. 93. Les points ou éléments d'une notion sont de simples sensations inexplicables, dans leur état d'isolement, et ne représentent aucun objet mais en signifiant les qualités sous des formes déterminées, quand elles sont soudées par le souvenir.

La notion peut préexister et doit même préexister au concept, mais nullement la notion au concept, car elle lui doit son existence.

I. 97 : trois associations du concept : la liaison mémonique, la notion typique et le sentiment. Les caractères de ces deux dernières espèces d'associations sont inconnus à tous.

I. 103. Le concept n'est que le lien des éléments de la notion. — Il n'y a pas d'abstraction dans la notion, qui est formée par des sensations. —

Toutefois le concept n'est que le lien des éléments de la notion.

I. 106. Les deux principaux concepts sont ceux de l'espace et celui du temps. Il sont tous deux le sujet de l'intelligence. —

Les notions et concepts entrepris sous les rapports qui les associent à nature peuvent nécessiter de nombreuses [illegible] d'un petit nombre de variétés.

Dans cet examen que nous allons faire de variétés, nous devrons nécessairement employer le terme de concept ... métaphysique, pour signifier les généralisations, les notions théoriques. Je crois pouvoir garder, sans le dangereux, le mot, le terme de concept, tandis pour l'objet nouveau, pour que les connaissances étendent conformes à son acception.

I. 108. Il ne faut pas se laisser imposer par les apparences : aucune des conceptions de l'intelligence n'est innée chez la personne.

I.107. Je n'hésite pas à croire que la notion de l'espace ne soit la première à se produire. Nous, dès la naissance, à l'exercice de la mobilité dans un milieu bien peuplé d'objets étendus, reproduisant constamment partout les formes de l'étendue, nous devons immédiatement ressentir, par la pratique de l'étendue, les matériaux naturels que les sensations de mobilité nous présentent pour la construction de l'espace. -

I.109. L'effet électrique avertit tout d'abord la conscience de l'existence de l'extériorité sans la lui préciser. Le caractère d'extériorité se prononcera ressenti et de mieux en mieux établi.

I.148 opp. institution des quasi-sujets et des quasi-objets.

I.147. Sans étendue au dehors du sujet il n'y aurait pas d'espace au dedans, dans sa conscience.

Il n'y en aurait pas non plus : il n'existerait pas capable de noter les déploiements de mobilité auxquels donne lieu sa pratique forcée avec l'étendue, et d'en conceptualiser les sensations de manière à pouvoir les reproduire à volonté.

Il n'y en aurait pas encore, si sa conscience n'était pas accessible à l'effet électrique des organes de la sensibilité, et si pouvoir de la raison ne conçut la conscience, ne se transformant plus en imagination, ne pouvait représenter au sujet le résultat de ses relations avec son extérieur. — —

Sans étendue au dehors du sujet dans les manifestations des qualités matérielles, et dans sa représentation, au dedans, des effets de ces manifestations d'extériorité, il n'y aurait pas la conception de l'espace en la conscience subjective.

Cp. le reste de cette page. -

I.159. Il ne vient attribuer à l'espace d'autre réalité que celle qui lui est conférée sur la qualité, par la propriété qu'il possède effectivement de représenter à la conscience, en fonctions du sens de la mobilité, les formes de l'étendue.

Et nous venons en accordant que l'étendue n'est elle-même qu'un mode d'action général des êtres les uns sur les autres, par contiguïté. La matière vulgaire de la matière est tout aussi irrationnelle que celle de l'espace considéré comme le lieu de l'univers.

En sorte que la source de la réalité est dans l'acte. Pour connaître l'acte, il faut déterminer la nature de l'autre.

I.160. L'espace doit nécessairement résulter de la corrélation des sensations de la mobilité déployée par le sujet dans ses relations avec l'étendue.

Puisque nous n'avions pas encore pu définir l'étendue, en la prenant pour ce qu'elle paraît être aux yeux de l'humanité, un rapport commun aux

Shakespeare's Stellung zur Katholischen Religion von Dr. F. M. Rauch
Mainz 1884. Kirchheim.

Francuz Rio pierwszy dowodzi że Sz. był katolikiem nie wydaje gwałt Bernays w 1m tomie swego Lekcyi (Shakespeare-Jahrb. b.) Rio wspiera zarówno swej dziś przeciw. twierdzeniu Hamle. przeciw wydr. Brandesa, lecz z dowodów polemiczny przeciw Kinio i angielskim, a w obron. katolicyzmu: Latwo było Bernays wykazać, że poeta dotknął zamiast mieć mieć nie mógł, bo był protestantem: Lecz dowodzi się rozbrojenie kiedy nie przyjęcia Dr. Raich na całą ją podstawę. Jemu się zdaje, że łatwo było Bernays: — ale że stąd nie wynika że przeciwnie bardzo prawdopodobnym przeciwnie —

1e <u>pyta</u>: czy za dokna kiedy: Autor powiąz. rozdz. I (p. 1 – 31) stąg: – Kontkl. życiu kaznia niewinnego. aby za nich czyneć zad pewny i stanow. że potrb zgody stanu niektó. z ręki katol: który to zgrzeszy śmiertelnie w stąp: z p. Thurstonu str. 82. O czyś pwd. mówi to nie. o jego gniewie: religię nie przez przy zapewnia państw. angielsk. <u>Danies</u> że „umarł pogardą". Danies nie powia pewn. stąd ma tę myśl: a więc. wolał: okrótu 1690 d. j gniewu że let po śmierci. pwdy. że niewdzięczne ogni. Śmierć: wzięli ślub po katol. (za Królu. Marzyli) że za Ślubie: nie chcą do wojny: angielsk. i byli za to kiedy. że rozkazu ojcu jego jemu za Ślub wdzięczni nie gorzy. katolu nie dowodz: że pwd. być katol: że let za stąp. zdaje: nie wolno go zabić: pwdzi: od tego, że był schwytany był w Kościele. angielsk. i że ślub wzięty po angielsk. z Ślubie: gdzie wszyscy katol. byli, mianowicie to, bo Drugi zdanie czyniła. były wyłączone. w zdaniu: angielsk. powtórzy.

2ª Część ○ Dram: str. 35 –

wypad. się na 6 rozd:

1, – str. Duchow

przebyci napisał mnich i mnichi (str. 37-62)

gdy mpólnes: piesni: angielsk: wiara: oblegi na

zyie zakon a Konstyta. angielsk. praktyk. zakon

warywe angesi i bakonno. Lecz: zgromadz na no

zan. mnich. zyrzyc: D. Wenzyn w Romeo

Julja – wydrukowała IV. 2 –

Śmierć Konrada – tragic. Artura Gdzowskie

Ukaz 30 lat dziecięcy: pełne wzruszenia: prawa

mnich. zabobon. zgubny wpływ na życie wydr. 2

nie wydrukowała Wenzyn –

O. Franciszek Viel Lärm um Nichts = wydr. dosłow

nie chcieli – pisze O Henry: bryzmy: w życie klęsk

nie.

Die beid Veronesen: – Was ihr wollt – wie es euch g

fällt –

Maass für Maass – pisała: Kr: ca. Tem. i Piotr

Zakonnice

Izabella – Maass: w Lacu grana 26 grud. 66

Hend. Król Jakub I wydał pamiętn. Statut –

Szabe: jest imiona - obcy - dniem: poświęcony
Bogu -

angielsk. Vicky - to ktoś napisano zapisz - wanst
dużo bardzo Knyt Sandenstedt, Kohler,
Ulrici - mocni. znod. Szab. za pracach. i
nie mogą z nim sympatyzd. -
pracowyne w komed. d. Szmuy:
Renet: Nam Vicyssig ze Lrebsy. much
i gostelni bratku. sy. slow ucz nauk z gw.
dob. w czas ... Vicky Kabol pabow gw.
w Anglii
Autor: że ~~roto to~~ same iber wyjątk. jest
Na ach sposób niekiedy z miłby. sposób
W współczes. brzyd. u G. Webster i. bratys
Hatte a dab Viktoryz Amerikanerin
mniej lub za nie pracuje robi
wzięcie. wolę obyde. zamy pracy zdrady
nieszczęśl. niemczyli. Kabolicy.
Tak samo Marlowe w Zydzie z Malty
renet. p. 63 -

przeciw: przeciw. nieszkodzące.
Sir Hugh Evans w komed. Windsor.
Sir Nathanael w Lebrs Lei u. dust

Olivianus Mav Text (wie es euch gefällt
Eben sopas - W Kerz (der Widerspänstigen
Zähmung)
Acuth p. 69.
Tal protest Stimmen - 70-71
indect. Schweizer p 72. 78.
Kwich " Shakspere u. d. Protestantismus
Semi protest zgadz. się: ze polemika
Schaeg. przeciw reformie: o ile ii był wyraz
w wyobr. obrazach ze wszystkim gleb: wszyst.
protestan.
polemika przeciw pewnym zwrotom.
na to wszystko się zgadza
Sir John Falstaff - John Oldcastle Lord
Cobham - stracon 1417 - jako główna Lollardów
p. 87 - nie wstrzyga p. 89

Rozpra. prof. Riesle: Des menschl. Ich –
Eine psychol. Studie.
– Jahresber. der k. k. zweiten Obergym. in Lemb
für d. Schuljahr 92. Lemb. 92 – pp. 72
z 1 tbl. 30 przyp. do wzpr. – male 8vo

Jasno napis. i poprawn. jezyk. – Aut. stew. sob.
sie pyt. Jest d. menschl. Ich ein Ursprüngl.
od. ein Zeitlich-Werdendes? – Endg: jakie
są wewn. głów. typy wyrab. się – Welches sind
die Hauptbedingg. der Werdens?

W 1e pyt. roz. ogólnie: po odrzuc. niemożl.
hipotezy: Jest ogólnie: Ich-heit ist
Subjekts nie objekts pomimo że tak przeważ:
das Subj. ist ein Vorstellendes im Gegens. zum
Vorgestellten, ~~nicht das Subj~~ das Obj. ist Vor-
gestellt. im Gegens. zum Vorstellenden wiele
zwł. treści ihres Gegensatzes, wie die Erfah-
rung zeigt, nie die gewein.? – po. S.
ost. przytacz. że w tem stanie. Ich-heit, ale
zostaw. ją na przyj. Chce wyśtum. pierwiej znacz
słów że subj. i obj. są polarne. w. ja =
Ich-heit – do fakt. rozwit: niby na podst.
dowodów: (dwóch band. ich. na podst. – bo już

na str. c: „Es ist d. Gesamtheit der in ihrem
Interesse der Aussenwelt gegenüber eine
einzige Individualität bildenden Vorstellungen
eines Individuums unter denen auch die in
den Gegensatz zwischen diesen u. gewissen Vor-
stellungen mit d. Aussenwelt eintreten." (p. 6)

„Vergleichung wie ton spez. [illegible] ähnlich, wie spe-
zielle. z. [illegible] Bürgerl. i. vorhanden. spezi-
mine." (p. 8) Absatz na 2te zeile: ist der
mensch. Id. ein Ursprung d. ein reiches Bild
der? – Antin. to Absatz. Einleitung – wenn
na vorig. spez: Ind. ja man nicht. genau
vom Absatz. Gesamtheit – Gemüth von Selbst-
bilden – als auch insofern zu dem Gesamtheit
die Vorstellen hinzubringt, welcher nie als
ein so reiner umfassender, unseren Inhalt
der Aussenwelt gegenüber erfasst und zum Ich
erst eigentl. stempelt (p. 8)

Verstehen. ist prot. und wissenschaft. Begriff
to Verstehen. psyc. Methode. d. Verst. Einzelne.
ja wesentlich. wesentlich Bürgerl. Sinn. ja

Il Dottore Schl: mio collega ha publicato il resoconto delle sue scoverte in Micene e Tirynto. – Mykena.
Schliemann Dr. Heinr. Mykenae. Bericht über meine forschungen u. entdeckungen in Mykenae u. Tiryns. Mit einer vorrede von Gladstone. Nebst zahlreichen abb. Plänen und Farbentafeln. 4 XVI. 447 z. – 8°
Leipzig F. A. Brockhaus

Bisogna separare il riferito dal narratore. il primo non ha né merito circospetto né tranquillità obiettiva né uno stile sicuro e scientifico – ma il narratore merita più grande attenzione. Micene non dunque le sue scoverte di Hissarlik (antica Troja) – è un fatto indubitato, che nell'antico centro di cultura predorica nel Peloponneso è trovato una folla di oggetti, che da più di 22 secoli cioè dalla distruzione di Micene stavano sepolti sotto terra. Nessuno dei nostri viaggiatori, che dai tempi di Pausania fin a nostri giorni visitarono le venerande rovine non si dubitò mai della loro esistenza. Bisogna rendere giustizia a Schliem! che con grande energia, perseveranza e liberalità ha messo tutte queste ricchezze artistici. che hanno una importanza capitale

Anche l'edizione merita molte le lodi.
Il libro è dedicato a Giorgio I, re di Grecia
La prefazione è di 4 pagine - 44 pagine.
Nel 1° cap: (1-25) parla delle navi nella cita-
della (acropolis) di Tirynthus - furono trovate
due navi figure di terracotta - di che Schl:
crede essere navi che non so perché, essendo
la nave più parte poco somigliante ad una gre-
ca - ma lui credendo rappresentato il
culto della Junone, Hermes - che lui
e Gladstone credono essere importato
dall'Egitto, anche essere figure di
donne con [illegible] precedute di testa
grande, perché i nomi fossero ravvisati
facilmente - La nave [illegible] che tutte queste
figure sono ridotte, rappresentano il culto
di [illegible] a Samos, ma come poi va
non è capace una [illegible] che le illustrazioni
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

attenzione — Schliemann —

Micene

Con la [illegible] 76, vicino a Micene e della penisola di Pelopo – furono trovati 5 sepolcri nella cittadella, pieni di gemelli e ricchezze – questo e per ciò che Schl. ed anche Grad: credono questi sepolcri essere di Agam: Kassandra, Eurymedonte (l'auriga [illegible]) e due figli gemelli di Kassandra ed Elettra Questi sepolcri sono in una prossimità circondata di resti che [illegible] circondavano l'agora – Lasciando a parte tutta la storia Schliemann questi – domandiamo se questi sepolcri sono i veri che la tradizione credeva essere di Agam: –

Pausania [illegible] viene dalla città di Kleonai – passa per la strada, che da Corinto conduce ad Argos e ne dà la descrizione le rovine di Micene – parla prima del pentolo – cioè il muro che circondava l'acropoli ed dalla porta leonina – entra nell'acropoli – poi dalla fontana o fonte Perseia, che non viene dopo [illegible] vide già circondato un recinto di Atreo ed i suoi figli che senza dubbio stanno fuori dell'acropoli – e poi dai sepolcri di Atreo, Agamennone ed i suoi [illegible] pare che non sia entrato nell'acropoli e lo stesso Schlie. Dice p. 114: che era impossibile

che Pani abbia veduto questi sepolcri essendo essi coperti da uno strato di detriti che aveva 10-12 piedi - a me pare invece impossibile questi sepolcri di cui ci parla, stavano nella stessa maniera ed le parole ἀνωτέρω ἐν τοῖς πρόσθεν ed ἔνθος si riferiscono alla stessa maniera - Dice dicen: che questa maniera non era visibile - ma questo non è vero -

Spiegazione -

Grandi sepolcri scavati in Micene - fatte da John Penny in Grande -

II. Osservazioni sopra la costruzione, che esiste fra i sepolcri di Spata nella Tholos orientale ed i oggetti trovati in Micene, Schliem. 136: nessuna vestigia di questa maniera - ma non è vero -

III. Un uovo di struzzo

IV. La distruzione di Micene - Lib. XI. 65 -

Risultato: I sepolcri sono tutti anteriori all' immigrazione dorica quando la provincia di Argos era abitata da Pelasgi e Achei le grande ricchezze trovate nei sepolcri ed il loro posto nella serie dell' oggetti dimostrano, che appartengono alla fase più recente di origine achea o pelasga.

Ogni combinazione cronologica, per desiderare se i
sepolcri sono più antichi della costa tonnica
o viceversa, è [illegible] almeno in quanto bisogna
contentarsi del risultato generale,
che attesta gli documenti di grandissima
importanza che [illegible] antica
[illegible] - precedente - e che ha
[illegible] - presso
[illegible] - nella [illegible] dato [illegible] Lucu
[illegible] una vasa nera [illegible] iscrizione
[illegible] - traduce felicemente: dicendo
o provenga dall'Eroo - bisogna tradurre:
appartenga all'Eroo - questo Eroo era
Orco, che aveva un culto antichissimo
a Mitilene - secondo [illegible]

Parole di Pausan. l. 4. Zob. mapka C'è una piccola
città nella provincia d'Argos - p. 1.
Essa non viene detta città ma semplicemente
v. 15. Ἐκ δὲ τούτου ἐς Ἄργος ἐστὶν ὁδὸς ἐπὶ θάλασσαν
καὶ πόλις ἐστὶν οὐ μεγάλη
Contra Argos ad Cleona urbs est non magna
Da Cleone a Micene vi sono 60 stadi
v. 2. Ἐκ Κλεωνῶν δὲ ἐστὶν ἐς Ἄργος ἐπὶ δύο
μὲν ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ἐστὶν ὄρος καὶ ἐστὶν ἐπ' αὐτοῦ
ἡ ὁδὸς ἐπὶ τοῦ καλουμένου Τρητοῦ στενὴ μὲν
καὶ μιᾷ μόνῃ ἁρματηλάτῳ ὁδῷ, ὀφὴ πάσα δὲ ἐστὶν
ἐπ' αὐτῆς ἐπιτηδειοτέρα.
Ex Cleonis ad Argos via una
una pro vinis expeditis et carris, altera
supra Tretum quae dicitur, asperior est, sed
ornatior, antiquis monumentis plena: haec
est usitatior.
Pausan: continua a non occuparsi per niente
di Micene, neanche a dirne il nome e
nei contorni:
Ἐπὶ τοῦτον δὲ ἐπὶ τὸν Τρητὸν καὶ ἄνωθεν ἡ
ὁδὸς ἐς Ἄργος ἐστὶν ἐπὶ Μυκηνῶν ἐρείπια καὶ
Περσείας
Ad hunc Tretum et idem versus
Argos ambitus non magnam quidem
habet planitiem - sed quae est, Iuno
dicitur, lacus et fons, quae dicuntur (46)
ab Io. et ipsi antiquiores:

Schliemann

Ἰσμηνὸν δὲ ὄνομα ἦν καὶ ἄλλα τοῦ ποταμοῦ καὶ ἡ πόλις. λουτρὰ δὲ χρυσοῦ ἐν αὐτῇ. ἐνταῦθα πλ. 65'
δὲ καὶ ἱερὰ ἄγια εἶναι λέγουσιν, οἱ Περσέως τὸ Schl. Dörpfeld 1886
τεῖχος ἐποίησαν ἐν Τίρυνθι.

Ostenduntur tamen et aliae circumvallationis partes et porta. Leones autem stant supra eam. Cyclopum opus et hoc esse dicunt, qui Proeti munimenta fecerunt Tirynthi.

Μυκηνῶν δὲ ἐστὶ μὲν ἡ ἀκρόπολις, κεῖται δὲ ἡ πόλις καταντικρὺ Περσείας καὶ Ἀργείων καὶ τῶν παίδων τῶν ὑστέρων ἐκπεσόντων, ἐνθα οἱ βασιλεῖς ἔθαπτον τῶν ἀρχομένων ἔθαπτον. ἔστι δὲ καὶ τῶν Ἀτρέως καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ ἐνταῦθα σήματα, ὅσους ἐν Τροίᾳ ἀπέκτεινεν Αἴγισθος. τοῦ μὲν δὴ κατόδου τῆς Μενελάου ἀμφισβητοῦσι Λακεδαιμόνιοι καὶ περὶ Ἀμύκλας οἰκοῦντες· εἶσιν δὲ ἔστιν Ἀγαμέμνονος. τὸν δὲ Εὐρυμέδοντος τοῦ ἡνιόχου, νικῶντα Τρῶας τὸν κατὰ Ἴλιον τὸ πεδίον καὶ Πηλοποννησίους, οὐκέτι ἐξ ἰσχύος δυνάμεως κατόδου φασὶ γενέσθαι, νηπίους δὲ εἶναι ὄντας ὑπὸ τῆς τροφοῦ τοὺς μονσυνοῦν Αἴγισθος [καὶ Ἠλέκτρας]. Πυλάδην γὰρ συνοικήσειν. Θρέψουσα δὲ τοὺς παῖδας ἡ τροφὸς ἐπὶ πολὺ καὶ Αἴγισθος ὀλίγου ἀπὸ τοῦ τείχους, ἔνθα δὲ ἀπῳκοδόμησαν, ἔνθα Ἀγαμέμνονος ἦν ἡ οἰκία καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ φονευθέντες.

Mycenarum autem iter [illegible] pons est qui
vocatur Perseus (Περσεία πύλη) et Atrei
atque filiorum sub terra aedificia, ubi thesauri
ipsi divitiarum erant. Tumulus autem
est Atrei, unus et eorum quos cum Agamem-
none Ilio revertentes inter epulas occidit
Aegisthus. De Cassandra vero memoriae
(μνήματος) Lacedaemonii qui
Amyclis habitant, [illegible] et
Agamemnonis, [illegible]
[illegible] et Pelopis, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Agamemnonis autem sepulcra ut et Aegi-
thus [illegible] non sunt
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

città - Schliem: contraddice a tutti, cercando sopra le parole: Clytemnestra regnella est pro marito - diceva che Omero non poteva parlare d'un altro marito che quello che vedeva - e vedeva solo il muro della cittadella - Ma si oppongono 2 difficoltà:
1° anche oggi ci è una città la quale è vero d'inverno, che circonderà la bassa città - bisogna che Pausania ne vedesse qualche cosa in più, cioè dire, che Clytemnestra si regnella entro della città -
2° Bd di sopra parlando della città, usa la parola πεφιβόητος - e qui usa εὐρύχορος - benche l'uno e l'altro significhi; pure ci permette l'osservazione che εὐρύχορος anche può dire città ben abitata: forte così trovato parlando di Sesto, che forse la città più forte di quella regione ἐν τῷ ἐντὸς Ἑλλησπόντου, ὡς δοῦπος ἰδρυτὰ τοῦ τείχους ἐστὶ τοῦτο - e città di Mycenæ 4.12: ἐπιφανεστάτη πόλις - Xenof. Cyr: 4.6.2. τεῖχος ἰσχυρόν -
Poi si contrasta l'enumerazione de' sepolcri:
1° Atreo
2° parecchi de' compagni d'Agam:
3° poi incerto sepolcro, perche i Lacedemonii credevano che Cassandra fosse regnella a Amiclæ
4° Agam: 5° Eurymed: 6° Teledamus e Pelops 7° Electra

1/ Mill

Rozd. I. : Zasada: wedle której ...

o biedzie

... rozdz. II. ...

... Stąd p. Twierdz. ...

Wś. 1, 2: Więzy [illegible].

a) [illegible]

b) [illegible]

c) [illegible]

Rzesz: I. Stan Kwestyi: Dwie opinie. Nb powinien:

a) Konserwatyści: [illegible]

b) postępo=[illegible] – [illegible] Nb.

c) pośred: Hertz. Duchy:

d) [illegible] opinie wyklucz: Nab. i d.

II. Rozbiór teor. Nb. i a

III Rozbiór teor. pośredn.

d. Buch R. trifft unwillkürl. ein ander. berühmter ei's Gedicht. zurück. Fich. Bestimg. d. Mensch. ist ebens. ein z Thl. gesund. Zweiff.-Wesen Glaub. Ab.-Fich. endigt mit d. Glaub. R. mit d. Traum. Der erst. erhebt uns mit ein. männl. Thl. der 2e entwerft d. Leser mit d. Mattigkeit ein. mystes. Nichts.

d. Endziel d. Univers. u. d. menschl. Leb. soll d. Wissensch. sein Ab. schon K. ist bewies. dss d. Kennt. ein. Sach. welch. selbst kein Werth ist ebens. werthlos sei. Wenn d. Welt an. für sich kein Zweck ist u. kein Werth, so wird d. Betracht. d. Welt ebens. kein Werth hab. D. Univ. muss schon an. für sich schön u. gut sein, um z. verdien. gekannt zu werd. d. Endziel ist d. Moralit; d. Verwirklich. d. Recht. u. d. Gerechtigkt.

(Paul. Janet, la philos. fran. cont. p. 280.)

Edm. Scherer – Etudes – VIII. 130

Man ist nie recht. dies. rätselh. Nat. ganz erfasst zu hab; d. Grund bei ihm ist eigentl. bloss eine Form u. seine Form ist sein höchst. Inh. Er ist hervorrag. Künst. – Philos. Gelehrsam. Gesch. ist allen bei ihm etw. Nebensach. allen dies bed. d. Baust. sein. Gedank. d. Werkzeug sein. Kunst u. s.w. Er ist ein Meist. d. Syra.

Erinnerst du dich, auf dem Busen Gott. wo du jetzt ruhst
dieser lang. Tage von Gherid, wo ich allein mit dir. diese
Blätt.
Leute schreib, eingegeb. von den Ort. die mir unsern. benutzt
hatten .... Wirst du manchm. für mein Buch d. einsam.
Urth. der fromm. Menschfurchtlosigkeit. so wirst du doch überz.
Wärt.
dass d. wahrh. religiös Gemüth. endlich an ihrer Zofall find.
wird. ..... Du schlafst jetzt im Lande von Adonis, nahe
verbot gewerbt.
vor d. weit. Sand. Byblus u. den salzig. Wassern Fruchtbl.
wo die Frauen d. alt. Astarte. einst. um ihre männ.
mit dem sie sich zu vereinig. Offenbare
Liebesakt. mit, gut. Geist, mit
den du lebtest, diese Wahrh. d. über. d. Tod herrsch.
die nicht ins zu fürcht. u ins fast lieb. lassen —

L. III. La morale criticiste. (79)

We Fran. ruch Kantowski (néo-Kantien) Woj
dwie opnie: metafizy i religii na moralu.
Jeden ruch uważa: ortodoks. się: w Niemcach:
Anglii (Hamilton.) - w Francyi: nowe. w przyst.
qui est par certains côtés
un Kantisme sans critique préalable de l'
intelligence (78)
a przeciw: że mimo swoich protestacyi że
neutralité ils ont contribué à l'établissement
du naturalisme i sami pozostali nawet na
naturalizmie exclusivement materialistic. (78)

W zwód Kanta: nieliczo. jaki Renouvier
dodał do fenomenizmu Hume'go

Sąd anto: o Kancie -

jest prawdziwa: że nikt nie myślił wcale: że zasad
Kanta i że myśl zwolen. Vica. przyda dalej
i wypływa z jego syst.

Ch. I. Méthode générale du criticisme
permanent de la morale - 79

Neokantizm fran: Renouviera nie jest
homogeniczny z polskim Kant.
U Kan. widzi. zasadn. się fenom. (świat.
zewnętrzny i moralny w numen., obszar wolny.)
Idea wolna. nacz. jako przesada metafiz. i
przeciw. Kant. z transcend. kraci. rzeczy
sobie do nich. czy. na grunt rzeczy: immanent
ny.
Kan: zwolnio. wiele: antyno: między: determin.
wol. zamiast do świata fenom. - przeciw. ich. i te

zyw. że odwiec. legalité i loi - pierw: podpa. pod
determin. drugie pod wol. wol. Wiązek. Renou.
bruy człą wszu teoret - Kant. a zachow. i do
jasne wytłuszcza - w porząd. moral. A do wolk.
gom - wol wolk: to pewno: wolk: jest wiek.
:Na wiew. opier. się wiąz. moral. Veliq.
Ma byt. veliq. wyczyn. zaw. wyabst. zyrk.
z moral. wewnq.

Inni Kant. fran: dobro. do Katol: a Renou.
do protest. Liberal. i Brunetiq Fran. wewn.
na protest. i Denwkr. (80)

V. jako Science de la morale 2 vol.

Kant: 1° Różni. między. rozum teor. i prakt.
jest rzecz. Rozum prakt. może być. bez
rozum teoret. zarów. do potrzeb praktyk:

Kant i wrnie. twier. że praktyk. moral.
zewnęt. więzi. od praktyk. inn. ale nie dowie.
Kant wyjaw: idea głównaz: a pod kryt: wyjaśnia.
wiecie nie. ideo

Kant: Kier. wyjaw. moral. jest wprowa. w życ:
jak. hypot. metafiz. ale do hypot. brak.
zaw. jak: idea pierwsk. a stąd metaf. i nau.
brak zew. góro. nad moralu. która jest byt.
jej obyczaj. prakt. i wrele.

U Kan: do ciągu. nie. jakiej mamy: to
pewno. należą. do fabuły: teor: a filoz. prakt.
była wcześniej. numen. Ale w Krytyce: fran:
wq. z numen. zniknęła. różni: się.
jest - a drug.

1° V Dyonizyk. rozu. teoret: pod prakt. jest
wierzyć. i wiemy: jest to wyższe. porząd.
wchod. - 82.

3° potęga. wzg. praktl. i teor. pozor wzor- jest uczęsł.
Wiew: w wola. wolę na tyś podsta: jedn. i dług.
Wpad. jedn. w nowy dział: gosp. o Kant- dział.
Du contingent et du nécessaire 85-
Aut. źle definiu: la croyance une science
obscure, incomplète; mêlée de passion et d'
habitude - passion coupable 85-86.
Dla aut: l'ignorance, la passion, le hasard
et la nécessité jest to samo co wia: i libre
arbitre - 86
Renet: le principe de la morale sera
établi sans critique suffisante, comme un
article de foi.

Ch. II. Premiers fondements de la morale
critique: la raison, la liberté apparente
le désir ou finalité relative - p. 88-
Podsta: moral- wedł. Ren. podroj: l'homme
est doué de raison et se croit libre 88
Aut: dnie te nem. wtaciw. jedna z pow. w.
wola: nie jest nim. od wiedz: rozumu. Sito:
rozum. mowe poznow. kilka zjawisk. dyrat. Sok.
jak rozbiorin. bitie. nam. a nie potrzeb. sub
przyjaz. wolno. aby wiedz wol. wybor zar co
dobrze pewt. wynikać precyzyjnie de l'intelligence
mieć et du jeu de ses lois 89
wybor nie zgadz. się z fatalizm. wolnoś.
ale determin: przyjaźnią. się Kard. z kult. ma
przyjaź, a w kult. dyskusja wiedz. się nowe idee,
przyjaźń. czyny - 89
dnie te oba elemen. z. rozsądz. się do jedn. do
rozw. avec la diversité des ses idées et l'efficacité
naturelle de l'idée dominante sur la conduite en

Historya filoz.
De la Mettrie.

O materyalizmie a ateizmie de la Mettrie pisze Lessing z Berlina pod d. 2 listop. 1750, że jest bluźnierstwem nadwornym Króla Dzieło jego l'homme machine wprowadziło wielkie wrzenie. Edelmann z nim porównany jest świętym, a Psalom pismo jego, nazywając je Antisenèque ou le souverain bien. obite tylko w 12 egzem: O jego obrzydliwości stąd mnoże możesz, że sam Król wydał 10 egzem. w ogóle.

jest rzeczą złożoną. musi być przyjęte ein Vorstellendes
które złożenia nieje. ein vielfaches Vorgestelltes.
(p. 10) Nie znalazł tego jedno w materyał. jakiejś podkład: a mają: kaj: wyobrażenie (Vorstellig) za siłę,
która usiłuje trwać wśród ciągłej. modyfikacyi. wszelkich.
stanów przychodzących. czy nie – dobrze. że wszystko
to wyobraźnia. (odmiennych. jednostek) mamy się zejść
w jedn. punkt. (in einen Vorstellenden) (v.
Ale wątpię. czy to jedno Vorstellende jest z
tego samego. że wszystko wyobraźnia. i zewnętrzna
na powierzchni. wyobraźnia. (tu die Gesammtheit
der ein. Ich bildend. Vorstellens)

Dalej mówi. że z punktu widzenia materyalnego.
nie mogą wytłumaczyć jedności w rozmaitości wyobraźni. skoro
całe materyą w różnych odmianach się w samej
widzi. podróży. można. Albo na przykład wyobraźnia
jest jedna i ta sama rzecz wyobraźnia (d. Vorstellende)
nie podlegają żadnej zmianie materyał: (dem
Stoffwechsel entzogen) albo też innego. niż wyobraźnia
tej samej. jako. rożnej. w różnych. ciągłych. wrażeniach
działania. na ciało. i tak po kolei. jedna za drugą
za stanu pierwszej. drugi. nieuniknione przejście
do drugiej, z drugiej do trzeciej i t. d. sprzeczności. (Oder
es muss eine Vielheit von Vorstellenden gleicher Qualität

in einer ununterbrochenen, continuerlichen Wechselwirkg zu sich einer nach dem andern verbreiten, dass die Zustände der ersten möglichst ungeschwächt in das zweite, der zweiten in das dritte u. s. w. unbewusst übergehen – p. 12 –

Chorin. enth. pierw mojsz. wydej się przeciwko, podobnej. (Liebig, Fechner etc.) drugie wydej. mu się sprzeciwiającej. do przyczyn zmian. materii. (Stoffwechsel) z wyniku. metaph. (p. 12) – jednak. summuje. to z przyczyn. przyst. bardz. niewiele (13) – trudno zrozum. jak istot. wyobrażej. (d. Vorstellende) niewiadomo. odróżnionej. czyli treść innych drugiej i td. bez-ci ent. przypomnij. się do Welt der vorstellend. Seelen jedyn. z innem. zegad. przynt. (13) wyjść. z d. w. w klór. obyt. tych. Herbart. i zgubą. (13)

Lotzemej. zwrot. do alternatyw. niezgodności. prachwd. ent. wenn. w klór. moj. przyt. bardz. ja – pierw. l° dass sein Vorstellen in einem Vorstellend. Seele geneint, jeweilig auftrete u. ein zeitlich zusammenwirke (13) To. wenn. głow. dass. wenn. dass dieser jeweilig eine Vorstellende zu Vorstellungen gelange (14) podej. anhor. jane jednemice: Te wenn. wyższa. potrzeby (15–22) nieregularne zwrot. tu inaczej ac wyrabia. się 2 innych

dzieciństwa - w którym pięć epok rozróżnia, konieczność przeświadcza, że czas jest jedna i ta sama miara, w której mieści się wszystko wyobrażone razem z wyobrażeniem o tych wyobrażeniach. Nagły to czas empiryczny wyobrażony oraz empiryczny wyobrażony jest ta sama miara, która w rzeczy gdy się nabiera przekonania, że ciągłość czasu nie jest wytrwałą, nadzwyczaj wyobraźnia (czy jakaś nadzmysłowa natura) daje temu przypuścić, że nie tylko pewna wyobraźnia (czy zmysłowa zasada) w pewnej razem z wyobraźnią o niej. 29.

Nakoniec czas sam czas jako miara jest nam, gdy się nie tylko czas z jego dziełami i pewna ciągłość dorosłego wyobrażenia daje, czy pomiędzy wyobraźnią razem z wyobraźnią o tej pomiędzy odpowiedzi tego jest i to zamiast dziwnej nadzmysłowej obu. Zu
wem man von all den abstehenden nur
die Gesamtheit der Vorstellungen nebst der Vorst. von dieser Gesamtheit u. der identisch. übersinnl. Träger beider dazu zusammenfasst

La philosophie ne s'apprend pas ; la philosophie est la réunion des sciences acquises au génie qui les applique ; la philosophie c'est le nuage éclatant sur lequel le Christ a posé le pied pour remonter au ciel.

A. Dumas père

Le Comte de Monte Cristo

I. p 235 [illegible]

Migne Tom. II. p. 647.

S. Bernardo de philosophia

[illegible] de diversis
sermo 45 ed. Migne (vol. 99) : Exsultavernut gigantes philosophi non ad currendam viam
[illegible] sed ad ruinam. Vana gloriâ evanescentes in cogitationibus suis, non in humilitate aut in
virtutibus [illegible] ... ia aut scientiâ nescierunt, neq meminerunt semitas
& audire in [illegible] neq erga & in Theriâ. Male dicti qui dixerunt Do Jesu : Recede
nobis, scientia viaq tuas nolumus

De ejs etenc origine a Petro exposita auctor 4 evang. De h. igitur
sicuti ē

dong mea Domg orationis vocabitur. Aliqñ L: dong mea
doing orationis ē - Lui. II. 29: sunt nupte ē in lege Dom.
quia omne masculinū vulvā aperiens sancta Dom. vocabitur.
Hinc accedunt quæ frequenter legūng in Scr. de nominib
imponendis quæ nunqm̄ imponebant Is. 62,12 tu autē
vocaberis quæsita civitas ē nō derelicta tu e. eris.
imponebat nominibus quæ vetustate imponi, ubi ap. Is
XXXII, 5. nō vocabitur amplig qui insipiens ē, prius erat.
Ita nomina quæ imponuntur - Is. 55, 5 Dom. exercituū
nomen ejg -
ex usu Scripd. nō tantū hebr. sed nominabi, nomen significat
naturā rei, attributa, qualitates quæ inveniuntur, i vim
signif. ius eam assignē, quibg res vocantur - quo eam
[illegible] nomen propria ē or opositas dixit Plato
or declarator, si perfectū nomen ēs, rē declarat
nomen ē. Atqui in Scr. nomina sunt perfecta -
quæ Gener. veniunt de nominibg ab Adamo animalib
imposititis. -

[illegible] 2 Sam. [illegible]

Matka Mężczyzny

Tak niech Tobie dają miłe Muzy, o Lamprysku, rozkosznego i życia. Tego po plecach bij, dopóki duża jego męż-
. szyna (siła) tylko na wargach pozostanie. Małe biednej
strzechę splondrował, grając w miedziaki – już bowiem nie
wystawiają mu kostki, o Lamprysku – już do większej spra-
wy zabiera się i nie odpoczywają drzwi bakałarza, a
mieniąca przykry koniec domaga się zapłaty.

Kottalus

I gdyby on miał płakać jak Nannakus, nie prędko
potrzeba na koniec mojej zabawie.

Metrotime

Gdzie kobiety mieszkają nierozumie i niewolniczy uczki,
dobrze nie, by nawet drugiemu pokazać, a biedna
tabliczka, która ją ~~studen~~ mężczyzn wosk[iem] pokry
wając każdego mieniącego, opowiadając (ὀφείλω) (ery
pred owa) swoje, która jest przy życiu. A jeżeli wszyst-
ny ją nie wtedy najczęściej, jak (wyraz) Kleides, nie ta piękn-
ego, a całe zeskrobuje.

22. nie umie zaś ani zgłoski a pozuci, jeżeli mu kto do zamo pięć razy nie zakrzyknie; gdy przed memi dniami ojciec mu napisał (wyraz) Maron, ten powróciwszy zrobił z Marona Simon tak iż ja powiedziałem sobie, iem głupia, ~~thora~~ Utra nie ucz go ony pacz, lecz ~~nauki~~ ~~liter~~, zadziwił, że ~~będzie miał~~ w niemce liter będzie miał pomoc w swojej niedoskonałości. A gdy ~~jego~~ inne, jak chłopięciu, kazicmy powiedzieć jakie zdanie, albo ja albo ~~ja~~, ojciec, otwiera głowicę i uszy i oczy mocno zmrużone, wtedy to przeszkoda jak z dziwnego świata.

Lamprydius

Apollinie myślisz, to mowię i mema, bieda ze powie ci – słowa nauk jest niewiadoma – i będąc za przypadkiem frygijski niewolnik

Metro =

A jeżeli kiedy drobną ~~bardziej~~ rzeczą gderasz, albo przy tym ci nie zna progu domu, lecz babkę stara niewiastę i niemogącą w jego ~~oczy~~ albo też na dachu nogi wyciągnąwszy niedźwiedź jak małpa jakie nerdół (nie schyla/ Patrząc. Co sądzisz że cierpię ja ten niewzgłębiona w (nagłym) kiedy i wtedy i ani dyte on nie mówi

Plinii epistulae.

X. 97 zawiera rozwój [illegible] i sprawie chrześcijan — list 97.-
daje odpowiedź Trajana.

X. 3. Voconius Romanus otrzymał od swojej matki 40 mil. sest. = ƒ. 370,000 czyli
powiem uważa Plin. że główna przeszkoda przyjęcia go do senatu została usunięta.

X. 4 i 6 w obu listach wstawia się za dworem ściśle [illegible] w sprawie
przysięgi w chorobie, aby cesarz im odwzajemił obywatelstwo — w 1° za Hispanusem
a w 2. za rodzinę Posthuminus Maxima, który sam nie chciał się jeszcze być obywatelem.

X. 13 i 14 — mowa o kurjerze króla Sarmatów i o liście tego króla do Plin:
kurjer dalej wyprawiony, ma zaopatrzony paszportem — jadą Plin:

15. pozwolenie króla Sarmat: przybycie do Nicei — Plin: wyprawia go dalej.

22. Plin: zamianowany pref: skarbu Saturna — nowe w mowie na cześć senatu
podziękowanie za okazany przez: przeciw Marcjuszowi Priscusowi —

22. Harpocras sprawdził otrzymał obywatelstwo, ale pochodzący z Egiptu
powrócił wyród postaci obywatel: Alexandrji, którzy przyjęcia w swojej
prowincji: nie ma — cesarz się zgadza na to, aby obywatelstwo alex: odpowiada
się z wielkiem zmartwieniem.

24. dobra Plin: przyniosły [illegible] część [illegible] —

26. Plin. dowiaduje się [illegible] i jadąc do swojej [illegible]:

28 34 — [illegible] o [illegible] Plin. [illegible] —

32 i 33 — o [illegible] w Nicomedji i o [illegible] Plin: wyprawia [illegible] —
[illegible]

4 [illegible] do [illegible]
i gimnazjum

28 [illegible] o [illegible] Plin. [illegible] o [illegible]. [illegible] —

[illegible]

Zmarł [illegible]

czytaj o nim X. 66. ƒ. i X. 85. ƒ.

[illegible]

[illegible] X. 95. ƒ.

Poetyka Arysto.

1) Czy naśladowanie może być ostatnią zasadą Poezji i jakie odróżn. Arysto. rodz. tego naśladowanie. c. 1-3 =

pani Landau Gizella

2) O pochodzeniu psychol. i history. poezji oraz o jej podziale. na rodz. gatunki c. 4. 5 =

p. Bujakowski

3) O istocie tragedyi oraz o jej ~~objętości~~ części ~~jedności~~ ; ~~charakter przyczynowy tej części~~ c. 6

p. Zelenski

4) O powieści tragicznej (fabula), o jej objętości, jedności i charakter przyczynowy tej części - c. 7-9 =

[z uwzględn. Lessinga]

5) Wiadomości o powieści (fabula) tragicznej i o wzniosłem bohaterze i charakterze i przewodnie myśli w nowych. c. 10-11, 13-14 (bez 12).

23 p. [illegible]

6) O charakterach tragedyi - rozdz. 15 =

7o - Tradycyjne wierzenia w układzie powieści — rozd. 16-18

8/ O myśleniu i języku w tragedii rozd. 19-22

9) O groszy i jej rodzaju w tragedii str 23-26

10) O rzeczach remet tragedii str. 12 =

O charakterystyce bohaterów w dramatach staro-żytn. a w nowożytn.

Pojęcie tragizmu u Arist. u Schillera

Zapatrywanie Arist. na epos a epos współczesny Ludwika Bonnet = Lindenwald

Jak powstała tragedia

Vorbrodt, Prinzipien der Ethik u. Religionsphilosophie Lotzes - Dessau - Leipzig 91 Kahle

Wentscher, das Kausalproblem in Lotzes Philosophie. Halle 903 Niemeyer

Caspari, Hermann Lotze in seiner Stellung zu der durch Kant begründeten neuesten Geschichte der Philos. Breslau 83 Trewendt

Hartmann, Lotzes Philosophie Leipz. 88 Friedrich

33 ½ fr.

Imprimerie royale.

Hommage à Jean de Castille
ou S. Pierre —

Il représente l'hommage rendu
au Dieu Soleil par un roi
Nubien — Abla — Tibi par la
plus haute [illegible] au Dieu
p. 202 —
Histoire de l'Art dans
l'antiquité — Tome I Chal-
dée et Assyrie — Paris
1884 Picard —
par Georges Perrot
et Charles Chipiez —

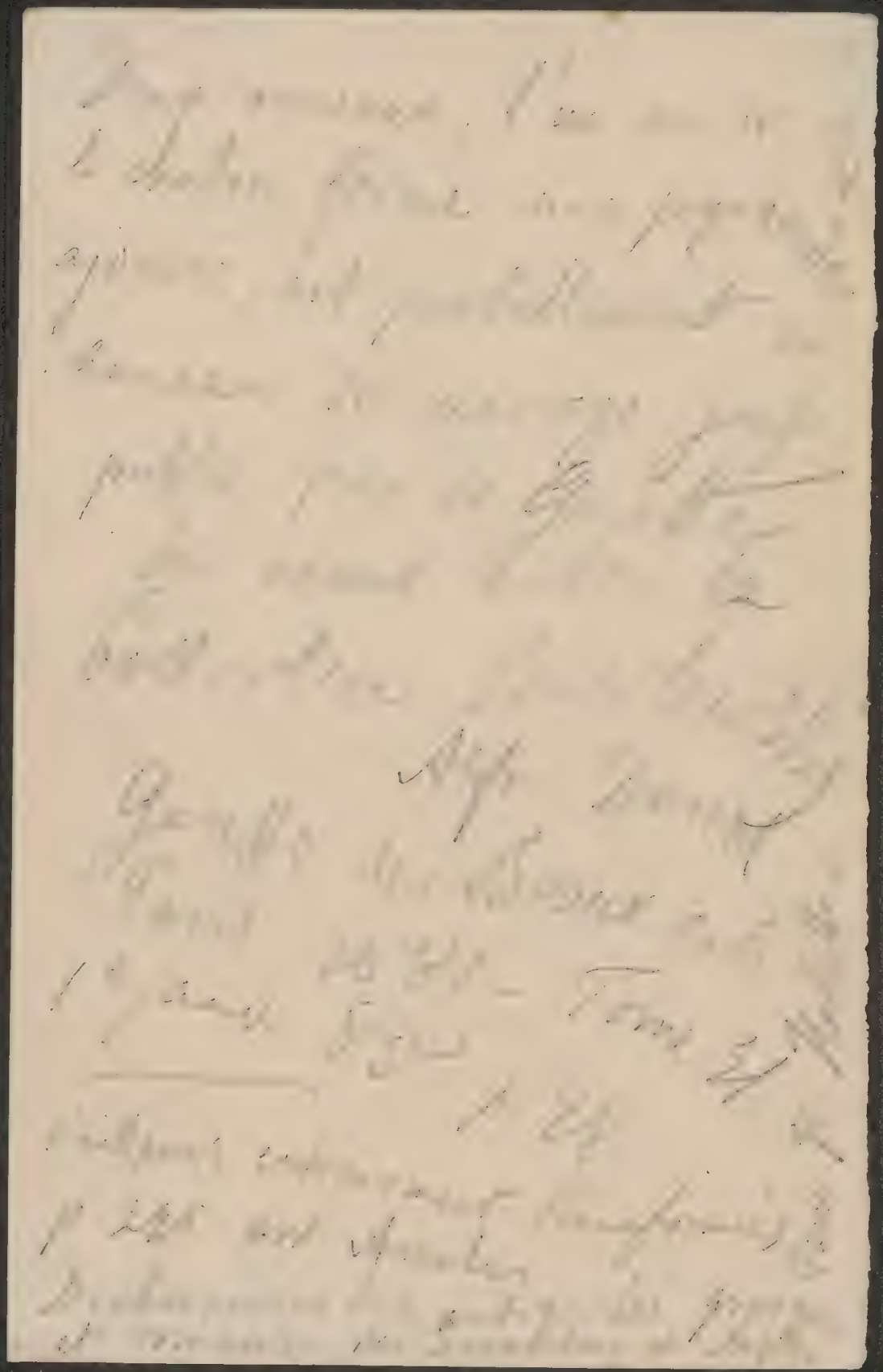

Ammonii Magistri responsio ad Porphyrii epistolã
et solutiones dubitationũ, quæ in ea sunt, cũ adnotatione
latina - Mscr. Vallicellanæ Bibl. F. 20. num. 1

De ægyptiorũ mysteriis, cõmentarii Iamblichi cũ adno-
tationibus Latinis E. 36.

Anastasii Philosophi s. alterius auctoris dialectica. D. 32.

De anima dialogi S. Gregorii Nyss. cũ S. Macrina
Sorore sua. B. 124.

Idẽ de anima S. Gregorii Thaumaturgi F. 9. n. 1.

De anima Aristotelis liber. B. 93.

De anima variæ opiniones antiquorũ C. 76. fol. 87.

De anima opiniones diversorũ collectã. B. 72. n. 8.

De anima auctor anonymus: B. 32 n. 2. C. 97.2 n. 1.

De anima exitus Theodori C. 72. f. 218.

Apollodori Atheniensis Grammatici Bibliothecæ s. de ori-
gine Deorũ Lib. cũ interpretatione Latina ẽ adnota-
tionibus Benedicti Regii Spoletini. B. 87.

Apollodori de vita E. 21 f. 578.

De XII Apostolis excerpta ex S. Hippolyto M.
C. 97.2 f. 60.

Historiones de vita E. 21. f. 578.
Isterii Moralia B. 72. f. 53.
Bachœi senis introductio ad musicæ artem B. 2
Evangelior IV liber s. evangelistarii cū figuris evangelistar B. 133. D. 4. F. 90. n. 2.
cū insigni pictura S. Lucæ Evangelistæ F. 1 f.
Evangeliarii Græcor scripti literis nevitinis XI. sæc. D. 63.
S. Cattharinæ V. M. Vita B 34 f. 71. B 35 f. 57. F. 59' n. 23.
Eleantis sententia E. 61. n. 2.
De communione corporis & sanguinis Domini oratt. E. 22 f. 217
De eadē epistola Theoriani philosophi F. 9. n. 2.
Sorithy de dialecticis. B. 46. f. 32. (42 a)
Cryptæ Ferratæ in Agro Romano Monasterii ordinis S. Benedicti vetq cū insigne monumentū exaratū græce a. 1132 cū catalogo XII primor abbatū eiusdē Monasterii & aliis notatu dignis B. 26. f. 350.

Cyrillo Patri: Alex. falso vindicata lexico graeco. &c.
Cyrilli grammatici Lexico graeco. ib.
Demetrii Cretensis epistola ad adolescentes Graecae linguae studiosos praefixa Operi Constantini Lascaris Byzantini de VIII partibus Orationis. C. 46. f. 425.
Demetrii Sydonii Epistolae F. 83. n. 6.
Ex Democrito, Epicteto & aliis philosophis sententiae selectae. E. 55. n. 11.
Ex Democrito excerptae de rebus physicis. F. 33. f. 116.
De Deo F. 16. n. 2.
Ephesiorum Amazonum figuratae exhibentes SS. Homines illustriores religiosa veneratione cultos apud Amazonas & Ruthenos ante VI. T. XI. saec.: graecis ruthenisve tabulis aeneis expressae. C. 128.
Epicteti de vita - E. 21. f. 578.
Ex Epicteto & aliis philosophis sententiae selectae E. 55. n. 11.
S. Epiphanii Salaminae Cypri Epi.: Hexamero C. 92.
Physiologi s. de naturali oratione, de natura cuiusque generis animalium & volucrum. F. 68. n. 5.
Eiusdem orationes quaedam F. 25. n. 2.

Eudoxiæ oppq de ortu mundi' F. 25. n. 6.
Euripides de vita E. 21. f. 57&8
eqq̃dē sententia E. 61. n. 2.
Tabulæ quæq̃dā adnotationū ex eqq̃dē tragoe
diis C. 46. f. 187.
Eqq̃dē græcū frgm. A. 25.
Eustachii Antiochen. de Pythonissa cōtra
Origenem. B. 26. f. 135.
De fabulis antequis enarratio Jo: Pediasimi Diaconi
C. 46 - f. 26.
Fabulæ Babriæ Senariis cōprehensæ B. 70.
S. Gabrielis, Michaelis, Raphaelis laudes. 6. 3
f. 132
Index græcoq̃ Librorq̃ græcorq̃ Bibliothecæ regis Fra
gi. a sui fuit Cardinali Baronio in cōtexendis ann
libq̃ excl. F. 7.
Jemisti Georgii acib. pro Latinis F. 58. n. 10.
-i generationū varietatibq̃, & aliis quibusdā F. 86. n. 6
Jennadii Scholarii Patr. Cpōtani oratio de recta & ortho
fide Xenoq̃ ad Mahomete II Turcar Imperē de
græce & latine f. 113

Eyd de apologetico adversq Literas circulares Marci Ephesini e Schismatici, quibq ille contra sacrū verum. Synodū Florentinā sub Eugen. IV multa evomet e objicit, cū interpretatione Latina Fridevici Metii P. latini L. 20.

Eyd de grammatica greca F. 83. n. 1.

Glyca Michaelis varia D. 23. n. 1.

Eyd de chronico F. 60. n. 1.

Gorgia Lib. impti a Platone de rhetorica F. 83. n. 4

Greco lingua fragmenta R. 26. f. 54. C. 56. F. 9.

Greca frgma varia ex diversis auctt. B. 102. 105-108. C. 97 2 E. 21. F. 33. F. 58. F. 83. n. 12. R. 32.

Frgm. diversis greci vel. incerti. D. 43.

Gregorii philosophica e poetica opuscula F. 83. n. 3.

Hymni e Troparia R. 32.

Index greca epistolar Bibl. Vatic. C. 28. f. 188

Index greco-latinq Bibl. Card. Sirleti. C. 28 f. 1,

In injustitia oratio F. 9. n. 10.

Jo. Chrysostomi de reliq moralibq. C. 72. f. 206

Forte ejusdē S. Io. Chrys: moraleā cōplura, quæ carent
initio. D. 53. f. 144.
Io. Damasceni opuscula varie F. 83. n. 2.
" de subtantia F. 30 f. 317.
Ioannis Scholastici C. 72. f. 42.
Ioannes impudenti Priapo n. contra impudente
Priapū F. 20. n. 19.
De Juliano apostata Libanio B. 30. n. 8
Juliani imperatoris symposiū f. 9. n. 12.
Juliani frgma in Catena Græcor Pr. lib. Gb
f. 71.
S. Justini Phil: frgma in Catena P. P. contra Ja
lanā et Eunomiū F. 30.
Lascaris et Zaridi Epistolæ cū adnot: F. 24. n. 2
Lascaris Constt: Compendiū VIII partiū orationis
C. 46. f. 427.
Leonis metrop: Russiæ schismatis in epistolā
ad Rom: B. 53. n. 15.
Libanii Sophistæ epistolæ B. 30. n. 5.
Ex Libanio frgma F. 16. n. 10.

Logica frgm. E. 37.
De Mare or. auctoris anon: F. 16. n. 5.
De Mente presentatione frgm. auctoris anon: F. 25. n. 4.
De ejŭ annunciatione historia – E. 22. f. 159
De ejŭ vera quom° reperta ē sub Leone Imp. D. 34 f. 11
Proclī elementa metaphysicæ D. 6.
Pachymeri de metaphysica lib. D. 33.
Metii Federici philosophica R. 26. f. 163.
De natura universi. Orelli D. 6.
De mundi duratione auct. anony: F. 9. n. 15.
De mundi duratione or. speculativa anon: E. 21. f. 5-23.
De mundi æternitate D. 6.
De mundi sine sermones S. Hippolyti D. 23. n. 2.
Musicæ i/Voce R. 32. f. 12.

Classicor auctor e vaticanis codicibus editor Tom. V
(cōplectens auctt. aliquot) de re grammatica, carmi-
nibus e aliis quædā / curante Ang. Majo B.
1833 – Vol. 10 – 41V – 604
Præfatio editoris de Virgilio Marone Grammatico
De octo partibus orationis ex cod. Bibl. Reg. Va
Incipit præfatio Maronis. 8 lectori 1–95.
In nomine Dei Patris Maronis Virgilii orditur
epitoma 96–152.
Grammatici Vaticani – 153–328.
Abbonis Floriacensis Quæstt. Grammaticales 329–
Incl papyri ægyptiacæ 350 – 363.
S. Serapionis Thmuitani epistola 364–368.
Carmina Vetera Latina e cod. Vaticano 369–
S. Paulini Epi Nolani
Carmen I. 369–379.
Carmen II 380–381
426–457. Johannis sapientissimi versus ad heroi-
Calvi Ludovici Pii Filium.